

ΑΝΤΑΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ
ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ "ΕΠΙΣΤΗΜΗ - ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ",
Κ. ΦΡΑΓΚΙΣΚΑΤΟΥ: Η ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΤΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΜΑΣ
Γ. ΑΓΓΕΛΟΥ: Η ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΑΛΛΗΜΕΙΑ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ
Κ. ΑΝΑΝΙΑΔΗ: Η ΑΛΙΕΥΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
Δ. Μ.: ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ "ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ"
Θ. ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟΥ: Η ΑΝΤΙΓΝΩΜΙΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓ. ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΩΣ
Δ. Μ.: ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ Α. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ
ΣΤΙΓΜΕΣ: ΤΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ — Ο ΚΑΘΗΓΗ-
ΤΗΣ Κ. Π. ΚΟΚΚΑΛΗΣ — ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ
ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ—ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

ΧΡΟΝΟΣ Α'.—ΤΕΥΧΟΣ

12

ΑΘΗΝΑ 30—11—1945

Α Ν Ο Ι Κ Ο Δ Ο Μ Η Σ Η

"ANTAEUS"
FORTNIGHTLY REVIEW DEVOTED TO THE STUDY
OF THE PROBLEMS OF REHABILITATION
AND RECONSTRUCTION
CONTENTS

Manifesto of the Society: «Science-Reconstruction»
The reconstruction of Greek Merchant Shipping A. Fragiskatos
Financial alchemy goes on G. Angelou
The reorganisation of the Greek Fishing Industry K. Ananiadis
The economic «programmes» examples not be followed D. B.
Opposing views on national hydraulic claims Th. Raptopoulos
Book Review D. B.
Points
Periodical Review
Bibliographical Bulletin

"ANTÉE"
REVUE BIMENSUELLE POUR L'ETUDE
DES PROBLÈMES DE LA RECONSTRUCTION
SOMMAIRE

Manifeste de la Société «Science-Reconstruction»
La reconstruction de la marine marchande Grecque. A. Frankiskatos
Le debacle de la politique fiscale G. Angelou
La réorganisation de l'industrie de pêche. K. Ananiades
L'échouement des projets économiques D. B.
Le controverse sur la question des forces hydrauliques T. Rantopoulou
Critique du livre D. B.
Mises au point
Revue de presse
Bulletin bibliographique

"Ένα έκλεκτό βιβλίο
είνε το καλλίτερο δώρο!..

• ΣΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΟΥΡΥΔΑΛΟΥ

θα βρήτε όλες τις τελευταίες εκδόσεις

BIBLIA

- ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ
- ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ
- ΙΣΤΟΡΙΚΑ
- ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΑ
- ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ
- ΠΑΙΔΙΚΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΟΥΡΥΔΑΛΟΥ

• ΣΤΑΔΙΟΥ 51 — ΤΗΛΕΦ. 35.100 •

"ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ,, Α. Ε.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 4 • ΤΗΛ. 35.347

Νέες εκδόσεις:

Λ. ΣΕΓΚΑΛ

• ΑΡΧΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Κ. ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗ

• ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟ ΔΕΚΕΜΒΡΙ

Συνδρομές:

Για 8μη μήνες δραχ. 3.000 Για τρεις μήνες δραχ. 1.500

Για τις Τράπεζες και τους Όργανισμούς το χρόνο δραχ. 12.000

Διαφημίσεις:

Όλοκληρη σελίδα δραχ. 30.000 Μισή σελίδα δραχ. 15.000

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ Αχορ

ΗΜΕΡΟΜ. 24-10-81

ΑΡΙΘ. 30350

ANTAIOS ΧΡΟΝΟΣ Α.
ΑΡΙΘ. 12
30 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ
1945

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ
ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΣΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ: Δ. ΜΠΑΤΣΗΣ
ΑΘΗΝΑ, ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ 3 — ΤΗΛΕΦ. 21-066

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ
ΔΡΑΧΜΕΣ 250

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ

ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝ. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ.

"ΕΠΙΣΤΗΜΗ - ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ"

Η Έλληνική Έπιστήμη, χωρίς εφόδια και χωρίς μέσα, δίχως παρότρυνση και δίχως υποστήριξη από το περιβάλλον της και το Κράτος, πολλές φορές δε και με την έκδηλη αδιαφορία ή και έχθρητητά τους, έμεινε ως τώρα μακριά από το Έθνος, από τα προβλήματα και τις ανάγκες του. Η συντηρητική μας κοινωνία προσπάθησε πάντα να χωρίσει την έπιστήμη από το λαό, συχνά δε και τον έπιστήμονα από την έπιστήμη του, βάζοντας φραγμούς ανάμεσά τους, παρεμβάλλοντας εμπόδια —τεχνικά και κοινωνικά— ανυπέρβλητα. Ο παρασιτικός χαρακτήρας της κοινωνίας αυτής ώθησε την ελληνική έπιστήμη στο αδιέξοδο και το ανθρώπινο υλικό της σε απαθλίωση. Η απουσία κάθε γόνιμης και δημιουργικής δράσης άφαιρεσε από την έπιστημονική έρευνα το αντικείμενό της και κατέστησε τον έπιστήμονα περιττό ή διακοσμητικό πρόσωπο. Ο μαρasmus των έπιστημών στην Ελλάδα κατά την τελευταία περίοδο ήταν το αναπότρεπτο επακόλουθο του όλου οικονομικού και κοινωνικού μαρasmus μας. Η κοινωνική παρακμή είχε ως μοιραίο επακόλουθο την έπιστημονική παρακμή.

Το πολιτικό κλίμα κάτω από την καταθλιπτική πίεση των δυνάμεων της κοινωνικής οπισθοδρόμησης και της τεταρτοαυγουστιανής δικτατορίας, όπου κάθε έλευθερία έρευνας και γνώμης είχε καταπνιγεί, διαμόρφωσε ανάλογο έπιστημονικό κλίμα, μέσα στο οποίο αναπτυχόταν τα φυτά του αβριβισμού, της άκοπης και παρασκηνιακής ανάδειξης, της υποταγής της έπιστήμης στα κελεύσματα του αυταρχικού κράτους. Το Πανεπιστήμιο καταρρακώθηκε, η παντοδύναμη ασφάλεια το δικτύωσε από παντού, οι προσδευτικοί έπιστήμονες πήραν το δρόμο της έξορας, η πανεπιστημιακή νεολαία έμεινε χωρίς φώτα, ή μαθητική χωρίς διαπαιδαγώγηση, το έθνος χωρίς έπιστημονικά όπλα. Κάιανε τα βιβλία στους δρόμους και καταδιώκανε κάθε προσδευτικό έπιστήμονα, δημόσιο λειτουργό ή ιδιώτη.

Όμως η έπιστήμη είναι παιδί της έλευθερίας, όσες φορές δεν είναι ή μητέρα της. Και δε μπορεί να ανθήσει σε φασιστικά θερμοκήπια. Η έπιστημονική πρόοδος συνδέεται αναπόσπαστα με τη γενική πρόοδο και με τις καταστάσεις εκείνες της κοινωνίας, όπου η ανάζητηση του μέλλοντος υιοθετείται σαν έπιτακτική προσταγή του παρόντος. Χώρος για την έπιστήμη υπάρχει μόνον εκεί όπου η κοινωνία όρμα να κατακτήσει το περιβάλλον της, εκεί που έξουδετερώνει, που κατανικά τα γύρω της εμπόδια. Οι άγώνες του έθνους για την έλευθερία του κατά της φασιστικής δουλείας, στα Άλβανικά βουνά και κατά του τριπλού έθνικού ζυγού δημιουργήσαν σήμερα αυτό το χώρο για την Έλληνική έπιστήμη. Θέλουμε να πιστεύουμε πως ή Εταιρεία μας θα τον χρησιμοποιήσει, θα τον εκμεταλλευθεί προς κοινό όφελος.

Ζητούμε να καταργήσουμε την έπιστήμη σαν κοινωνικό προνόμιο και να την καταστήσουμε λαϊκό απόκτημα. Να μετατοπίσουμε τις υλικές και κοινωνικές βάσεις της από την συντηρητική ολιγαρχία στο λαό. Αυτό είναι το πρώτο.

Χωρίς καθόλου να παραγνωρίζουμε τη διάρεση των έπιστημών, παραδεχόμαστε ταυτόχρονα την ένότητά τους από τη πλευρά της άλληλοεπίδρασης την στενή, την οργανική σύνδεση που υπάρχει ανάμεσα στη βιομηχανία ή στην γεωργία και τις έπιστήμες, την οικονομική πρόοδο και την έπιστημονική έρευνα και εφαρμογή, τις επί μέρους έπιστήμες και την φιλοσοφία, τις θετικές έπιστήμες 261

Η ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΤΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΜΑΣ

Β'. ΟΡΓΑΝΩΣΗ. (Κρατικός ή ιδιωτικός έφοπλισμός;)

Άσχετα με τις άμεσες επιδιώξεις κατοχύρωσης των δικαιωμάτων μας, για ν' αντιμετωπίσουμε τους σημερινούς κινδύνους, που διατρέχει το ναυτιλιακό μας ζήτημα και για τους οποίους μιλήσαμε στο πρώτο μέρος αυτής της μελέτης, συνεχίζοντας, θα εξετάσουμε με συντομία ποιές πρέπει να είναι οι θέσεις και προσπάθειές μας για την οργάνωση του εμπορικού μας στόλου, παίρνοντας χωριστά στην έρευνά μας τις περιπτώσεις α) των φορηγών, β) των επιβατικών, γ) των ιστιοφόρων και δ) των αλιευτικών, ναυαγοσωστικών και άλλων μικρών καραβιών, χωρίς να έπεκταθούμε περισσότερο στη Διοικητική της Ναυτιλίας μας οργάνωση, που ξεπερνάει τα στενά όρια της σύντομης αυτής κοινωνικοοικονομικοτεχνικής μελέτης.

Α'. ΦΟΡΤΗΓΑ: Η ναυτιλία μας σε φορηγά αποτελούνταν, κατά το σύνολό της σχεδόν, από πλοία «tramps», πλοία δηλαδή «άλγες»⁽¹⁾, που προσφέρονται να μεταφέρουν φορτία από τη μία χώρα στην άλλη,

1) Η έρμηνεία της λέξης είναι «άλγης» σημαίνει ακόμα το «στρατοκόπο».

αδιάφορο για πιδ ταξίδι, αρκεί η χωρητικότητά τους να τους το επιτρέπει και με ναυλοσύμφωνα επηρεασμένα από την προσφορά και τη ζήτηση στη διεθνή ναυλαγορά. Έλάχισια, καμιά δεκαριά μονάχα ήταν τα φορηγά μας πλοία γραμμής, τα «Liners»⁽²⁾. Αυτά διεξάγουν ένα καθορισμένο δρομολόγιο παίρνοντας εμπορεύματα κι επιβάτες και είναι προφυλαγμένα από τη «Διάσκεψη» στην οποία ανήκουν, έναντιον κάθε ξενικού προς τη «Διάσκεψη» τους ανταγωνισμού. Για την τελευταία, λοιπόν, περίπτωση των πλοίων Λάινερς, τα περισσότερα καράβια μας τράμπε ήταν άσυγχρόνια κι ακατάλληλα, μα και δεν είχαν την οικονομική δυνατότητα και την άντοχη να μπου, τέτοια όπως ήταν, σε τακτικές γραμμές, συναντώντας έδω το συναγωνισμό των συνασπισμένων Λάινερς.

Μι' άλλη διαπίστωση, χρήσιμη σε συμπεράσματα, είναι, πως η ναυτιλία μας γενικά, βασιζόταν στον

2) Την κυριώτερη θέση, σαν έταιρίας τακτικών εμπορικών γραμμών, είχε προπολεμικά η «Ελληνική», με 6 πλοία που ταξίδευαν στο Continent και τη Βόρ. Αμερική. Σήμερα ένο πλοίο της έχει άπομεινει.

των κλάδων μεταξύ τους. Αναχωρούμε από την προϋπόθεση ότι η μία έπιστήμη βοηθεί την άλλη και όλες μαζί την κοινωνία και την εξέλιξή της. Αυτό είναι το δεύτερο.

Θέλουμε να ενώσουμε όλους τους έπιστήμονες μαζί σε μια ύψιστη προσπάθεια για το έθνος. Να θέσουμε στη διάθεσή του τα έφόδια, τις γνώσεις και τη πείρα μας, ώστε να χρησιμεύσουν για την υλική και πνευματική ευημερία του λαού που είναι και δική μας ευημερία. Την Έλληνική έπιστήμη και τους Έλληνες έπιστήμονες στην ύπηρεσία της ανοικοδόμησης. Νά η τρίτη επιδιώξή μας.

Την ανασυγκρότηση και την ανοικοδόμηση της χώρας μας την θεωρούμε δυνατή, κατορθωτή, πραγματοποιήσιμη. Και τη βλέπουμε σαν ένα σύνολο από υλικές και πνευματικές προσπάθειες, συντονισμένες και κατευθυνόμενες, σαν μια στράτευση όλων των δυνάμεων της προοδευτικής Έλληνικής κοινωνίας, προς το σκοπό να δοθούν στο έθνος μας, που τόσο ταλαιπωρήθηκε κατά τις τελευταίες δεκαετηρίδες, νέες στερεές βάσεις μιας πολιτισμένης ζωής που να στηρίζεται στην εργασία και την παραγωγή και να πραγματοποιείται προς το κοινό όφελος. Στη στράτευση αυτή η Έλληνική έπιστήμη έχει να παίξει έναν ρόλο από τους πιο σημαντικούς για το όλο έργο της ανοικοδόμησης. Άνοιγει μπροστά της τους πιο λαμπρούς ορίζοντες, αν και την θέτει ταυτόχρονα στη πιο δεινή δοκιμασία.

Μά όταν λέμε ανοικοδόμηση έννοούμε τις πιο ριζικές, τις πιο βαθιές και τις πιο ριζοσπαστικές μεταβολές στη κοινωνική και έθνική μας ζωή, έννοούμε την πιο δυνατή και με τα πιο σύγχρονα τεχνικά μέσα εκμετάλλευση του πλούτου μας, την ένεργητική αξιοποίηση της εργασίας του μέσα στους ανώτατους αποδοτικούς όρους, τη μετατροπή της Ελλάδας σε βιομηχανική χώρα, την αποκατάστασή της σε ανώτερα επίπεδα υλικού και πνευματικού βίου, γιατί μόνο μες' απ' αυτές τις μεταβολές μπορεί να φτάσει η χώρα σ' ένα πραγματικό σοσιαλιστικό καθεστώς. Έννοούμε το όριστικό τέρμα της σημερινής αθλιότητας. Ο καθένας μας λοιπόν καταλαβαίνει τι είδους καθήκοντα μπαίνουν μπροστά μας απέναντι σε μια τόσο μεγαλειώδη προσπάθεια του λαού και μέχρι ποιο σημείου οι έπιστήμονες πρέπει να άφομοιώσουν τις πιο τελευταίες ακόμα και τις πιο λεπτομερειακές έπιστημονικές κατακτήσεις, για να φανούνε άντάξιοι προς το επιδιωκόμενο έργο.

Η έταιρεία που ιδρύουμε έχει αυτό τον προορισμό. Να συνενώσει τους έπιστήμονες, να τους προετοιμάσει, να τους εξοικειώσει στα γενικά και ειδικά προβλήματα της ανοικοδόμησης, ώστε να καταστούνε άληθινοί πρωτοπόροι του λαού και του έθνους μας.

Η έπιστήμη συνεβάδιζε πάντα με την πρόοδο.

Η Έλληνική έπιστήμη δε μπορεί ν' άποτελέσει εξαίρεση.

Αθήνα, 17 Νοεμβρίου 1945

ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Α. ΚΑΒΒΑΔΑΣ

ΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ
Π. ΚΟΚΚΑΛΗΣ - Ι. ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ
Ν. ΚΙΤΣΙΚΗΣ

Ο ΤΑΜΙΑΣ
Α. ΜΠΑΤΣΗΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

Α. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ, Θ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ, Η. ΗΛΙΟΥ, Σ. ΚΑΛΟΓΕΡΑΣ, Σ. ΜΑΞΙΜΟΣ, Γ. ΠΑΓΚΑΛΟΣ, Χ. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ, Σ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ, Κ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ

ιδιωτικό έφοπλισμό, που επικρατούσε πέρα ως πέρα στην Ελλάδα, τόσο στον εμπορικό όσο και στον έπιβατικό μας στόλο, με σπάνιες, κατά καιρούς μονάχα, περιπτώσεις ένλοχσης άκτοπλοϊκών έπιχειρήσεων από το Κράτος⁽³⁾.

Όστόσο, είναι γνωστό, πως το κεφάλαιο, στη λιμπεραλιστική οικονομία, δεν έχει πατρίδα. Το κεφάλαιο, κατά συνέπεια, φεύγει εκεί που εύκολότερα θα πολλαπλασιασθεί και δε θα συναντήσει πιέσεις. Στην περίπτωση των καραβιών συμβαίνει το ίδιο. Αν συναντήσει το πλοίο δυσχέρειες ή δυσανάλογες φορολογικές έπιβαρύνσεις στον τόπο του, θα βρεί τρόπο να ξεφύγει, ν' αλλάξει σημαία, να πουληθεί δηλαδή πραγματικά ή εικονικά, παίρνοντας τη σημαία που θα του άφηνε τη μεγαλειότερη άουδούσια.

Δουλεύοντας όμως, κάτω απ' τη σημαία μας, τα ελληνικά φορηγά πραγματοποιήσαν άνεκαθεν τα κέρδη τους κυρίως από το διεθνές έμπόριο, που άποτελούσε το 85% της συνολικής μεταφοράς τους, ένω ένα 15% μονάχα άντιστοιχούσε σ' ελληνικές μεταφορές. Οι άκαθάριστες, λοιπόν, εισπράξεις τους για το 1938, ύπολο γίνονται γύρω στο ποσό των Λ.Α. 9.500.000, με καθαρό έφοπλιστικό κέρδος Λ.Α. 2.000.000⁽⁴⁾ περίπου, κι άνάλογο εισόδημα για τους 30.000 Έλληνες εργάτες της θάλασσας, που από το μόχθο τους πάνω στο κύμα ζούν ή βοηθού άντιστοιχούσε σ' ελληνικές μεταφορές. Στα έπόμενα χρόνια 1939 και 1940, οι άκαθάριστες εισπράξεις, όπως και τα καθαρά εισοδήματα των φορηγών μας, έχουν σημαντικά αύξηθθ. Μόνο το ναυτιλιακό συνάλλαγμα που μπήκε στην Ελλάδα (έκτός απ' αυτό που έμεινε σε καταθέσεις στο έξωτερικό) λογαριάστηκε σε Λ.Α. 4.697.683 για το 1940, ξεπερνώντας κατά Λ.Α. 2.740.609 την εισαγωγή ναυτιλιακού συναλλάγματος του 1939 και που ήταν Λ.Α. 1.957.074⁽⁵⁾. Τέλος, κατά το διάστημα της κατοχής, σημαντική ήταν η συμβολή της Έμπορικης μας ναυτιλίας από φορολογίες και από τη γενικότερη συνεισφορά της στη συντήρηση της Έλληνικής Κυβέρνησης στο Κάιρο για τόν άνώνα της έξω από την Ελλάδα, πλάι στις άλλες σύμμαχες Δυνάμεις. Το ποσό της συνεισφοράς αυτής δεν είναι άπόλυτα έξακριβωμένο. Άλλοι το ύπολογίζουν σε Λ.Α. 2-2.500.000 περίπου το χρόνο⁽⁶⁾, ένω από σχετικές δηλώσεις του τότε Πρωθυπουργού στο Κάιρο, κ. Ε. Ι. Τσουδερού⁽⁷⁾, ή συνεισφορά αυτή είχε συγκεκριμενοποιηθεί σε Λ.Α. 3.296.000, χωρίς όμως κ' έδω να καθορίζεται με ακρίβεια αν το ποσό αυτό αντιπροσώπευε μόνο τη χρήση του 1943-44, ή όλόκληρη την τριχρονη σχεδόν περίοδο που είχε διαρρεύσει από το Μάη του 1941 ως το Φλεβάρη του 1944, πράγμα που είναι και το πιο πιθανό.

Για όλα αυτά, πρέπει το έφοπλιστικό ζήτημα ιθαίτε'ρα να προσεχθεί, για να μπορέσει γρήγορα να όρθοποδή'σει η ναυτιλία μας. Έτσι, για το άμεσο μέλλον, είναι άνάγκη να ξεχωρισθεί το όλο ανοικοδομητικό πρόγραμμα σε άνάλογους τομείς κρατικής και ιδιωτικής πρωτοβουλίας, που από τη συνδυασμένη οικονομική δραστηριότητά τους θα είναι δυνατό να πετύχουμε το καλύτερο και το παραγωγικότερο άποτέλεσμα, γιατί

3) Η πρώτη και μοναδική σε σπουδαιότητα κρατική ένλοχση δόθηκε στην Έλληνική Άκτοπλοία της Σύρου, που ιδρύθηκε στα 1856. Στο διάστημα 6 χρόνων, δηλαδή μέχρι το 1862, έπιβαρύνθηκε το Κράτος για χάρη αυτής της Έταιρίας, με Δρ. 33.000.000 περίπου, σημαντικώτατο ποσό την εποχή εκείνη. (Βλέπε Ν. Σκαμπολή. «Το μέλλον και η άποστολή του Ύπουργ. Ναυτιλίας» 1945, σελ. 46).

Στα νεώτερα χρόνια, οι έπιχορηγήσεις δίνονταν στα έπιβατικά πλοία στον τύπο της ταχυδρομικής μεταφοράς, κυρίως για την έξυπνέυση των άγνων γραμμών. Ένλοχση ακόμα χορηγούνταν στην Ύ.περωκέανιο έπιβατική ναυτιλία.

4) Δελτίο Μελετών Ύπουργ. Έμπορ. Ναυτιλ.: «Επιθεώρηση Έμπορ. Ναυτικού» Τεύχος 172 σελ. 31.

5) Έκθεση του Διοικ. Συμβουλ. της Τράπεζας Ελλάδας, 1940 σελ. 24.

6) Ο κ. Μανώλης Κουλουκουντίης, σε έθρο του «Η άνασούσταση της Φορηγού Ναυτιλίας», στα «Ναυτ. Χρον.» τεύχος 249)8 ανεβάζει το ποσό σε 10.000.000 δολάρια το χρόνο, που συμπίπτει με Λ.Α. 2.500.000.

7) Ε. Ι. Τσουδερού: «Τριετής Κυβερνητική Έργασία», Λόγος της 20-2-1944, Κάιρο, σελίδα 10.

δεν πρέπει να ξεχνάμε, πως τώρα μετά την κατ'αστροφή μας απ' τόν πόλεμο και μέχρι που να όλοκληρωθεί (με το κατοπινό πέρασμά μας από τη Λαϊκή Δημοκρατία στο Σοσιαλισμό) το σύστημα της κοινωνικοποίησης των παραγωγικών μέσων, έχουμε άνάγκη κάθε ντόπιας και ξένης κεφαλαιουχικής βοήθειας, που θα συμβάλει στη γρήγορη άνόρθωσή μας, ως τη στιγμή που θα έπαρκέσουν τα μέσα μας στην άποκλειστικότητα της παραγωγικής λειτουργίας της χώρας από το Κράτος.

Οι σημερινές έξ άλλου προϋποθέσεις, πάνω στο διεθνές πεδίο της έμποροναυτικής δραστηριότητας, δεν είναι οι ίδιες με τις προπολεμικές, ή καλύτερα, μορφοποιούνται προς την κατεύθυνση μιας διεθνούς συνεννόησης, που θα τείνει να περιλάβει σ' ένα σχέδιο ένιαίο τις παγκόσμιες μεταφορές, αν βέβαια σ' αυτό καταλήξουν ώριμασμένες οι σκέψεις των μεγάλων ναυτικών έθνών και δεν ξαναπέσουμε σε οικονομικά άδιέξοδο, που άναμφισβήτητα τότε θα προκαλέσει μια χαώδη κατάσταση μεταξύ των λαών, με άποτέλεσμα, την άναρχία στις ναυπηγήσεις και τις μεταφορές της ναυτιλίας.

Ο Άμερικανός Καθηγητής στο Swarthmore College Dr. Clair Wilcox, σε έθρο του στο περιοδικό «Fortune»⁽⁸⁾, χαρακτηρίζει σαν δίλημμα στυγνό των μεγάλων έμποροναυτικών χωρών και πρό πάντων της Αμερικής, —που το προπολεμικό έμπορικό της ναυτικό, για ταξίδια του στο έξωτερικό, στηρίζονταν, όπως και πολλών άλλων ναυτικών χωρών, στο σύστημα των έπιχορηγήσεων — το ότι θα πρέπει τώρα να διαλέξουν μεταξύ μιας διεθνούς συμφωνίας σχετικά με τα πλοία ή ένός διεθνούς συναγωνισμού στις ναυπηγήσεις, κατ' άκολουθία δε στις έπιχορηγήσεις και τις μεταφορές, καταλήγοντας, ό άρθρογράφος, στη συνόψιση των πιο κάτω προγραμματικών άρχών, που η παγκόσμια μεταπολεμική ναυτιλιακή διάσκεψη θα έπρεπε ν' άκολουθήσει:

1) Διεθνής συμφωνία σχετικά με τη διάθεση και τόν έλεγχο των πλοίων.

2) Συμφωνία σχετικά με την πρώτη κατανομή των πλοίων άνάμεσα στις ναυτικές δυνάμεις.

3) Ρήτρα σχετική με την κατάργηση ή την ελάττωση των έπιχορηγήσεων.

4) Καθορισμός κοινών ελάχιστων όρων εργασίας των ναυτεργατών.

5) Δημιουργία ένός διεθνούς όργανισμού, με άποστολή τόν έλεγχο των ιδιωτικών ναυτιλιακών συμφωνιών.

Έτσι, αν για την Έλληνική φορηγό ναυτιλία θά ήταν προπολεμικά πρόωρη κάθε σκέψη κρατικοποίησης έστω και μικρού μονάχα μέρους της, τη στιγμή μάλιστα που τα δικά μας φορηγά πλοία, αντίθετα με τις άλλες ναυτικές δυνάμεις, ούδέποτε έπιχορηγήθηκαν, σήμερα, ως τόσο, οι συνθήκες είναι τέτοιες και η μελλοντική προοπτική παρουσιάζεται έτσι, που επιτρέπει στο Κράτος, αρκεί να διαθέτει τα κατάλληλα για τουτό μέσα, ν' αναλάβει το ίδιο μ' έπιτυχία, μέσα στο πλαίσιο μιας διακρατικής συνεννόησης, τη δραστηριοποίηση της ναυτιλίας του, άφου κοντά σ' άλλα, σαν κύρια προϋπόθεση εργασίας στις μεταφορές μπορεί να γενικευθεί ή συναλλαγή κάτω από ένα διεθνές συμβατικό καθεστώς, με από μέρους μας ύπεύθυνο έγυψητή το Κράτος, που άξιοδολογα, στην τέτοια περίπτωση όχι μόνο έχει δικαίωμα αλλά έπιβάλλεται ν' άποκτήσει τη συμμετοχή του στο κέρδος, που θα είναι κατ' άναλογία σ' όφελος του συνόλου.

Παράλληλα, θ' άφήσει ένα περιθώριο, όπως είπαμε, αρκετά εύρύ στην ιδιωτική πρωτοβουλία, στα σημεία εκείνα που ο κρατικός έφοπλισμός, για το κοντινό τού άόριστο μέλλον, θά ήταν δυσχερέστερο ν' άνταποκριθεί

Μ' αν ακόμη ύποθεθεί, πως οι πιο πάνω ή άλλες συναφείς προγραμματισμένες άρχές, δεν πρόκειται να έπικρατήσουν ή να όλοκληρωθούν, ένα μεγάλο μέρος των προϋποθέσεων αυτών θά ίσχύσει, ένω ταυτόχρονα το σύστημα των

(8) «Εκλογή» Αύγουστος 1945 άριθ. 6 σελ. 52 και άναδημοσίευση «Ναυτ. χρονικά» τεύχος 24)16, 15.9.45.

«Ναυτικῶν Διασκέψεων», πού θά πάρει στήν περίπτωσή αὐτή μεγαλειότητα ἐξάπλωσής, θά ἐξασφαλίσαι ὅπως δῆποτε βιωσιμότητα στή ναυτιλιακή τοῦ Κράτους ἐπιχείρηση καί ἐπιτυχέστερη ἀπὸ τὸν ἰδιωτικὸν ἐφοπλισμὸ ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων πού θ' ἀνακύψουν, ἀρκεῖ νὰ στέκεται σὸ ὕψος τοῦ οἱ κατάλληλες ὑπηρεσίες, πού θά διαχειρισθοῦν τὸ ζήτημα.

Ὅπως δῆποτε κι' ἂν ἔχει τὸ πράγμα, θετικὸ συμπέρασμα βγαίνει ἀκόμα, πὼς στή μεταπολεμικὴ φορτηγὸ ναυτιλία, τὰ πλοῖα γραμμῆς (Liners) θά κερδίσουν τόπο ἀπέναντι στὰ «τράμπς», ἢ τοῦλάχιστο θ' ἀναπτύξουν μιά πολὺ εὐρύτερη δράση ἀπὸ τὴν προπολεμική, παίρνοντας μεγαλιέτερη δικαιοδοσία μέσα στὶς διεθνεῖς μεταφορές.

Ἔτσι, ὑποδιαιρώντας τὴ φορτηγὸ ναυτιλία μας στὶς δύο μεγάλες αὐτὲς κατηγορίες πλοίων, μποροῦμε, σύμφωνα μὲ τὶς πρὸ πάντων σκέψεις καὶ συμπεράσματά μας γιὰ τὶς σύγχρονες τάσεις καὶ ροπὲς στὶς θαλασσινὲς μεταφορές, μὲ βεβαιότητα ἀπὸ σήμερα ν' ἀπαντήσουμε, πὼς γιὰ τὰ «Λάινερς» εἶναι καὶ δυνατό κι' ἐπιβάλλεται ν' ἀναλάβει τὸ Κράτος τὴ δρομολόγησή ἀποκλειστικὰ δικῶν του πλοίων, κατὰ ἀπ' τὴν παρακολούθησιν ἑνὸς Κρατικοῦ Ναυτικοῦ Ὁργανισμοῦ, εἴτε στήν καθ' αὐτὸ περίπτωσιν τῶν «Ναυτικῶν Διασκέψεων», στὶς ὁποῖες θά προσπαθῇ ὅσο τὸ δυνατό εὐρύτερα νὰ ὑπεισέλθῃ, εἴτε στήν περίπτωσιν ἑνὸς διεθνὸς ἐλέγχου τῶν συγκοινωνιακῶν μεταφορῶν, ἀναλαμβάνοντας, γιὰ λογαριασμὸ του, τὸ τμήμα ἐκεῖνου τῶν συγκοινωνιακῶν γραμμῶν ἢ τοῦ ὅγκου τῶν μεταφορῶν πού θ' ἀναλογηθεῖ στήν Ἑλλάδα. Στὴν τελευταία περίπτωσιν, ἡ ἐνέργεια αὐτὴ θ' ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸ αἶσθημα τῆς ἀπόλυτης δικαιοσύνης, ἀφοῦ θ' ἀπορροεῖ ἀπὸ τὸ Κράτος ἡ δύναμις τῆς διάθεσης καὶ τοῦ καταμερισμοῦ τῶν ἐμπορικῶν μας στόλων τῶν γραμμῶν ἢ τοῦ ὅγκου, πού ὅστερ' ἀπὸ διεθνεῖς ναυτικοοικονομικὲς συμφωνίες θά τοῦ ἔχουν ἐκχωρηθεῖ καὶ πού κατὰ φυσικὴ συνεκδοχὴ, τὸ προϊόν τοῦ διαχειριστικοῦ κέρδους πρέπει νὰ τοῦ ἀνήκει.

Ὅσπου νὰ δλοκληρωθῇ ὁμῶς ἕνας κατάλληλος Ἑλληνικὸς κρατικὸς στόλος πλοίων γραμμῆς καὶ ν' ἀποκτήσῃ τὸ ἔθ'ος τὸ ἀπαραίτητο πού θά τοῦ χρειασθῇ τὸν νῆα, μπορεῖ τὸ κράτος νὰ νοικιάσει στοὺς συμφερότεροους δρους, γιὰ προκαθορισμένα χρονικὰ ὅρια, σὸν ἰδιωτικὸ ἐφοπλισμὸ, τὸ δικαίωμα τῶν μεταφορῶν, ὅπου τὸ ἴδιο, σὰν ἐπιχειρηματίας, μὰ θά μπορεῖ εὐθὺς ἀμέσως νὰ ἐπαρκέσει. Αὐτὸ εἶναι ἕνα στάδιο συνεργασίας ἰδιωτικοῦ καὶ κρατικοῦ ἐφοπλισμοῦ, πού θ' ἀποδώσει ἀσφαλῆστα γόνιμους γιὰ τὴν ἐθνικὴ οἰκονομία μας καρπούς.

Ἐπαναλαμβάνουμε ὁμῶς ὅτι καὶ στήν περίπτωσιν πού δὲ θά ἐπαιρναν οἱ συγκοινωνίες μιά τέτοια προγραμματισμένη ἔκταση, τὸ καθεστὼς τῶν «Διασκέψεων», πού ὅπως δῆποτε τότε θά εὐρυνθεῖ, θά δώσει τὴν εὐκαιρία σὸν κρατικὸν ἐφοπλιστικὸν ὀργανισμό ν' ἀναπτύξῃ σ' ἐπαρκὴ κλίματα τὴ δραστηριότητά του, μέχρι τὴ στιγμή πού ὁλότελα ἀνδρωμένος θά ἐπιβληθεῖ καὶ θ' ἀπορροφήσῃ, μὲ τὸν καιρὸ, τὸ μεγαλύτερο τμήμα τοῦ ἐλληνικοῦ ἐφοπλισμοῦ.

Γιὰ τὰ «τράμπς», πού ἐξ ἄλλου σὸ μεταπολεμικὸ, ἐνδεχόμενα διευθυνόμενα, θαλάσσιο καθεστὼς εἶναι δυνατό νὰ παρουσιάσουν περισσότερες δυσχέρειες στὶς ἐργασίες τους ἀπὸ πρὶν, ὁ κρατικὸς ἐφοπλισμὸς, μόνον ὅσο δλοκληρώσῃ τὴ θέση του μέσα στὶς θετικές, τὶς ἀποδοτικὲς καὶ ἀποδοτικὲς μεταπολεμικὰς συγκοινωνίες τῶν καθορισμένων γραμμῶν, θά μπορεῖ νὰ κάνει σκέψη ἀνάμιξης τοῦ σὸν ἀπόλυτο ἐλεύθερον τράμπς ἢ δοκιμαστικὰ θά τοῦ εἶναι δυνατό, μὲ περιορισμένο σὸν ἀρχὴ ἀριθμὸ πλοίων, ν' ἀναπτύξῃ μιά μικρὴ σὸν τομέα αὐτὸ δραστηριότητα, πρὸ ἀσφαλῆστα θ' αὐξηθεῖ ἂν οἱ συνθήκες ἐργασίας παρουσιασθοῦν πρόσφορες.

Τὸ ζήτημα ἀλλάζει κι' ἔρχεται ἐποικοδομητικὸ σὸν ἀντίπυξιν πειραστικὸν ἀκόμα πλοῖον «τράμπς» ἂν, ὅστερ' ἀπὸ διεθνεῖς συμφωνίες καὶ ἐξέγωνα ἀπὸ τὶς καθορισμένες γραμμὲς τῶν «Λάινερς» ὀριθεῖ πρόσθετος ὅγκος μεταφορῶν ὁμοειδῶν ἢ ὄχι φορτίων σὲ κάθε

ναυτιλία. Στὴν περίπτωσιν αὐτή, τὸ δικαίωμα τῆς μεταφορᾶς ἀνήκει καὶ πάλι σὸ Κράτος σὰν σύνολο καὶ ἐφ' ὅσο αὐτὸ δὲ θά ἐπαρκοῦσε, θά μποροῦσε νὰ παραχωρήσῃ μέρος τῆς μεταφορᾶς αὐτῆς σὸν ἰδιωτικὸν ἐφοπλισμὸ.

Ὡστόσο, μιά διέξοδος ἐπιβάλλεται ν' ἀφεθεῖ σὸν ἀτομικὴ πρωτοβουλία γι' αὐτὸ τὸ εἶδος τῶν μεταφορῶν, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴ συμπλήρωσιν τῶν κενῶν, πού σὸν ἀρχὴ θά παρουσιάσῃ ἡ Κρατικὴ Ναυτιλία στὰ καράβια τῆς γραμμῆς, καὶ νὰ ἐνισχυθεῖ μάλιστα σὸν τομέα τῶν «Τράμπς» μὲ κάθε δυνατὴ διευκόλυνση ὁ ἰδιωτικὸς ἐφοπλισμὸς, μὲ προστατευτικὴ ἂν εἶναι δυνατό πολιτικὴ (μακρὰ μόνον ἀπὸ ἐπιχορηγήσεις), γιὰ τὴν προσέλευση κατὰ ἀπ' τὴ σημαία μας περισσότερων καὶ καλύτερων νέων κατὰ τὸ δυνατό καραβιῶν.

Σὲ πολλὰς χώρες, σήμερα, ἐπικρατοῦν πιεστικοὶ πᾶν ὅτι ναυτιλία τους ὅροι ἀπὸ τὰ Κράτη, πού ἐπιδικῶν ν' ἀντιμετωπίσουν μέρος τῶν δαπανῶν τους ἀπὸ τὰ σχετικὰ τῆς κέρδη. Μ' ὅλους τοὺς ὑφιστάμενους περιορισμοὺς, ἀρὰ ἢ γρήγορα, σύμφωνα μὲ τὸν κανὼνα τῆς συμφερότερης τοποθέτησιν τοῦ κεφαλαίου, γιὰ τὸν ὅποιο μιλῶσαμε σὸ πρῶτο μέρος, τὰ καράβια αὐτά, ἐφ' ὅσον δὲν ἀνήκουν σὸ Κράτος, θά βροῦν τρόπο νὰ σπᾶσουν τὰ δέσμά τους καὶ νὰ στραφοῦν σὴν σημαία πού τοὺς δίνει μεγαλύτερη ἀνεξαρτησία. Ὑπάρχουν βέβαια καὶ σ' ἐμᾶς καὶ σ' ἄλλα Κράτη νόμοι ἀνασχετικοὶ τῆς τάσεως αὐτῆς, μὲ ἴς ἀπαγορεύσεις στὶς πωλήσεις τῶν πλοίων σὲ ξένα ἔθνη, ἢ μὲ τὶς ὑπερβολικὲς σὸν περίπτωσιν αὐτῆς φορολογικὲς ἐπιβαρύνσεις, ἢ ἀκόμα μὲ τὸν καθορισμὸ μεγαλύτερης τιμῆς ἢ ἔστω πᾶν ἐλάχις τῆς τιμῆς κατὰ ἀπ' τὴν ὁποία δὲν ἐπιτρέπεται νὰ γίνῃ ἐκπώση (κατὰ τὸ ἀμερικανικὸ σχέδιο Μπλάντ) γιὰ τὸ πούλημα πλοίων σὲ ἄλλοδαπούς, ἢ τέλος, ὅπ' τὴ μορφή γενικῶν ἐπιτελικῶν καὶ οἰκονομικῶν κατὰ τὸ αὐτὸ σχέδιο Μπλάντ περιορισμῶν. Κανεὶς ὁμῶς τρόπος δὲ θά βρεθεῖ νὰ ἐμποδισθεῖ ὁ Νορβηγός, ὁ Ἑλληνας ἢ ὁ Σουηδὸς ἐφοπλιστὴς νὰ διαθέσῃ τὰ ἰδιωτικὰ του κεφάλαια σὲ μετρητά, πού μπορεῖ νὰ ἔχει καταθεμένα ἐξω ἀπὸ τὴν πατρίδα του, σὸν ἀγορὰ νέων πλοίων κατὰ ἀπ' τὴ σημαία πού θά βρεῖ συμφερότερη, ὅπως ἀκόμα κανεὶς δὲ θά μπορεῖ νὰ τοῦ ἐπιβάλῃ πρὸς τὸ παρὸν ν' ἀγοράσῃ μὲ τὴν ἴδια σημαία καινούργιο καράβι, ὅταν τὸ παλιὸ του ἔχει διαλυθεῖ σὰν παλιοσίδηρο.

Ἀπόλυτα ἐνισχυτικὸ σὸν ἀποψή μας αὐτὴ εἶναι τὸ γεγονός τῆς βίσιμης πού ἔχουμε πληροφορίας, πὼς μεγάλα ἑλληνικὰ ἐφοπλιστικὰ γραφεῖα τοῦ Λονδίνου, πού κρατοῦσαν ἕνα σωρὸ καράβια τους μὲ ξένες σημαίες, συνεννοοῦνται σήμερα κι' ἐτοιμάζουν κίβλας καταστατικά σὸν Πειραιά, γιὰ τὴν ἴδρυσιν Ἑλληνικῶν Ναυτικῶν Ἑταιριῶν, μὲ σκοπὸ τὴ μεταφορὰ τῶν πλοίων τους ἢ τὴν ἀγορὰ κι' ἐκμετάλλευσιν νέων σκαφῶν κατὰ ἀπὸ ἐλληνικὴ σημαία. Αὐτὸ γίνεται, ὄχι γιὰ μιά ἐλδικὴ μέριμνα καταβλήθηκε ἀπὸ μᾶς, ἀλλὰ γιὰ τὸ πιεστικὸν συνθήκες, πού ἐργάζονται τὰ καράβια σὲ μερικὰ ναυτιλλόμενα Κράτη, τ' ἀναγκάζουν νὰ στραφοῦν πρὸς τὰ ἐδῶ. Ἔτσι ἔχοντας τὰ πράγματα, ἀπὸ μᾶς ἐξαρτᾶται νὰ διευκόλυνουμε ἢ νὰ δυσχεράνουμε τὴν μετακίνησιν τῶν ἄλλοδαπῶν πλοίων κ' ἐφοπλιστικῶν κεφαλαίων πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

Μιά τέτοια ὁμῶς προσέλευση πλοίων, ὅσο μεγάλη κι' ἀθρόα κι' ἂν εἶναι, τίποτα δὲ θά προσθέσῃ καὶ σὲ τίποτα δὲ θά ὠφεληθεῖ ἂν εἴψῃ ὁ ἀπαραίτητος Κρατικὸς ἐλέγχος κι' ἡ ἀνάλογη ἐπιβάρυνση, ὅπως ἀκόμα ἢ ἐξασφάλισή μας, πὼς ἕνα μέρος τοῦλάχιστο ἀπὸ τὰ κέρδη σὲ ναυτιλιακὸ συνάλλαγμα τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐφοπλισμοῦ θά εἰσρέῃ σὴ Χώρα, ἀσχετο καὶ μεγαλύτερον βέβαια ἀπὸ τοὺς μισθοὺς τῶν πληρωμάτων, πού εἰσάγονται κατὰ τὸ μεγαλύτερο τους ποσοστὸ σὴν Ἑλλάδα. Μὰ οἱ ἐπιβαρύνσεις καὶ ὁ ἐλέγχος τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, πρέπει νὰ εἶνε τέτοιοι, πού ἀντιπροβαλλόμενος πρὸς τὰ ξένα Κράτη, νὰ διευκολύνῃ τὴν παραμονὴ τῶν πλοίων, μέχρι τὴν πλήρη ἀνάπτυξιν τοῦ κρατικοῦ ἐμπορικοῦ στόλου, κατὰ ἀπ' τὸ δικὸ μας καθεστὼς.

Ἡ μεγαλύτερη ἐπιτυχία σὴν ἀναζωπυρωτικὴν αὐτὴ προσπάθειά, μὰ καὶ ἡ ἀσφαλέστερη ἐξασφάλισή μας σὸ νὰ ἐπιτύχομε θετικὰ κερδοφόρα γιὰ τὸ ἔθνος

ἀποτελέσματα, θά πραγματοποιηθεῖ μὲ τὴ μεταφορὰ σὴν Ἑλλάδα τοῦ Κέντρου (°) τῆς ναυτικῆς οἰκονομίας μας, πού ἐδρεύει σήμερα σὸ City. Σὰν πρώτη καὶ μεγάλη ἀρχὴ θά γίνῃ ἡ ἴδρυσιν τοῦ Κρατικοῦ Ναυτικοῦ μας Ὁργανισμοῦ σὸν Πειραιά, ἀπ' τὸν ὅποιο θά ἐξαρτῶνται ὅλα τὰ Κρατικὰ σκάφη. Οἱ πρῶτες δυσκολίες γρήγορα θά ὑπερκερασθοῦν, κι' ὁ Πειραιᾶς (°) θά καταστῇ σύντομα κέντρο διεθνῶς ναυλαγορᾶς, μὲ προνομιαικὴ μάλιστα θέσιν γιὰ τὶς μεσογειακὲς ναυλώσεις (°). Ἀπὸ κοντὰ θ' ἀκολουθήσουν τ' ἀνεξάρτητα ἐφοπλιστικὰ Γραφεῖα, πού διαχειρίζονται ἑλληνικὲς ὑποθέσεις κι' ἐδρεύουν σήμερα σὸ Λονδίνο, βρίσκοντας, σὸν μεσογειακὸ τοῦλάχιστο τομέα, ἐπικαιρότερη θέσιν ἐγκατάστασής τους σὸν Πειραιά. Ἔτσι θ' ἀποβῇ λυσιτελεστερος ὁ ἐλέγχος καὶ ζωτικότερη ἢ ἐνίσχυση τῆς ἐθνικῆς μας οἰκονομίας.

Κρατικὸς, λοιπὸν, ἐφοπλισμὸς κατὰ καράβια γραμμῆς, μὲ συμμετοχὴ τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐφοπλισμοῦ, γιὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν κενῶν στὶς γραμμὲς ἐκείνες πού τὸ Κράτος σὴν ἀρχὴ δὲ θά μπορεῖ νὰ ἐπαρκέσει, ὅπως ἀκόμα, πρωτοβουλία καὶ διευκόλυνση τῆς ἰδιωτικῆς ἐπιχείρησης στὰ «Τράμπς» μὲ ταυτοχρόνῃ παρακολούθησιν κ' ἐλέγχο, ἀλλὰ καὶ ἀπόκτηση μερικῶν μονάδων ἀπὸ τὸ Κράτος καὶ συμμετοχὴ τοῦ σὸν ἐλεύθερον διεθνὴ ναυλαγορὰ γιὰ τὴν προώθησιν μὲ τὸν καιρὸ κι' ἐπέκτασιν τῆς κρατικῆς ναυτιλιακῆς δραστηριότητος καὶ σ' αὐτὸν ἐπ' αὐτὸν τὸν τομέα, θ' ἀποτελέσουν τὴ συνδυασμένη ἐνέργεια, κατὰ ἀπ' τὸ καθεστὼς τῆς ὁποίας τὸ Κράτος, σὰν ἀντιπρόσωπος τῆς ὁλότητος, θά μετέχει ἐνεργὰ σὸ διεθνὲς διαμετακομιστικὸ ἐμπόριο, δημιουργώντας νέες γιὰ τὸ ἔθνος πλουτοπαραγωγικὲς πηγές, ἐνῶ παράλληλα, ὁ ἰδιωτικὸς ἐφοπλισμὸς, γιὰ ἕνα ἀρκετὸ χρονικὸ διάστημα, θά μπορεῖ ν' ἀναπτύξῃ ὁλόκληρὴ τὴν δραστηριότητά του, μ' ἐποικοδομητικὴ σὸ ὅλο ναυτιλιακὸ μας πρόβλημα τάση.

Β'. ΕΠΙΒΑΤΙΚΑ: Τὸ πράγμα ὁμῶς εἶναι τελειῶς διάφορο κ' ἐντελὲς ξεκαθαρισμένο γιὰ τὸν ἐπιβατικὸ μας στόλο. Ἐδῶ, δὲ χωρεῖ καμμιὰ ἀμφιβολία, πὼς ἡ ἀναδιοργάνωσιν τῆς ἐπιβατικῆς ναυτιλίας μας πρέπει νὰ μπεῖ ἀναμφισβήτητα σὲ κρατικὸ πλᾶσιον. Ἡ ἐσωτερικὴ συγκοινωνία τῆς Χώρας δὲν μπορεῖ καὶ δὲν πρέπει ν' ἀποτελεῖ ἀντικείμενον ἰδιωτικῆς ἐκμετάλλευσιν. Ἡ πρόδοι καὶ ὁ πολιτικὸς ἐξαρτῶνται κατὰ μεγάλο μέρος ἀπ' τὴν συγκοινωνιακὴ ἐπάρκεια, καὶ οἱ ἐσωτερικὲς θαλασσινὲς συγκοινωνίες μας ἦταν φυσικὸ ν' ἀποτελέσουν ἀνέκαθεν ἕνα ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα ζητήματα, πού μᾶς ἀπασχολοῦσαν (°). Νησιωτικὴ χώρα, ὅπως εἶναι ἡ Ἑλλάδα, μ' ἐκτεταμένα παράλια, πού ὁ ἀκτὴς τῆς (μὲ τὰ 4755,8 χιλιόμετρα μῆκος γιὰ τὴν ἡπειρωτικὴν χώρα, τὴν Πελοπόννησο καὶ τὴν Εὐβοία ἢ τὰ 13575 χιλιόμετρα, ἂν λογαριάσουμε κι' ὅλα τὰ νησιά χωρὶς τὰ Δωδεκανήσια), ἔχουν τὸ μεγαλύτερον μῆκος ἀπὸ ὅλα τ' ἄλλα ἔθνη μὲ τὴν ἴδια ἔκταση σ' ὅλο τὸν κόσμον (°), εἶναι εὐνόητο πὼς ἀποδίδει πρωταρχικὴ σημασία στὶς ἐξ ἄλλου ἀπαραίτητες αὐτὲς συγκοινωνίες τῆς.

Δὲν πρέπει βέβαια ν' ἀγνοήσουμε, πὼς σὸ παλιὸ ἀνεξέλικτο ἑλληνικὸ Κράτος, ἡ ἰδιωτικὴ ἀκτοπλοία, ἂν καὶ ἀνοργάνωτη, πρόσφερε ἀρκετὲς ὕπηρεσιες σὸ ἑλληνικὸ κοινὸ καὶ σὸ ἐσωτερικὸ μας ἐμπόριο, μὰ δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε πὼς ἔκινουσε, προσφέροντας τὶς ὕπηρεσιες τῆς, ἀπὸ τὸ κίνητρο τοῦ κέρδους πού ὠθοῦσε

(9) Ὁ Γραμματεὶς τῆς Ναυτεργαστικῆς Ὁμοσπονδίας κ. Α. Κολιός, ἐτοιμάζει μιά ἐνδιαφέρουσα, ὅπως πληροφοροῦμαστε, ἐργασία γύρω ἀπὸ τὸ Ναυτικὸ πρόβλημα τῆς χώρας, σὴν ὁποία πραγματεύεται διεξοδικότερα τὸ ζήτημα αὐτό. Ἡ μελέτη δὲν ἔχει ἀκόμα ἐκδοθεῖ, γιὰ νὰ τὴν ἔχουμε ὁπ' ὄψιν μᾶς, μὰ ἐλπίζουμε πὼς θά συμπληρώσῃ τὰ κενὰ πού ἡ δικὴ μας ἐργασία θά μπορούσε νὰ παρουσιάσῃ.

(10) Κώστα Γ. Φραγκισκάτου: «Ἡ Ἀνακοδόμησιν τοῦ Πειραιᾶ στὰ πλᾶσια τῆς Ἀστικῆς Δημοκρατίας» ὁπὸ ἔκδοσιν.

(11) Σὲ τοῦτο θά συμβάλῃ ἀρκετὰ καὶ ἡ πρόθεσιν τῶν ναυτικῶν συμφωνιῶν — ἂν εἶνε ἀντιθέτως ἡ πληροφορία τῶν ἐπιβατικῶν τῶν ἐλλομένων — νὰ ἐνισχύσῃ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Πειραιᾶ σὲ μεγάλο ναυτικὸ ἀναρκετικὸ κέντρο, τὰ μεγαλύτερα σὲ τὴν Μεσόγειον.

(12) Κώστα Γ. Φραγκισκάτου: «Ἡ Ἀνακοδόμησιν τοῦ Πειραιᾶ στὰ πλᾶσια τῆς Ἀστικῆς Δημοκρατίας» ὁπὸ ἔκδοσιν.

(13) H. Le Léap. Geographie, Paris 1921, Σελ. 110. «Son littoral est le plus développé plus de 4 000 km sans les îles) et le mieux articulé de l'Europe». Μὲ τὴν προσθήκην τῶν νησιῶν, ἡ Ἑλλάδα, ἀκόμα μὲ τὴν ἔκτασή της, ἀποκτεῖ νὰ μετράσῃ παρὰ τὰ ὅλα τὸ κόσμον. Ὁ Δυτικὸν γράφει πὼς ἐδὲν ὑπάρχει μετὰ σὸν κόσμον ἄλλη χώρα, πού παρουσιάζει τόσα νησιά, κόλπους, χερσονήσους καὶ λιμάνια.

τὴν ἰδιωτικὴ ἐπιχείρησιν καὶ πού φυσικὰ εἶχε σκοπὸ τὴν ἐπικράτησιν τῆς μιᾶς ἐπιχείρησης πᾶν σὴν ἄλλη, γιὰ τὴν μονοπωλίαν τῆς μεγαλειέρας ὠφέλειας. Ἔτσι, καταντῶσε ἡ ἐξυπηρέτησιν αὐτὴ ἄλλ' οὐ (καὶ ἰδιαίτερα στὶς ἀγνοεῖς γραμμὲς, μ' ὅλες τὶς σχετικὲς ἐδῶ ὑπὸ τὸν τύπο τῆς μεταφορᾶς τοῦ ταχυδρομικοῦ ἐπιχορηγήσει) νὰ εἶναι ἀνεπαρκὴς, ἐνῶ ἀλλοῦ καὶ προκειμένου νὰ συναγωνισθοῦν ἀντίπαλες ἑταιρίες, ἐντελὲς ἀνιοικονομικὴ, δημιουργώντας σπάταλες δρομολογήσεις περιττῶν σκαφῶν κι' ὁδηγώντας σὲ καταστροφικὰ πολλὰς φορὲς ἀποτελέσματα. Γιὰ νὰ μιλήσουμε μόνον γιὰ τὸ σαραντάχρονο τελευταῖο διάστημα, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ δηλαδὴ τῆς μοιραίας σύγκρουσιν στὰ 1906 τῆς «Ἀσσοῦ» καὶ «Πυλάρου», μὲ τ' ἀνθρώπινα, πού τάφηκαν μὲς' στὸ Ἴονιο, ὅματα, θά ἔχουμε ν' ἀριθμήσουμε δεκάδες ἀκτοπλοῖες (Πανταλέοντα, Παληοῦ, Χατζηκωσταντῆ, Ἐμπερίκου, Ἀλεξ. Γιαννουλάτου κλπ. κλπ.) πού ἱδρύθηκαν, μεσοοργάνωσαν κ' ἐσβύσανε μιά μέρα μὴν ἀντέχοντας σὸ ἀνοργάνωτο ἐκεῖνο τῆς Ἀκτοπλοίας μας καθεστὼς, ἀφοῦ σπᾶ τὰ λήσαν ζωτικὸτητα καὶ πλοῖον, πού καλὰ τοποθετημένος θά ἔφθανε σὴν τέλεια ὁργάνωσιν τῶν ἀκτοπλοικῶν μας γραμμῶν.

Τὸ καθεστὼς αὐτὸ θέλησε νὰ σταματήσει ἡ ἀκτοπλοικὴ κοινοπραξία, πού λειτουργοῦσε ἀμέσως πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμον. Μὰ κι' αὐτὴ, σὰν ἀποτέλεσμα εἶχε τὴ μονόπλευρη ἐξυπηρέτησιν τοῦ ἐφοπλιστικοῦ κεφαλαίου κι' ὄχι τὴν καθολικὴ ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν μας κατὰ συνέπειαν τῆς Ἑλλάδας καὶ τοῦ Λαοῦ τῆς. Σὰν τέτοιο ἦταν, ἐπὶ 4ης Αὐγούστου, καὶ τὸ σχέδιο τῆς ἐπιχείρησιν Ἀμπατιέλλου, πού θά ἐνισχύονταν μὲ ξένα κεφάλαια καὶ πού γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ του ἐνδιαφέρονταν προσωπικὰ (ὅπως τοῦλάχιστο ἔγραφαν τότε οἱ ἐφημερίδες) καὶ ὁ βασιλιάς.

Ἐπανάληψιν τῆς ὑπόθεσιν Ἀμπατιέλλου καὶ κατὰ χεῖρότερον, γιὰ τὴν γίνεται στὰ κρυφὰ κ' ὅστερ' ἀπὸ ἕναν τεράστιον κοινωνικὴν σημασίαν πόλεμον γιὰ τὴν ἐπικράτησιν τῶν Δημοκρατικῶν ἰδεωδῶν, εἶναι ὁ σημερινὸς ἀλφειδιασμὸς μας μὲ τὸ σ' ἀνδάλω, πού ἐξέσπασε τῆς διαπραγματεύσεως γιὰ τὴν μονοπωλιακὴ ἀγορὰ ἀπ' τὴν ὁμάδα Μπεδοσάκη, μὲ Κρατικὸ Συναλλαγὰν, τῶν 20 Καναδικῶν Κορβετῶν, πού προσφέρθηκαν σὴν Ἑλλάδα, καὶ, πού τὸ Κράτος εἶχε τὴ δυνατότητα, χορηγώντας αὐτὸ συνάλλαγμα, ν' ἀγοράσῃ τὰ πλοῖα, ἂν κρίνονταν ἐπωφελὴς καὶ πραγματοποίησιν ἡ μετατροπὴ τους σ' ἐπιβατικὰ καράβια, ἀφοῦ μάλιστα εἶχε, καθὼς λέγεται, κατορθωθεῖ ὁ υποβίβασμός τῆς τιμῆς τους σὲ 18 000 δολάρια Καναδικὰ, τὸ κάθε σκάφος, μαζί μὲ τὰ ὕλικά πού θά χρειάζονταν γιὰ τὶς ἐπισκευές του.

Στὰ παλιότερα χρόνια, μὲ τὴν ὑπόθεσιν Ἀμπατιέλλου, κάποιος ἐνδιαφερόταν σήμερα κάποιος ἄλλος καὶ μόνον ὁ πραγματικὰ ἐνδιαφερόμενος Ἑλληνικὸς Λαός, πού πληρώνει, δὲν ἔχει τὸ λόγον.

Ἀντίθετα ἀπ' ὅλα αὐτά, ἡ ὁργάνωσιν ἀπὸ τὸ Κράτος τῆς ἐσωτερικῆς μας θαλασσινῆς συγκοινωνίας, θά γίνῃ μὲ βάση τὴν ἐξυπηρέτησιν ὅλων τῶν λιμανιῶν μας ὄχι μόνον ἀνάλογα μὲ τὴν ἀπόδοσιν τους μὰ καὶ μὲ τὶς ἀνάγκες τῶν πληθυσμῶν, ἀποφεύγοντας περιττὰς καὶ σπάταλες ἀπὸ τὸ συναγωνισμὸ δρομολογήσεις, πού θά περιορίσουν, κατ' αὐτὸ τὸν τρόπο, τὸν ἀριθμὸ τῶν καραβιῶν σὲ καμμιὰ τριανταριά ὅλα-ὅλα ἐπιβατικὰ σκάφη (ἀντὶ τῶσαν προπολεμικῶν) γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐλληνικῶν λιμανιῶν, ὄχι μόνον τῶν σημερινῶν, μὰ καὶ σὴν Κύπρο καὶ στὰ Δωδεκανήσια, μὲ 8 ἢ 10 ἀκόμα πλοῖα μεσογειακῶν ἐπιβατικῶν γραμμῶν, ἐνῶ ἀπ' ἄλλη μεριὰ θά βελτιωθεῖ τὸ πλωτὸ μας ὕλικόν. Δίνοντας σὴν Ἀκτοπλοία μας γερὰ, γρήγορα καὶ συγκροτισμένα καράβια.

Ἐδῶ, εἰμᾶστε ἀναγκασμένοι νὰ διαφωνήσουμε μὲ δοτιμένα σχέδια καὶ προτάσεις ἐναλλαγῆς στὴ δρομολόγησιν τῶν διαφόρων λιμανιῶν τῶν ὑπὸν ἐπιβατικῶν πλοίων, Α', Β', καὶ Γ' κατηγορίας (°), δηλαδὴ πλοίων α) ὑπερπολυτελεῖας, β) μικτῶν ἐπιβατικῶν μὲ

(14) Ν. Σαμπούλη: «Τὰ μέλλον κ' ἡ ἀποστολὴ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐμπορ. Ναυτιλίας» 1945, Σελ. 79. Ὑποστηρίζεται ἐδῶ ἡ ἀποψὴ τῶν τριῶν κατηγοριῶν ἐπιβατικῶν πλοίων.

αντίστοιχο μη όχληρό φορτίο και γ) μικτών με κάθε είδους φορτίο. Οι δυο τελευταίες κατηγορίες πλοίων είναι περισσότερο από άρκετες. Οι αποστάσεις δεν είναι τόσο μακρινές, για να χρειαστούν υπερπολυτελή και γρήγορα για λίγους μόνο ανθρώπους καράβια, που η δρομολόγησή τους θ' άποβεί άντιοικονομική, λογαριάζοντας όχι αν βγαίνει το καράβι στη γραμμή που θα μπει με άν τα έξοδά του άποτελούν σπατάλη.

Γιά τις ταχείες συγκοινωνίες των έπιβατών, το άεροπλάνο θ' άναπληρώσει όλα τα κενά κι' ή άεροπορία είναι φυσικό να πάρει κι' έδω, όπως παντού, την άνάλογη έκτασή της. Μερικά ειδικού τύπου τουριστικά σκάφη είναι βέβαια άπαραίτητα, μπροστά στη μεγάλη έσωτερική κι' άπ' το έξωτερικό τουριστική γιά την Ελλάδα κίνηση, που άνεκαθεν είχε τη δυνατότητα να συγκεντρώσει ή Χώρα μας' μ' άπ' αυτό δέν έπεται πως καλά και σώνει τέτοια σκάφη είναι δυνατό και πρέπει να δρομολογούνται όπως δήποτε σε τακτικές συγκοινωνιακές γραμμές.

Όσο γιά τις έξωτερικές έπιβατικές γραμμές μας, μεσογειικές και υπερωκεάνειες, έδω πάλι είναι άνανήρητη ή κρατικοποίησή τους, συνδυάζοντας όσα πιό πάνω είπαμε γιά τις έσωτερικές ναυτικές συγκοινωνίες μας, με κι' άπ' το γεγονός της ένιαίας κατεύθυνσης, διαχείρισης και προσαρμογής των έπιβατικών και φορτηγών μας πλοίων γραμμής «Λάινερς» στις διεθνείς συγκοινωνιακές μεταφορές.

Τέλος, ή κρατική όργάνωση των άκτοπλοϊκών συγκοινωνιών μας, θα δώσει άφορμή και θα διευκολύνει να μελετηθεί ό συντονισμός των συγκοινωνιών όλου τοό Κράτους, με άνταποκρίσεις στις θαλασσινές, στις σιδηροδρομικές, τις λεωφορειακές και τις άεροπορικές γραμμές που θα ίδρυθούν.

Σχετικά με το τελευταίο, μία ριζική μεταβολή στη Διοίκηση της Έμπορικής Ναυτιλίας είναι άνάγκη να γίνει, με την άπόσπαση των έπιβατικών μας πλοίων Άκτοπλοϊας κι' Έξωτερικού και την ύπαγωγή τους στην ειδική που πρέπει να ίδρυθεί 'Υπηρεσία Μεταφορών, γιά τόν πληρέστερο άπό άέρα, στεργία και θαλάσσια συντονισμό.

Γ. ΙΣΤΙΟΦΟΡΑ ΚΑΙ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΚΙΝΗΤΑ: 'Η τέτοια ρύθμιση τοό άκτοπλοϊκού ζητήματος θα έπιτρέψει να έναρμονισθεί ή δράση της Ιστιοφόρας και πετρελαιοκίνητης ναυτιλίας μέσα στο πλαίσιο των έσωτερικών μεταφορών, σε τρόπο που να μην έπηρεάζει και συναγωνίζεται την άκτοπλοϊκή άτμοκίνητη ή νηγελοκίνητη ναυτιλία. Τά Ιστιοφόρα και πετρελαιοκίνητα θά ρθούν να έπιβοηθήσουν τις μεταφορές στοός όρμους και τα κοντινά λιμανάκια μεταξύ τους, ή γιά τη μεταφορά μεταλλευμάτων κι' άλλων πρώτων ύλων, που έφορά ανάγκη άπό φθηνό ναύλο, χωρίς να έπηρεάζεται άπό χροονικά όρια ή μεταφορά τους.

Η όργάνωση της Ιστιοφόρας και πετρελαιοκίνητης ναυτιλίας, πρέπει ν' άφείβει, όπως πρώτα, στην Ιδιωτική πρωτοβουλία, με άυστηρό όμως έλεγχο τοό Κράτους γιά την άσφάλεια των πληρωμάτων και των ταξιδιών τους, όπως άκόμα γιά τόν καθορισμό άχτίδας και τομέα δράσης των καϊκιών, γιά την άποφυγή συνάγωνισμού στην κορτική άκτοπλοϊα. Γιά το παρόν και μέχρι που ν' άνδρωθεί ή άκτοπλοϊα, ή Ιστιοφόρα και πετρελαιοκίνητη ναυτιλία θα βοήθει, όπως βοήθησε άπ' την άρχή τοό Έλληνο Έταλικού πολέμου, ν' άνάπλωθούν οι έλλείψεις στις έμπορικές μεταφορές.

Η έλεύθερη όργάνωσή της, πάνω σ' αυτά τα πλαίσια, θα μάς εύρισκε σύμφωνα, όπως άκόμα θα συμφωνούσαμε, ότν άργότερα άποκατασταθούν οι άκτοπλοϊκές γραμμές μας και τά Ιστιοφόρα θ' άρχίσουν να περιορίζουν τη δράση του, να όργανωθεί γενικότερα ή Ιστιοφόρα ναυτιλία με σύστημα «οινοπραξίας» στις προτεραιότητες μεταφοράς, όπως έδω και 15 χρόνια είχε γίνει άπαρχή μιας τέτοιας προσπάθειας, με πού δε βάσταζε πολύ, κι' όπως μερικότερα προβλέπει σήμερα ό πρόσφατος Α.Ν. 593, σχετικά με τόν έλεγχο και την κίνηση των πετρελαιοκίνητων και Ιστιοφόρων πλοίων, γιά την έπιτευξη σειράς προτεραιότητας στις μεταφορές «φορτίων βοήθειας», ή τέλος θα είμαστε πρόθυμοι να δεχτούμε την ίδρυση συνεργατικής των Ιστιοφόρων καρβιάν, σύμφωνα με την παρεμφερή πρδς την πάρα πάνω άποψη κοινοπραξίας, που διαλαμβάνεται σε μία σχετική άνέκδοτη εργασία τοό κ. Σ. Σταυ-

ροπούλου, γιά το συντονισμό των συγκοινωνιακών μέσων της χώρας. Σ' αυτά όλα είμαστε σύμφωνα, άρκει στην προσπάθειά της αυτή να συμπληρώσει ή Ιστιοφόρα ναυτιλία τα κενά και να έπιβοηθήσει τις άκτοπλοϊκές γραμμές μας, χωρίς κίνδυνο όυτε γι' αυτές και όυτε γιά τα καϊκια, που σε μι' άντίθετη περίπτωση ό συναγωνισμός, θα είναι το ίδιο αν όχι περισσότερο έπιζήμιος γι' αυτά.

Δ. ΑΛΙΕΥΤΙΚΑ—ΝΑΥΑΓΟΣΩΣΤΙΚΑ—ΡΥΜΟΥΛΚΑ: Μιά προσθήκη άκόμα θα ήταν άπαραίτητη. Η δημιουργία γερού στόλου άλιευτικών πλοιαρίων, που θα μπορεί ν' άνταποκριθεί στις έλληνικές άνάγκες. Έκτός άπό τις ειδικές συνθήκες άλιείας στη Μεσόγειο, άπό ειδικούς μελετάται σήμερα το ζήτημα της έπαρκείας μας σε άλλιαστα γιά την έγχώρια κατανάλωση, με συλλογή ρέγγας και μπακαλιάρου και βιομηχανοποίησή τους έπί τόπου με δικά μας μέσα. Στην περίπτωση που θ' άπέληγαν σε γόνιμα συμπεράσματα όι μελέτες των ειδικών, μία τέτοια έπιχείρηση θα μπορούσε άξιόλογα ν' άναληφθεί άπό το Κράτος, δημιουργώντας έναν πρόσθετο γιά τις βόρειες θάλασσες άλιευτικό στόλο, με συνοδεία κεντρικών εργοστασίων πλοίων γιά τη σχετική βιομηχανοποίηση των ψαρικών, που θα μεταφέρονταν ύστερα με κρατικά πάλι πλοία στην Ελλάδα.

Τέλος, άνάλογα βοηθητικά ρυμουλκά και ναυαγοςωστικά σκάφη, κρατικής Ιδιοκτησίας, πρέπει ν' άποκλείσουν το δικαίωμα εργασίας στα νερά μας ός ξένες ή και δικές μας Ιδιωτικές έπιχειρήσεις. Τά σόστρα των πλοίων και οι ναυαγοςωστικές άποζημιώσεις άποτελούν ένα σημαντικότατο πόρο, όπο τόν όποιο το Κράτος μεγάλα έσοδα θα έχει να ώφελήσει.

Άτυχώς στην Ελλάδα δε δόθηκε, ποτέ ή όφειλόμενη προσοχή γιά την έπιείρηση αυτή, που τόσο είναι έπικερδής στις άλλες ναυτικές χώρες. Γι' αυτό κ' ίδρύθηκαν έδω άνάγιες λόγου έπιχειρήσεις με άνοξιώτερα πλοία και ναυαγοςωστικά μέσα, που, σάν άποτελέσματα είχαν να ένισχυθούν και ξένες άκόμη στην Ελλάδα έταιρίες (π.χ. το Σουηδικό ναυαγοςωστικό «Wikings») και πού και πού να έμφανίζεται στις Έλληνικές θάλασσες ως και ή Τούρκικη σημαία γιά τη συμπλήρωση σ' έλλειγούσες περιπτώσεις τοό Ιδιωτικού ναυαγοςωστικού έφοδιασμού μας, που ήταν τελείως άνεπαρκής.

Άπαραίτητος όρος, είναι ή έκπαίδευση ειδικών άξιωματικών και πληρωμάτων και ή άπόκτηση άπό το Κράτος 4—6 σύγχρονων, νερών ναυαγοςωστικών πλοίων άνοικτης θάλασσας, με τ' άπαραίτητα γιά την ένίσχυσή τους βοηθητικά ρυμουλκά, γιά να μπόρουν άποτελεσματικά ν' άντιμετωπίσουν τις διάφορες άνάγκες, άφοι στα τελάγη μας διεξάγεται δόλκιμη ή ναυτική κίνηση της Άνατολικής Μεσογείου. Κύρια ναυαγοςωστική βάση θα ύπάρχει στόν Πειραιά, με δευτερεύουσες βάσεις στη Θεσσαλονίκη, Κρήτη και Κεφαλλονία.

Οι ρυμουλκήσεις, ύστερα, μέσα στα λιμάνια και τά έλληνικά παράλια, θ' άποτελέσουν ιάν άκόμη πηγή κορτικών έσόδων, θα ήτανε δε τελείως άκατανόητο άν, μέσα στην κρατικοποίηση της άκτοπλοϊας, δέν συμπεριλαμβάνονταν τά ρυμουλκά.

Γιά τά σφουγγαρόδικα δε γίνεται λόγος. Με την έκχώρηση της Δωδεκανήσου θ' αύξηθούν τά πλοιαρία αυτά, δουλεύοντας όπως πρώτα σ' όφελος των σφουγγαρόδων, που με τόσο κίνδυνο και καταστροφικό στην ύνεια τους άποτελέσματα συλλέγουν φέρνοντας στην έπιφάνεια μέσα άπ' τούς άνήλιαγους βυθούς της θάλασσας τόν πολύτιμο άντό θησαυρό. Άπό το Κράτος έξ άλλου ήρ Λτίκης μετ Δημοκρατίας σημαντική ένίσχυση και βοήθεια θα δοθεί γιά ν' άνανδρωγυνθεί, ν' άνάπτυχθεί με σύγχρονα μέσα και ν' αύξηθεί άκόμα περισσότερο ό πλουτοπαραγωγικός της σπογγαλιείας μας πόρος.

Αυτά, νομίζουμε, σε γενικές γραμμές, ποέπει να περιλάβει το όργανωτικό πρόγραμμα της νέας άνασυγκροτημένης έμπορικής μας ναυτιλίας, στοό οικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο, όπως και στοό καθαρά τεχνικό της μέρος, γιά την καλλίτερη πρόοδο κι' εύημερία της Ελλάδας.

ΣΤΟ ΑΛΛΟ ΦΥΛΛΟ: Το τελευταίο μέρος της μελέτης: 'Η άνασυγκρότηση της Ναυτιλίας μας.

Γ. ΑΓΓΕΛΟΥ

Η ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΑΛΧΗΜΕΙΑ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ...

Ι. Η ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΤΟΥ κ. ΒΑΡΒΑΡΕΣΣΟΥ
ΚΑΙ ΤΟ "ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ", ΤΩΝ ΔΙΑΔΟΧΩΝ ΤΟΥ

Γράφοντας πριν λίγους μήνες άπ' τις ίδιες αυτές στήλες (1) πάνω στα φορολογικά μέτρα που είχε έξαγγείλει τότε ό κ. Βαρβαρέσσος, σά μέρος τοό όλου οικονομικού του προγράμματος, καταλήγαμε ύστερα άπό λεπτομερή εξέτασή τους, πως αυτά δέν ήταν όυτε τά καταλληλότερα κάτω άπ' τις δοσμένες συνθήκες της οικονομίας μας και των λαϊκών άναγκών, όυτε καν άποτελεσματικά γιά το σκοπό που τά προόριζε ό εισαγής τους, την Ισοσκέλιση τοό προϋπολογισμού. Και ύποδείχναμε στο τέλος ποιά θα ήταν, κατά τη γνώμη μας, ή σωστή φορολογική πολιτική που έπρεπε ν' άκολουθήσει ό κ. Βαρβαρέσσος. Άπ' τά μέτρα που προτεινάμε, μόνο οι τροποποιήσεις στην έκτακτη εισφορά (διεύρυνση των κατηγοριών των ύποχρέων με μείωση τοό κατώτατου συντελεστή και αύξηση τοό ανώτατου) πραγματοποιήθηκαν με το νεώτερο άναγκ. ν. 481. Κατά τά λοιπά, ό κ. Βαρβαρέσσος επέμεινε στην έφαρμογή των μέτρων του. Και το άποτέλεσμα ήταν εκείνο που προβ έψαμε: Μηδισμινή άπόδοση της φορολογίας των πλουτησάντων, ώστε να καταντήσει έμπαιγμός τοό λαού, σοβαρή άποτυχία της έκτακτης εισφοράς, που παρα την έκπτωση της άξιας της δραχμής που μεσολάβησε, δέν άπόδωσε στοό τετράμηνο ής έφαρμογής της όυτε τά μισά άπ' όσα προϋπολογίστηκαν. άφορητη καταπίση των λαϊκών τόξων με τούς έμμεσους φόρους και άσήμαντη έπιβάρυνση των εύπόρων με την παλιά άμεση φορολογία. Και, σό συνέπεια, το σημαντικό έλλειμμα στον προϋπολογισμό που καλυπτότανε διαρκώς με την έκδοση νέου χαρτονομίσματος άπ' την Τράπεζα της Ελλάδος.

Και ό μόν κ. Βαρβαρέσσος, θύμα τοό άκαμπτου πείσματος του στην έφαρμογή ενός προγράμματος βασικά άντιστατικού, αλλά και της βουλιμίας της πλουτοκρατικής όλιγαρχίας, που δέν άνεχότανε όυτε σκιά ή έλεγχος, στην άθέμιτη τακτική της, έχασε και τόν ύπουργικό θώκο και τη διοίκηση της Τράπεζας της Ελλάδος, ό εργαζόμενος στον όμοσ πληρώνει με τόν πληθωρισμό που έπακολούθησε και με τόν έξανεισμό των γλισχρών εισοδημάτων του τις συνέπειες της πολιτικής εκείνης.

Τό χρονικό διάστημα που χάθηκε με τούς πειραματισμούς τοό κ. Βαρβαρέσσου και ή άποτυχία τους βάρυναν αφάνταστα στον καθορισμό της οικονομικής κατάστασης τοό λαού. Δυστυχώς όμως φαίνεται πως δε βάρυναν καθόλου στη διαμόρφωση της οικονομικής πολιτικής των διαδόχων του.

Έτσι, άφοι πέρασε ένα άπρακτο δίμηνο, κατά το όποιο ή Κυβέρνηση Βούλγαρη, πότε ύπό παραίτηση και πότε ύπό σταθεροποίηση, άνακοίνωνε κάθε δεύτερη μέρα μέσον τοό άρμόδιου 'Υπουργού της κ. Μαντζαβίνου πως σύντομα θα έξαγγείλει το καινούργιο οικονομικό της πρόγραμμα, έδέησε να πέσει ή Κυβέρνηση εκείνη και να σχηματιστούν δυο άλλες γιά να δει το φώς της δημοσιότητας το πρόγραμμα αυτό με τις μακρές ραδιοφωνικές άνακοινώσεις τοό 'Υπουργού των Οικονομικών της Κυβέρνησης Κανελλόπουλου κ. Κασσιμάτη, που γίνανε στις 9 Νοέμβρη.

Κυριολεκτικά, οι άνακοινώσεις τοό κ. Κασσιμάτη δέν ήταν οικονομικό πρόγραμμα, αλλά σειρά δημοσιονομικών και συναλλαγματικών μέτρων, που άποβλέπανε στην Ισοσκέλιση τοό προϋπολογισμού και την άποφυγή τοό πληθωρισμού. 'Ο κ. Κασσιμάτης ύποσχότανε πως με πλήτερη σειρά μέτρων θα όλοκλήρωνε την οικονομική του πολιτική.

Όσον άφορά την ουσία των μέτρων, ή γενική δυσπι-

στία που τά ύποδέχτηκε και που είχε σάν άποτέλεσμα, μέσα στοό δεκάήμερο που έπακολούθησε την άναγγελία τους, τοό διπλασιασμό της τιμής της χρυσής λίρας, την τρομακτική άνατίμηση των τροφίμων και άλλων ειδών και τη μερική έξαφάνισή του, θα μπόρουσε να μάς άπαλλάξει άπ' τη φροντίδα να εξέτάσουμε την άξία τους.

Άκόμα, ή παραίτηση της Κυβέρνησης Κανελλόπουλου θα έχει σάν άποτέλεσμα να διατηρήσουν τά μέτρα αυτά Ιστορικό μονάχα ενδιαφέρον, γιαντί θέλωμε να πιστεύουμε πως ή καινούρια Κυβέρνηση Σοφούλη θ' άκολουθήσει όλοτετα άλλοιώτικη οικονομική και δημοσιονομική πολιτική.

Όμως κρίνομε σκόπιμο να αναλύσουμε κριτικά τά μέτρα τοό κ. Κασσιμάτη, γιά να καταδείξουμε γιά μία άκόμα φορά, ύστερα άπ' την περίπτωση Βαρβαρέσσου, πού μπόρει να όδηγήσει ή άκαδημαϊκή «έπιστήμη» όταν δε μπαίνει στην ύπρεσια τοό λαού με των έχθρών του.

Θά άσχοληθούμε έδω με τά δημοσιονομικά μέτρα τοό κ. Κασσιμάτη, που άφορουν τά κρατικά έσοδα γιαντί αυτά άποτελούνε και το κυριότερο σημείο των άνακοινώσεων του, άφοι κι' αυτή ή διάθεση συναλλάγματος, γιά εισαγωγές δέν είναι άπαλλαγμένη δημοσιονομικής σκοπιμότητας (έισπραξη της σημαντικής έισφοράς πάνω στην τιμή τοό συναλλάγματος. έισπραξη εισαγωγικών δασμών πάνω στα είδη που θα εισαχθούν).

II. ΤΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΤΟΥ κ. ΚΑΣΣΙΜΑΤΗ

Γιά την κάλυψη τοό σημαντικού έλλείμματος που άφινε ό προϋπολογισμός που καταρτίσανε οι προκατόχοι του και γιά την άντιμετώπιση των καινούριων δαπανών που έπιβάλλονται άπ' την έκπτωση της άξιας τοό έθνικού μας νομίσματος (άξηση μισθών και συντάξεων, έξοδων διαχείρισης των έφοδίων της Οδύνης κ. ά.) ό κ. Κασσιμάτης πήρε μία σειρά μέτρα αύξησης των έσόδων, φορολογικά ή άλλης μορφής. Στην κατηγορία των πρώτων άνήκουν τά άκόλουθα:

α) Αύξηση τοό φόρου κατανάλωσης τοό καπνού. 'Ο φόρος τριπλασιάζεται γιά τά σιγαρέττα τιμής δρχ. 6000 κατά χιλίογραμμο ή δρχ. 150 κατά πακέτο και τετραπλασιάζεται σχεδόν γιά τά σιγαρέττα τιμής δρχ. 12000 κατά χιλίογραμμο ή δρχ. 300 κατά πακέτο. Ταυτόχρονα δίνεται έξουσιοδότηση στοό ύπουργικό συμβούλιο να καθορίζει με άπόφασή του τοό φόρο τοό καπνού, την τιμή λιανικής πώλησης των σιγαρέτων και τά μέτρα γιά τη διάθεσή τους στοό κοινόν. 'Ο κ. 'Υπουργός με περισσή μετριοφροσύνη ύπολογίζει την έπιβάρυνση τοό κοινού άπ' την αύξηση αυτή σε 5 δισεκ. Στην πραγματικότητα θάναι πολύ μεγαλύτερη, αν πάρουμε όπόψη πως με την Ισαμε σήμερα φορολογία που ήταν τρεις ως τέσσερες φορές μικρότερη, ό φόρος άπόδωσε γιά το έξάμηνο Άπρίλη—Σεπτέμβρη 1945 δρχ. 4.737.520.000.

β) Αύξηση των άλλων φόρων κατανάλωσης δηλ. πάνω στο κρασί, το οινόπνευμα, το καυστικό νάτριο, το άνθρακικό νάτριο, το καυστικό κάλιο. Η αύξηση αυτή είναι σημαντικώτατη.

γ) Φορολογία ειδών πολυτέλειας. Διπλασιάζεται ό φόρος που ύπάρχει σήμερα κι' άκόμα έπιβάλλεται τέτοιος φόρος κυμαινόμενος άπό 10—300% πάνω στην τιμή χανδρικής πώλησης γιά τη μύρα σε φιάλες, τά αϊθήρια έλαια, το στεμφυλόπνευμα (σούμα), τη φυτική μέταξα κλπ. 'Ας μη νομισθεί όμως πως ό φόρος αυτός έπειδή έχει το όνομα φόρος πολυτέλειας, βαρύνει τις πλούσιες τάξεις και κατά συνέπεια πως ό λαός δέν έχει να χιχτεί άπ' το διπλασιασμό τοό ποσοστού του. Άνάμεσα στα είδη που φορολογούνται είναι κι' οι κοινές κρέατος, ψαριών και λαχανικών, το φρέσκο βούτυρο, ώρισμένα είδη τυριών και οι μαρμελάδες δηλ.

(1) «Άντίο» τεύχος 4 σελ. 114 και πιό πέρα.

προϊόντα που δε μπορούν να θεωρηθούν κατά κυριο-
λεξία σαν πολυτελή.

δ) Φορολογία δημοσίων θεαμάτων. 'Επιβάλλεται
πρόσθετος φόρος πάνω στα εισιτήρια κινηματογράφων
και χορών από 20-50% και πάνω στα είσοι ήρια των
άλλων θεαμάτων (θεάτρων, συναυλιών κλπ.) από 10-
30% στην τιμή του εισιτηρίου.

ε) Φορολογία κέντρων διασκεδάσεως. Αυτή επι-
βλήθηκε με το νεαρό άγκ. ν. 648 και ανέρχεται σε
30% πάνω στις πραγματοποιούμενες ακαθάριστες εισ-
οδήματα. Η Κασσιμάτης ανακοίνωσε πως δεν έχει ταμειευτική
σημασία αλλά ήθικη αποστολή για να πληξεί εκείνους
που ξεδεύουν ασυλλόγιστα σε γλέντια όταν ο άλλος
λαός υποφέρει. Γι' αυτό και εάν πρόβλεψη εισπράξεων
από το φόρο αυτό δεν άναγρυνε στον προϋπολογισμό
παρα 1000 δρχ. Δεν άμφοισβητούμε την ήθικη βάση ενός
τέτοιου φόρου, αντίθετα τον βρίσκουμε έπιβεβλημένο,
αλλά έχουμε τη γνώμη, που στηρίζεται στην πείρα απ'
την έφαρμογή άλλων ανάλογων φορολογιών με πολύ
μικρότερο ποσοστό μάλιστα, πως ο φόρος αυτός θα
γίνει άφορμή μάγαλειτερων κερδών των έκμεταλλευ-
τών των κέντρων αυτών σε βάρος των πελατών των
με την καταδολείωση του φόρου ενώ το κοινωνικό σύ-
νολο δεν πρόκειται να ώφεληθεί πραγματικά γιατί μι-
κρό μέρος του παρακρατούμενου απ' τους έκμεταλλευ-
τές των κέντρων φόρου θα φτάνει στο δημόσιο ταμείο.

στ) Φορολογία ώρισμένων γεωργικών προϊόντων. Με
φορολογικό μέτρο που είχε έξαγγελθεί απ' την προη-
γουμένη κυβέρνηση Βούλγαρη έπιβάλλεται φορολογία
πάνω στην άκαθάριστη παραγωγή του λαδιού και των
έλιων που άρχίζει από 3% και φτάνει Ισαμε 15%, ύστε-
ρα από άφαιρηση μικρού άφορολόγητου ποσού. Ο φόρος
υπολογίζεται σε είδος αλλά εισπράττεται εις χρήμα με
τιμή του προϊόντος που την καθορίζει κάθε φορά
'Υπουργός των Οικονομικών. 'Αν πάρει κανείς υπόψη
του πως η φορολογία έπιβάλλεται στην άκαθάριστη
και όχι την καθαρή πρόσοδο κι' ακόμα πως τα πιο
πάνω είδη υποβάλλονται σ' ένα σωρό πρόσθετες το-
πικές και γενικές φορολογίες και άλλες έπιβαρύνσεις
καταλαβαίνει το καινούριο πλήγμα που καταφέρεται
έναντίον μιας τάξης άγροτών, που έκτος απ' τις άλλες
ύλικές κα'αστροφές που έπαθε απ' τους καταχτητές
(κάψιμο σπιτιών, άρπαγμα ζώων, έργαλειών κλπ.) έγινε
και τούς ντόπιους συνεργάτες τους κατά τη διάθεση
του προϊόντος της στα χρόνια της σκληριάς. 'Απ' την
άλλη με τόν άναγκ. Ν. 653 αύξάνεται ο φόρος έξαγω-
γής της σουλτανίας και κάθε άλλου είδους σταφίδας,
έκτος της μαύρης κορινθιακής, σε 4 δρχ. κατά χιλιό-
γραμμο.

ζ) Τέλη χαρτοσήμου. Αύξάνονται τα τέλη χαρτο-
σήμου της έμπορικης κλίμακας σε 5-10% και τα πά-
για τέλη χαρτοσήμου κατά 50-70%.

η) 'Εκτακτη εισφορά. Αύξάνεται η έκτακτη εισφορά
των μηνών Νοέμβρη 1945 - Μάρτη 1946 κατά 60%
για τις έπιχειρήσεις και τα έπαγγέλματα του Α' πί-
νακα (20πλάσιο του ένοικίου), κατά 50% για τις έπι-
χειρήσεις και τα έπαγγέλματα του Β' πίνακα (15πλά-
σιο του ένοικίου) και κατά 40% για τις έπιχειρήσεις
και τα έπαγγέλματα του Γ' πίνακα (10πλάσιο του ένοι-
κίου). Τη γνώμη μας για την έκτακτη εισφορά άναπτύ-
ξαμε διεξοδικά στο άρθρο που μνημονεύουμε στην άρχή,
ώστε δεν είναι άνάγκη να την ξαναπούμε. Το ίδιο μο-
νάχα παρατηρούμε εδώ, πως το ποσοστό της αύξησης
της εισφοράς, προκειμένου για βιομηχανικές έπιχει-
ρήσεις που θησαυρίζουν τους τελευταίους μήνες με
την ουσιαστική άουδοσία που τους παραχώρησε το
κράτος και με τη συνεχή και άδικαιολόγητη αύξηση
των τιμών των προϊόντων τους, βρίσκειται σε τραγική
δυσανάλογη με τις πολύ μεγάλες έπιβαρύνσεις
που έπιβάλλουν τα μέτρα του κ. Κασσιμάτη στα λαϊκά
εισοδήματα. Κι' αυτό άνεξάρτητα απ' το γεγονός πως
έξαιτίας της άνυπαρξίας έλέγχου στις τιμές, οι βιομη-
χανοί κατορθώνουν να έπιρρίπτουν και την έκτακτη
εισφορά σε βάρος του καταναλωτικού κοινού.

θ) Ειδικός φόρος πάνω στις εισαγωγές της κατο-

χής. 'Υστερα απ' την παταγώδη άποτυχία της φορολο-
γίας των πλουτησάντων, για την όποια θα μιλήσουμε
ειδικότερα πιο κάτω, ο πρώην 'Υπουργός των Οικονο-
μικών κ. Μαντζαβίνος είχε αποφασίσει να ξεχωρίσει
απ' αυτήν τα κέρδη που πραγματοποιήθηκαν από ει-
σαγωγές απ' το έξωτερικό κάθε λογής είδους κατά
την περίοδο της κατοχής (28 'Απρίλη 1941 Ισαμε 10
'Οκτώβρη 1944) και να τις φορολογήσει ξεχωριστά. Αυτή
η φορολογία διαμορφώθηκε και έπιβλήθηκε απ' την Κυ-
βέρνηση Κανελλόπουλου με τόν άναγκ. ν. 651. 'Υποκει-
μενο του φόρου είναι τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα
που ένεργήσανε τις εισαγωγές και άντικείμενο η τεκ-
μαρτή ώφέλεια που πρόκυψε και που θεωρείται έκ-
τακτη 'ελογώ των κατά την άνωτέρω περίοδο κρατου-
σών συνθηκών, ειδικότερον δε, λόγω της καθωρισμένης
τότε σχέσεως της τιμής των ξένων νομισμάτων προς
την δραχμήν. Ο φόρος υπολογίζεται πάνω στην αξία
του συνόλου των εισαγωγών κάθε υποχρέου σε μάρκα,
σε τέτια δε μετατρέπονται και οι εισαγωγές που έγι-
ναν σε όποιοδήποτε άλλο νόμισμα με βάση τη σχέση
της τιμής του κληρικκ σε δραχμές και της τιμής του
μάρκου. Τα τρόφιμα και άλλα είδη που εισαχθήκανε
απ' τόν 'Ερυθρό Σταυρό και διάφορες άλλες κατηγο-
ρίες μη καθαρά έμπορικών εισαγωγών εξαιρούνται απ'
το φόρο, όπως και ένα μίνιμουμ εισαγωγών 2500 μάρκων.
Ο φόρος είναι προοδευτικός κατά κλίμακία και άρχί-
ζει από 80 δρχ. κατά μάρκο για το κλίμακιο 2501-10000
μάρκα για να φτάσει τις 200 δρχ. κατά μάρκο για τις
εισαγωγές που ξεπερνάνε τις 700.000 μάρκα. Οι εισα-
γωγείς που θα υπαχθούνε στον ειδικό φόρο άπαλλά-
σσονται απ' τόν φόρο των πλουτησάντων για τα απ' τις
εισαγωγές αυτές ώφελήματά τους. 'Ανεξάρτητα απ' την
τελευταία αυτή διάταξη, που όσο κι' αν φαίνεται θεωρη-
τικά δικαιολογημένη άποτελεί μία εύνοια για τους
πλουτησάντες που άποκόμισαν κέρδη και από εισαγω-
γές και από άλλες πηγές, άφου μειώνει την προοδευ-
τικότητα της φορολογίας των τελευταίων αυτών κερ-
δών, παρατηρούμε πως η άυτοματοποίηση της φορολο-
γίας των κερδών απ' τις εισαγωγές που έπιτυγχάνεται
με το νέο νόμο θα μπορούσε να συντελέσει στην άπό-
δοση του έσόδου αυτού, αν η Κυβέρνηση Κανελλόπου-
λου σκεπτότανε πραγματικά να έφαρμόσει το φόρο,
δπως υποσχότανε.

ι) Φορολογία πλουτησάντων. Για τη πραγματο-
ποίηση της φορολογίας αυτής, που, χωρίς στην κυβερ-
νητική προστασία προς τους υπόχρεους που έκδηλώθηκε
με το ουσιαστικό σαμποτάρισμά της, κατόντισε σωστός
έμπαιγμός του λαού με την καιμική Ισαμε σήμερα άπό-
δοση της λίγων εκατοντάδων εκατομμυρίων δραχμών, δεν
παίρνεται κανένα ουσιαστικό μέτρο. Γιατί οι άπειλές
για έκτοπισεις, κλείσιμο μαγαζιών, κλπ. ξέρομε ποιά
άπληξη μπορούν να έχουν για ανθρώπους που έχουν
την ευχέρεια να ταχτοποιήσουν την προσωπική τήτά
τους και την περιουσία τους, κατά τρόπο άπρόσβλητο
απ' τους στιγμιαίους δημαγωγικούς θυμούς των κ. κ.
'Υπουργών των Οικονομικών. Η μείωση πάλι των δό-
σεων πληρωμής του όφειλόμενου φόρου από 12 σε 6
μικρή σημασία έχει άφου ουσιαστικά ο φόρος έχει έκ-
μηδενιστεί, όταν η χρυσή λίρα έχει σήμερα τιμή εί-
κοσι φορές άνωτερη εκείνης που με βάση της ύπολο-
γίστηκαν τα κέρδη των υπόχρεων. 'Αντίθετα η διάταξη
του άναγκ. ν. 646 με την όποια, για να διευκολυνθεί
δηθεν η άνάπτυξη των συναλλαγών, καθορίζεται πως οι
μετά τη δημοσίευση του νόμου αυτού όποιασδήποτε φύ-
σης περιουσιακές έκδηλώσεις δε μπορούν να παρθούν
υπόψη για τόν προοδισμό της φορολογικής ύλης,
έπιτρέπει στους πλουτήσαντες να διαθετούν στο μέλ-
λον άνενόχλητοι από κάθε άδιακρισία της φορολογικής
άρχης την περιουσία που άποκτήσανε απ' το αίμα και
τα δάκρυα του έλληνικού λαού.

Όσον άφορά την άπόδοση των πιο πάνω φορολο-
γικών μέτρων ο κ. Κασσιμάτης την ό'ολόγισε στις δη-
λώσεις του κατά τόν άκόλουθο τρόπο :

'Απ' τόν ειδικό φόρο των εισαγωγών και απ' την
'εκαλλιτέρα' έφαρμογή του φόρου πλουτησάντων 8
δισεκατ. δραχμές, απ' την αύξηση του φόρου κατανά-
λωσης του καπνού 5 δισεκατ., απ' την αύξηση των άλ-

λων φόρων κατανάλωσης, των τελών χαρτοσήμου και
ψυχαγωγίας 2,3 δισεκατ.

III. ΑΛΛΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ

Σαν να μην άρκοϋσε ο κατακλυσμός αυτός των φο-
ρολογιών που βαρύνει κατά κύριο λόγο το εισόδημα
των λαϊκών τάξεων, ο κ. Κασσιμάτης έξαγγειλε τη ση-
μαντική αύξηση της τιμής του ψωμιού και των άλλων
τροφίμων και έροδιών που διανέμονται απ' τις εισαγω-
γές της Ούνρρα. 'Ετσι η τιμή της μερίδας του ψωμιού
τετραπλασιάστηκε και των άλλων τροφίμων αύξήθηκε
3-4 φορές, ενώ για τα είδη λιματισμού και τα άλλα
έφόδια δεν άνακοινώθηκαν ακόμα οι καινούριες τιμές.
'Η σημαντική αυτή αύξηση των τιμών των ειδών της
Ούνρρα, που όλα είναι πρώτης άνάγκης για το λαό,
δπως μάλιστα γίνηκε, χωρίς δηλαδή κανένα διαφορι-
σμό τιμών ανάλογα με την οικονομική κατάσταση των
καταναλωτών άποτελεί το χειρότερο είδος έμμεσης
φορολογίας με όλα τα μειονεκτήματα που όμοφωνα
άναγνωρίζει η έπιστήμη για τη φορολογία αυτή. 'Αν
πάρουμε μάλιστα υπόψη πως το έσοδο απ' την πώληση
των έροδιών της Ούνρρα φτάνει, όπως άνακοινώθηκε, τα
67 δισεκατ. δραχμές δηλαδή στο μισό σχεδόν του προϋ-
πολογισμού των έσόδων, καταλαβαίνουμε ποιοι είδους
κατανομή των δημοσιονομικών βάρων πραγματοποιούσε
η Κυβέρνηση των καθηγητών.

'Αλλη πηγή αύξησης των κρατικών έσόδων είναι
η κατά 50% και πάνω αύξηση όλων των κατηγοριών
των ταχυδρομικών τελών.

'Ακόμα ο κ. Κασσιμάτης άνακάλυψε και άλλη πηγή
έσόδων για τόν κρατικό προϋπολογισμό, τη διαφορά,
άνάμεσα στην έπίσημη τιμή του συναλλάγματος και
κείνη στην όποια θα το διαθέτει το κράτος στους ει-
σαγωγείς. Η διαφορά αυτή που καθορίστηκε κι' όλος
σε 110-150% πάνω στην έπίσημη τιμή, ανάλογα με
την κατηγορία των ειδών που πρόκειται να εισαχθούν
θα ένεργεί σαν ένα είδος πρόσθετου εισαγωγικού δα-
σμού πάνω στη διαμόρφωση της έσωτερικής τιμής των
εισαγομένων ειδών, που, βεβαίως, απ' το 'εαυρό-
τατο περιθώριο κέρδους' που άναγνωρίζεται για τους ει-
σαγωγείς ο κ. Κασσιμάτης θα συντελεί στην άφάντα-
στη έπιβάρυνση της κατανάλωσης. Για τα συνολικά έ-
σοδα του κράτους απ' το κονδύλι αυτό δε μπορούσε να
γίνει απ' τα πριν καμιά πρόβλεψη, αν παίρναμε όμως
υπόψη τη πρόθεση της Κυβέρνησης Κανελλόπουλου να
διευκολύνει με κάθε τρόπο τις εισαγωγές με τη χορή-
γηση άφθονου συναλλάγματος θα καταλήγαμε πως και
οι σχετικές εισπράξεις του δημοσίου απ' τη διαφορά
τιμής θα είναι σημαντικές.

IV. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ

Είναι γνωστή απ' την προπολεμική άκόμα εποχή η
δυσανάλογα μεγάλη συμμετοχή της έμμεσης φορολο-
γίας στο σύνολο των από φόρους έσόδων του έλλη-
νικού προϋπολογισμού. Η κατάσταση αυτή που είχε σαν
άποτέλεσμα τη μεγάλη φορολογική έπιβάρυνση των μι-
κρών εισοδημάτων, κατακρινότανε κι' απ' τους πιο συν-
τηρητικούς συγγραφείς. Ο Ρεδιάδης μάλιστα στη με-
λέτη του 'Διερεύνησις του έλληνικού φορολογικού
συστήματος, ή φοροπίσεις κατά μέγεθος εισοδήματος',
'Αθήνα 1934 σελ. 42 δημοσιεύει ένα πολύ παραστατι-
κό πίνακα, απ' τόν όποιο βγαίνει πως η έπιβάρυνση
από έμμεσους φόρους, άρχίζοντας από 36,6% για χρο-
νιάτικο εισόδημα 26.200 δρχ., έλαττώνεται βαθμιαία όσο
άνεβαίνει το εισόδημα, για να φτάσει στα 16% για ει-
σοδήματα πάνω από 2.500.000 δρχ.

Και άντις ύστερα από ένα τέτιο πόλεμο που έγινε
και με το σκοπό άνάμεσα στους άλλους να έπικρατή-
σει μεγαλύτερα κοινωνική δικαιοσύνη στο μεταπο-
λεμικό κόσμο, να παρθεί κάθε μέτρο για τη έξάλειψη
της πιο πάνω άδικίας στο φορολογικό μας σύστημα,
ήρθαν οι μεταέκεμβριανές 'υβερνήσεις και ιδιαίτερα
η Κυβέρνηση του κ. Κανελλόπουλου να χειροτερεύουν
την κατάσταση με τα μέτρα τους. Γιατί όπως είναι φα-
νερό σε καθένα που είδε σε ποιά μέτρα στηρίξε την
Ισοσέλιση του προϋπολογισμού ο κ. Κασσιμάτης, η
έπιβάρυνση του λαού με την τεράστια αύξηση όλων

σχεδόν των φόρων κατανάλωσης και των άλλων έμμε-
σών φόρων γινότανε όφωρητη. 'Αν μάλιστα παρθεί
υπόψη πως και τα άλλα έσοδα που σημειώσαμε πιο
πάνω (εισπράξεις απ' την πώληση των έροδιών της
Ούνρρα και απ' τη διαφορά στην τιμή του συναλλάγμα-
τος) αν και θεωρητικά δεν είναι φόροι, όμως στην
πραγματικότητα είναι είδος έμμεσης φορολογίας θα
κατάληγε στο συμπέρασμα πως η προπολεμική κατά-
σταση σχετικά με την κατανομή των φορολογικών βα-
ρών χειρότερεψε σημαντικά για τις λαϊκές τάξεις.

Κι' αυτό ενώ τα τεράστια κέρη που άποκόμισαν
άσυνειδητοι έπιχειρηματίες απ' τη συνεργασία τους με
τόν κατακτητή ή κι' απ' τις έκιακτες περιστάσεις της κα-
τοχής, όπως κι' οι κολοσσιαίες περιουσίες που όπλη-
χαν ή σχηματίστηκαν, παρείχαν αρκετά πλα-ύ έδαφος
έφαρμογής της άμεσης φορολογίας. Δυστυχώς όμως ο
κ. Κασσιμάτης παρά τις δημοκρατικές φράσεις που για
'κοινωνική πρόοδο' και 'σοσιαλιστικά ιδανικά', όχι
μόνο δεν πήρε κανένα ουσιαστικό μέτρο για να πλη-
ρώσουν τόν πραγματικά όφειλόμενο φόρο οι πλουτή-
σαντες, αλλά και έγκατάλειψε την έπιβολή του άλλου
δικαιότατου φόρου πάνω στα κέρδη κεινών που ώφελή-
θηκαν απ' τόν πληθωρισμό, που τόν είχαν υποδείξει οι
άριστεροι ύπουργοί της Κυβέρνησης 'Εθν. 'Ενότητας
και που την έφαρμογή του άνάγγειλε σαν προσεχή ο
κ. Βαρβαρέσσος απ' τόν περασμένο 'Ιούνη.

Και δεν ήταν μόνο βασικά άδικη και άντιλαϊκή η
φορολογική πολιτική του κ. Κασσιμάτη, αλλά και δη-
μιούργησε σοβαρές άμφιβολίες αν θα μπορούσε να έξα-
σφαλίσει την Ισοσέλιση του προϋπολογισμού γιατί η
υπερβολική αύξηση των έμμεσών φόρων, όσο κι' αν
αυτοί άφορούν είδη πρώτης άνάγκης για το λαό, κιν-
δυνεύει να έπιφέρει κάμψη της καταναλωτικής του
δυναμικότητας που είναι κι' όλος περιορισμένη απ' την
άνεργία, τα χαμηλά ήμερομίσθια, τη γενική κατάσταση
της οικονομίας κλπ. με άποτέλεσμα μείωση της άπόδο-
σης των φορολογιών αυτών. 'Ας μη λησμονούμε πως
ανάλογο φαινόμενο παρατηρήθηκε την περασμένη άνοιξη
με τη είδη της Ούνρρα που έμεναν άδιάθετα στους μπα-
κάληδες από έλλειψη άγοραστικής δύναμης του κοι-
νού, πρμα που άνάγκασε τόν κ. Βαρβαρέσο να υπο-
βιάσει τις τιμές τους κατά 35% περίπου. (1)

Η δημοσιονομική και γενικότερα η οικονομική πο-
λιτική της Κυβέρνησης Κανελλόπουλου που οδηγούσε
με έπιταχυνόμενο ρυθμό τη χώρα στο οικονομικό χάος
στάθηκε μια απ' τις άφορμές της άμεσης άντικατάστα-
σης της απ' την Κυβέρνηση του συνασπισμού των δημο-
κρατικών κομμάτων του Κέντρου. Η καινούργια Κυβέρ-
νηση δεν άνακοίνωσε ακόμα ποιά οικονομική πολιτική
θα άκολουθήσει. Είπαμε και στην άρχή πως έθελμε να
πιστεύουμε, ότι η Κυβέρνηση Σοφούλη θ' άκολουθήσει
όλοτετα άλλοιότικη οικονομική και δημοσιονομική πο-
λιτική και συγκεκριμένα τέτιαν που να πραγματοποιεί
μια δικαιότερη κατανομή των δημόσιων βάρων άνάμεσα
στις διάφορες τάξεις. Και με την έλπίδα αυτή περιμέ-
νομε την άναγγελία των δημοσιονομικών μέτρων της
για να τα κρίνουμε στο β' μέρος του άρθρου αυτού
που θα δημοσιευτεί στο έπόμενο τεύχος του 'Ανταίου'.

Στο β' αυτό μέρος έπιφυλασσόμαστε ν' άναπτύ-
ξουμε και τις δικές μας γνώμες για την ένδεικνυμένη,
κάτα απ' τις σημερινές συνθήκες, δημοσιονομική και ει-
δικότερα φορολογική πολιτική, μερικά άλλως τε απ' τα
έπιβαλλόμενα φορολογικά μέτρα είχαμε υποδείξει σε
γενικώτατες γραμμές και στο προηγούμενο άρθρο μας
που το μνημονεύουμε στην άρχή τούτου του άρθρου.

(1) Κοιτάξτε τις σχετικές δηλώσεις του κ. Βαρβαρέσου στο 'Εθνος'
της 5 'Ιουνή, 1945.

'Ανακοίνωση της Διεύθυνσης

Λόγω της άναρχής έως του συνεργάτη μας κ. Σ. Κα-
λογερά εις Λουίζάναν Η Π. 'Αμερική, όπου διορίσθη-
κε καθηγητής του Πανεπιστημίου, η συνέχεια των αρ-
θρων του για τις άγροτικές βιομηχανίες θα δημοσιευ-
θεί εύθως, ως παραληφθεί ταχυδρομικώς από την
'Αμερική.

Η ΑΛΙΕΥΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΙ Η ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΙΑΣ ΜΑΣ

Β'. Τά μέτρα για τη βελτίωση και ανάπτυξη της αλιείας στα Ίχθυοτροφεία

Κατά την αντίληψή μας, η εφαρμογή ενός αλιευτικού προγράμματος τότε μονάχα θα είναι πραγματοποιήσιμη όταν τηρηθούν οι παραπάνω προϋποθέσεις.

Η κατάργηση δηλ. του οπισθοδρομικού συστήματος της αποκλειστικής εκμετάλλευσης από ένοικιαστές ιδιώτες των λιμνών και Ιχθυοτροφείων και η εξασφάλιση του δικαιώματος της εκμετάλλευσης αυτών από τους συνεταιρισμένους ψαράδες, θα επιτρέψει την εφαρμογή ενός προγράμματος βελτίωσης και ανάπτυξης της αλιείας, χάρις στη συστηματική μελέτη των υδροβιολογικών συνθηκών όλων των Ιχθυοτροφείων νερών, τη λήψη μέτρων προστασίας του Ιχθυολογικού πλούτου και την ίδρυση εγκαταστάσεων εκκόλαψης και αναπαραγωγής ψαριών για την καλλιέργεια και τον πλουτισμό των λιμνοθαλασσών, λιμνών, ποταμών και άλλων Ιχθυοτροφείων νερών, την κατασκευή τεχνικών έργων και την υδραυλική διαρρύθμιση των Ιχθυοτροφείων.

Α) Αλιευτικές βελτιώσεις.

Το περιεχόμενο σε ψάρια των διαφόρων λιμνοθαλασσών μας που βρίσκονται στις δυτικές ακτές της Ελλάδας και στη Μακεδονία και Θράκη, αποτελείται από είδη ψαριών που συναντά κανένας σε ύψαλμυρα νερά και ιδίως διάφορα είδη, από κεφάλους, τσιπούρες, λαβράκια σπάρους και χέλια. Το ψάρεμα των ψαριών σε αυτές, γίνεται με μέσα άλλα και κατασκευασμένα από κοινά καλάμια (καλαμωτές).

Το σύστημα του ψαρέματος στα Ιχθυοτροφεία των ύψαλμων νερών στηρίζεται στο φαινόμενο της αλιείας.

Οι λιμνοθάλασσες* ώριμες εποχές του έτους (στη λίμνη του Μεσολογγίου π.χ. από τα μέσα του Φλεβαίου μέχρι του τέλους του Μάη) μένουν ανοικτές. Την εποχή αυτή τα ψάρια, μικρά και μεγάλα, — ιδίως όμως μικρά, — για λόγους θερμοκρασίας, άλλα και τροφής, εγκαταλείπουν τα βαθιά νερά του κόλπου και από τα ανοίγματα της λιμνοθάλασσας μπαίνουν μέσα σε αυτή, όπου με την άφθονη της τροφής που βρίσκουν αναπτύσσονται γρηγορότερα.

Η έσοδα σε ψάρια είναι πιο άφθονη, όταν η θάλασσα παρουσιάζει άμπωτιδα (ράβνημα των νερών).

Κατά τα τέλη του μήνα Μάη, όλοι οι Ιχθυοτρόφοι συνήθως κλείνουν τα στόμια των Ιχθυοτροφείων με φράκτες από καλάμια, στα ανοίγματα, των οποίων τοποθετούν ειδικά συστήματα που λέγονται «γίβάρια» και που είναι ένα είδος ψαροπαγίδων που ο τύπος και η μορφή τους ποικίλλει από τόπου σε τόπο.

Τα ψάρια από τη λιμνοθάλασσα που προχωρούν αντίθετα προς το ρεύμα των πλημμυρίδων (φουσκονερίδι) μπαίνουν μέσα στα γίβάρια και συνεχίζοντας το δρόμο τους καταλήγουν μέσα στις πήρες, όπου και ψαρεύονται.

Τα Ιχθυοτροφεία μας που βρίσκονται στα διάφορα μέρη της Ελλάδας διαφέρουν μεταξύ τους στο σχήμα και στη διάταξη, το πιο συνηθισμένο όμως σχήμα είναι το τραπεζοειδές ή το παραλληλόγραμμο με έσωτερικά χωρίσματα, που σκοπός τους είναι να παρεμποδίσουν την έξοδο των ψαριών που βρίσκονται σε αυτά.

Στο βάθος των Ιχθυοτροφείων υπάρχει η «πήρα» σε σχήμα καρδιάς, όπου, όπως είπαμε, μαζεύονται και ψαρεύονται τα διάφορα είδη. Τα τοιχώματα και τα χω-

ρίσματα τους είναι τις περισσότερες φορές κατασκευασμένα από καλάμια ή κλαδιά με πέτρες ή και συρματοπλέγματα.

Η αλιεία στις λιμνοθάλασσες αυτές είναι Ιδιοκτησία του Κράτους και ένοικιάζεται για πολλά χρόνια, αλλά το όφελος του Κράτους είναι, τουλάχιστο σε μερικές περιπτώσεις, πολύ μηδαμινό.

Η παραγωγή λοιπόν των ψαριών στις λιμνοθάλασσες αυτές εξαρτάται αποκλειστικά από τη φυσική «άνοδο», ενώ αυτή θα μπορούσε να αυξηθεί σημαντικά με την εισαγωγή μικρών ψαριών.

Νομίζουμε πως θα μπορούσε η παραγωγή να αυξηθεί σημαντικά αν πολλές από τις λιμνοθάλασσες αυτές είχαν μετασχηματισθεί σε αληθινές valli (φραγμούς) — Ιχθυοτροφεία δηλ. κατά το σύστημα της Βενετίας — περιτοιχισμένους με προχώματα και με τελειότερους πασσάλους αλιείας στα σημεία της άμσης ή έμμεσης συγκοινωνίας με τη θάλασσα και αν ακόμα με κατάλληλη υδραυλική διαρρύθμιση είχε διευκολυνθεί η κανονική έσοδο γλυκού νερού που έχει μεγάλη σημασία γιατί επηρεάζει τη πυκνότητα σε άλατα του περιβάλλοντος και παίζει σπουδαίο ρόλο στην ανάπτυξη των ψαριών και την εύχymότητα της σάρκας των.

Ο μετασχηματισμός των λιμνοθαλασσών μας σε valli αλιείας (vallicultura) κατά το σύστημα της Βενετίας που επιτρέπει μια όρθολογική και έντατικότερη βιομηχανική εκμετάλλευση των ύψαλμων νερών, με τη μεταφορά μικρών ψαριών, εισαγωγή γλυκού νερού, χειμερινών Ιχθυοτροφείων κλπ., θα απαιτούσε τη μετακλήση ίσως από την Ιταλία ή την Αλβανία μερικών ειδικευμένων εργατών, Ικανών σε τέτοιου είδους δουλειές.

Τα Ιχθυοτροφεία αυτά που αποτελούν συνδυασμό πολυπληθών γιβαριών και φράσσονται με τεχνητούς φραγμούς, θ' αποτελέσουν ένα από τους κυριώτερους κλάδους της Ιχθυοπαγωγής.

Στην Ελλάδα υπάρχουν ακόμα πολλές φυσικές τοποθεσίες, κυρίως στις έκβολές ποταμών που σχηματίζονται από χαμηλές λωρίδες ξηράς και αποτελούν μικρές λιμνοθάλασσες, που θα μπορούσαν θαυμάσια να χρησιμοποιηθούν για Ιχθυοτροφικούς σκοπούς αφού διαρρυθμισθούν και διαταχθούν κατά τρόπο τέτοιο ώστε να προσελκύουν σε αυτά όσο το δυνατόν πιο μεγάλες ποσότητες ψαριών. Η δουλειά αυτή θα απαιτούσε ολόκληρη έκταση του βυθού και διευθέτηση της κούτης των ποταμών που εκβάλλουν στη λιμνοθάλασσα.

Β') Η βιομηχανία κονσερβοποιίας και τα μέσα συντήρησης και μεταφοράς.

Απαράτητη επίσης θα ήταν η ανάπτυξη της κονσερβοποιίας και της βιομηχανίας των παστών ψαριών, που εφαρμόζεται σήμερα μόνο σε μικρή σχετικά κλίμακα και η χρήση άλλων μέσων διατήρησης σαν το κάπνισμα των κεφάλων, ή παρασκευή των χελιών με ζύδι και αλάτι και η συσκευασία με λάδι σε κουτιά δοθηκών κεφάλων (αυγοτάραχο), προϊόντος που παρασκευάζεται στην Ιταλία με λαμπρά αποτελέσματα. Η αξία μιας τέτοιας συσκευασίας εξαρτάται κυρίως από την ποιότητα του λαδιού, που η χώρα μας εύτυχως δεν στερείται.

Ο τρόπος και τα μέσα συντήρησης των ψαριών και της διοχέτευσης αυτών στην κατανάλωση είναι πρωτόγονα και συντελούν στη κακοδιαμονία της τάξης των ψαράδων και την υπερβολική ακρίβεια των ψαριών.

Χρειάζεται για αυτό να καταβληθεί προσπάθεια, ώστε να γίνουν εύκολες, σίγουρες και ολιγοδάπανες μεταφορές και να αναπτυχθούν τα μέσα της διατήρησης με εγκαταστάσεις ψυγείων, αποθηκών και δχηματων—ψυγείων με την ελάττωση της χρήσης του παγού—δεν μπορεί να τον έχει κανείς παντοτε και που η τιμή του είναι αρκετά ύψωμένη, ενώ εξ άλλου η συντηρητική δύναμή του πολύ περιορισμένη.

Γ) Ιχθυοκαλλιέργειες και ανάπτυξη της Ιχθυοοικμίας.

Το πιο σημαντικό μέρος του πλούτου των λιμνών και Ιχθυοτροφείων της χώρας μας είναι η παραγωγή χελιών που φθάνει τις 300—350 χιλιάδες δκάδες το χρόνο και αγοράζεται κατά τα 4/5 από τους Γερμανούς.

Στην Ελλάδα ακόμα δεν έχουμε πάρε καμμία φροντίδα για την έπιστημονική εκμετάλλευση των χελιών.

Τα χέλια στη χώρα μας είναι άφθονάτα στις λιμνοθάλασσες που συγκοινωνούν με τη θάλασσα και βρίσκονται κοντά σε αυτή (Αγουλινίτσα, Καίμα, Μουργιάς) ενώ αντίθετα σπανίζουν ή και εντελώς λείπουν σε πολλές λίμνες, έπειδη η συγκοινωνία τους με τη θάλασσα είναι άτελης (λίμνη Καστοριάς, Όστρόβου Κάρλας κ.ά.).

Επιχείρηση για την αύξηση των χελιών στα νερά στα οποία αυτά σπανίζουν ή τελείως απουσιάζουν, θα ήταν αρκετά εύκολη με τη μέθοδο της τεχνητής καλλιέργειας των χελιών που δίδει έξοχα αποτελέσματα στην Ιταλία, Γαλλία και Γερμανία.

Ειδικότερα σε λίμνες και Ιχθυοτρόφα νερά ή συμβίωση των χελιών με τα γριβαδία θα μπορούσε να διατηρήσει σε αρμονική κατάσταση τη βιολογική ισορροπία του υδρόβιου περιβάλλοντος.

Δεν θα ήταν δύσκολη λοιπόν η συλλογή από τις έκβολές των ποταμών της αναγκαίας ποσότητας μικρών χελιών για τον εμπλουτισμό των άλλων λιμνών. Τα μικρά αυτά χέλια που προσρίζουν για σχετικές υδροκαλλιέργειες σε διάφορα Ιχθυοτροφεία, ψαρεύονται με ειδικές απόχες κατά μυριάδες μια ώριμνη έποχή του έτους που στην Ελλάδα συμπίπτει με την περίοδο από τον Δεκέμβριο έως το Μάρτη, όταν αυτά ανεβαίνουν από τη θάλασσα στα ποτάμια.

Τα μικρά χέλια που προσρίζονται να πλουτίσουν διάφορες λίμνες, ταξιθεύουν θαυμάσια σε πανέρια ή καλάθια συσκευασμένα με υδρόβια φυτά ή με ύψαλμια και κάτω από τις συνθήκες αυτές μπορούν να αυξηθούν και σε ταξίδια μερικών μερών. Τα χέλια από την Ελλάδα μεταφέρονται με ειδικά βαγόνια ζωντανά μέσα σε γλυκό νερό που εμπλουτίζεται με οξυγόνο μέχρι το Αμβούργο, όπου υποβάλλονται σε κατεργασία (κάπνισμα) και κατόπιν πωλούνται στην κατανάλωση ακριβώτατα σαν πολυτελές έδεσμα.

Το υπόλοιπο της χελοπαγωγής (Πρέβεζα, Γουλινίτσα) αγοράζεται από τους Ιταλούς έμπορους και μεταφέρεται στην Ιταλία με ειδικά πλοία-δεξαμενές.

Η παραγωγή μας σε χέλια σε σύγκριση με την άφθονία των ύψαλμων και γλυκών νερών μας είναι μικρή και με κατάλληλη δουλειά θα μπορούσε να αυξηθεί στο τριπλάσιο τουλάχιστο. Επιδάλλεται ακόμη η κατεργασία τους να γίνεται επί τόπου από όπου να εξαγνίζονται εντελώς παρεσκευασμένα και συσκευασμένα στα ξένα κράτη.

Η βιομηχανία της χελοκαλλιέργειας μπορεί να επιτρέψει είσοδο μεγάλων ποσών συναλλάγματος που υπολογίζεται σε 550—600 χιλ. Αγγλικές λίρες το χρόνο.

Δ) Η καλλιέργεια άλλων ψαριών.

Η φυσική και τεχνητή Ιχθυοτροφία στην Ελλάδα δεν έχει εφαρμοσθεί ουσιαστικά ποτέ στη χώρα μας. Τα πορίσματα της Ιχθυολογίας και Λιμνολογίας που σε άλλα μέρη βρήκαν εύρoτατη εφαρμογή και πλούτισαν τις έκτασεις των γλυκών νερών, είναι άγνωστα.

Η Ιχθυοκαλλιέργεια σε έμας βρίσκεται ακόμα σε έμβωδη κατάσταση κι αυτό γιατί το Κράτος δεν έδωσε ποτέ στην πλουτοφύρο αυτή πηγή όχι τη φροντίδα που έπρεπε, αλλά ούτε καν σκέφθηκε ποτέ πως ή

Ελλάδα διαρρέεται από ποτάμια μεγάλης αξίας όπως ο Πηνειός, ο Αχελώος, ο Αλφειός, ο Νέστος, ο Αξιός, ο Στρυμόνας κ.α. μέσα στα οποία μπορούν να αναπτυχθούν και αδηθούν κάθε είδους ψάρια γλυκού νερού όπως ο σολωμός, το γριβαδί, η πέστροφα.

Ο σπουδαίος αυτός πόρος, θα μπορούσε να επιτευχθεί αν όπως είπαμε και παραπάνω θεοπίζονταν ένας Νόμος που θα προέβλεπε τη χορήγηση προνομιακής εκμετάλλευσης σε συνεταιρισμένες ομάδες ψαράδων οι οποίοι με την καθοδήγηση των κρατικών όργων και την οικονομική ένταχση ειδικού Ταμείου του Κράτους ή της Αυτοδιοίκησης, θα αναλάμβαναν κατά περιφέρειες και κατά περιοχές την εκμετάλλευση.

Η ψεροπαγωγή των ποταμίων όπως και των άλλων Ιχθυοτροφείων νερών της χώρας μας είναι εξαιρετικά πτωχή. Η στατιστική του 1939 αναφέρει ότι στα ποτάμια όπου γίνεται συστηματική αλιεία, η παραγωγή φθάνει μόλις τα 100.244 κιλά, ποσότητα μηδαμινή σε σύγκριση με το μήκος των ποταμίων και ρυακίων που διασχίζουν την ύπαιθρό μας.

Εκτός όμως από τα ποτάμια που αναφέραμε, η χώρα μας και ειδικότερα η Μακεδονία, κατέχει πολλές άλλες άρτηριες τρεχόμενων νερών (παραπόταμους, ρυάκια, καταράκτες, φυσικά υδροστάσια, τάφρους και δωρυγες αποξηρανομένων και αρδευομένων περιοχών).

Επίσης έχουμε λίμνες (όπως στη Μακεδονία του Αγίου Βασιλείου, της Βόλβης, της Δοϊράνης του Όστρόβου της Καστοριάς, της Πρέσπας) στις οποίες η υδροκαλλιέργεια μπορεί να αποδώσει τεράστιες ποσότητες ψαριών.

Οι πιο ενδιαφέρουσες λίμνες που υπάρχουν στην Ελλάδα έχουν συνολική έκταση 450 τε.ρ. χιλιομ., απέχουν σε συνολική έπιφάνεια της χώρας 130 χιλ. τετραγ. χιλιομετρών.

Η παραγωγή σε ψάρια των λιμνών μας σύμφωνα με μια στατιστική του Υπ. Έθν. Οικονομίας φθάνει τα 3.766.088 κιλά με ύπερoχή σε γριβαδία και άλλα κυπρινειοί.

Η κατά έκταρία απόδοση σε ψάρια των λιμνών μας φθάνει κατά μέσο όρο τα 20—30 κιλά το χρόνο.

Η απόδοση έπομένως σε ψάρια των λιμνών μας γενικά είναι πολύ χαμηλή σε ποσότητα και ποιότητα. Αυτό βέβαια δεν οφείλεται, όπως θα μπορούσε να υποθέσει κανείς—σε τυχόν δυσμενείς βιολογικές και φυσικοχημικές ιδιοτητες των νερών μας.

Αντίθετα, μερικές λίμνες μας, όπως η λίμνη της Δοϊράνης, λόγω των πλουσίων συστατικών, της υδρόβιας βλάστησης και της σχετικής άφθονίας και ποιότητας του πλαγκτού (όπως αποδειχάμε με πρόχειρη έπιτόπια έρευνα) θα μπορούσαν να αυξησουν σημαντικά τη παραγωγή τους.

Άλλες πάλι όπως η λίμνη της Καστοριάς και του Όστρόβου, που είναι από τις πιο μεγάλες λίμνες της Ελλάδας μαζί με την Πρέσπα που χαρακτηρίζεται από τον Αλκικό τύπο (όλιγοτροφία, εύρεια έπιφάνεια, βάθος μεγάλο, μεγάλο ύψος από την έπιφάνεια της θάλασσας, δροσερότητα και διαύγεια των νερών, έλλειψη καλαμιών και περιοχών έλωδων) αν και λιγώτερο αποδοτικές, παρουσιάζουν ωστόσο συνθήκες κατάλληλες για την ανάπτυξη ευγενέστερων ποικιλιών ψαριών σαν τη πέστροφα και τον κορέγανο. Για να βελτιωθεί η ποιότητα και να αυξηθεί η ποσότητα σε ψάρια είναι ανάγκη να γίνουν τεχνικά έργα. Η στρεμματική απόδοση έτσι θα μπορούσε τουλάχιστο να τετραπλασιασθεί.

Όσο για το σολωμό που σε καμιά από τις λίμνες και τους ποταμούς μας δεν υπάρχει και που, όπως είναι γνωστό, μας έρχεται από τα βόρεια κράτη της Ευρώπης ταριχευμένος, έχουμε πολλές έπιφυλάξεις για τον έγκληματισμό του στο κλίμα και τις υδροβιολογικές συνθήκες της χώρας μας.

Ένα από τα ψάρια που σε μερικές λίμνες της Μακεδονίας βρίσκεται σε σχετικά μεγάλη ποσότητα είναι το γριβαδί. Το ψάρι αυτό εν τούτοις λείπει ή σπανίζει σε ώριμνες άλλες περιοχές ενώ δεν υπάρχει καμμία αμφιβολία πως θα μπορούσε να έγκλιματισθεί και σε άλλα Ιχθυοτρόφα νερά και έλη, τα οποία με κατάλλη-

λες εργασίες έκσκαφής και πρόσκωσης μπορούν να μεταβληθούν σε αληθινά υδροστάσια για την ανάπτυξη των γριβαδίων, όπως, για ν' αναφέρουμε ένα παράδειγμα, θα μπορούσε να γίνει κοντά στα Γιαννιτσά και σε μερικά σημεία της άλλοτε λίμνης Γιαννιτσά, που έχει αποξηραθεί με τη χρησιμοποίηση των νερών της συγκεντρωτικής περιμετρικής αβλακός.

Για τη διάδοση των γριβαδίων σε καινούργια μέρη, όπως επίσης για τη συνδυασμένη Ιχθυοτροφία του είδους αυτού με τη ριζοκαλλιέργεια στις περιοχές εκείνες που είναι κατάλληλες για το σκοπό αυτό, θα χρειαζόταν να εγκαταλειφθούν τα τοπικά γένη που καλύπτονται με λείπια και έχουν μικρή μυϊκή ανάπτυξη της ράχης και να χρησιμοποιηθούν στη θέση τους τα γυμνά γριβάδια ή με λίγα χονδρά λείπια (Κάρπας ή λεπιδάτη ή της Γαλικίας), που αποτελούν αντικείμενο ειδικών καλλιεργειών στη Βοημία, στη Σιλεσία και τη Γαλικία, και που σχετικές δοκιμές εισαγωγής στην Ιταλία έφεραν εξαιρετικά αποτελέσματα.

Νομίζουμε σκόπιμο να γίνουν δοκιμές της καλλιέργειάς τους σε μερικές λίμνες της Μακεδονίας και Θεσσαλίας, αφού ιδρυθούν μικρά Ιχθυοεκκολαπτήρια που άπαιτούν εγκαταστάσεις πολύ απλές. Οι Ιχθυοκαλλιέργειες σε πολλά γεωργικά διαμερίσματα της χώρας μας, όπου ο γεωργ. πληθυσμός μοστρίζεται από την έλκονοσία, θα μπορούσαν να έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον από την άποψη της εξυγίανσης και αξιοποίησης των βαλτωδών εκτάσεων.

Η ύδρευση αλλεργεία στη γεωργ. ύπαιθρο που καλύπτεται από έλη, με τη χρησιμοποίηση ωρισμένων ειδών κυπρινοειδών, αποτελεί άριστο ανθελονοσιακό μέσο.

Πολλές βαλτώδεις εκτάσεις έχουν χαμηλή στάθμη, ώστε η αποξήρασή τους να είναι τεχνικά αδύνατη, αλλά και οικονομικά ασύμφορη.

Αν αι εκτάσεις αυτές είχαν αποδοθεί στην Ιχθυοκαλλιέργεια θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν δυο μεγάλοι σκοποί: Ιχθυοπαράγωγη και εξυγίανση.

Με κατάλληλη διευθέτηση των υδατίνων αυτών εκτάσεων στις οποίες εισάγονται, σαζόνια και άλλα λαμβοφάγα κυπρινοειδή που καταβροχθίζουν κυριολεκτικά τις προνύμφες των βλαβερών εντόμων, εμποδίζεται η ανάπτυξη του άνωφελούς. Ιδιαίτερη έντελως σημασία για την Ιχθυοοικονομική πρόοδο της Χώρας, θα είχε έκτος από τη καλλιέργεια της Κάρπας (γριβαδίου) και της Τίγκας (γληναριού) και η καλλιέργεια της Πέστρας του εξαιρετικού σε γεύση και περιζήτητου αυτού ψαριού, στους τόπους εκείνους που υπάρχουν οι κατάλληλες για την ύπαρξή τους συνθήκες θερμοκρασίας και διαύγειας των νερών.

Σαν τέτοιοι τόποι είναι πολλά όρεινά νερά, υδροπτώσεις, καταρράκτες κλπ., όπως επίσης μερικές λίμνες που το σχετικά μεγάλο βάθος τους (λίμνη Τριχωνίας, Άγγελοκάστρου, Κασοριάς, Πρέσπας κλπ.) δεν προκαλεί ύψωση της θερμοκρασίας το καλοκαίρι σε βαθμό ακατάλληλο για την ύπαρξη τέτοιων ψαριών.

Για το σκοπό αυτό χρειάζεται η άνεγερση Ιχθυοτροφικού Ιδρύματος, στο οποίο να γίνεται η εκκόλαψη των αυγών και η ανατροφή των μικρών ψαριών, ως την ηλικία εκείνη που μπορούν ν' αφεθούν ελεύθερα και επομένως να πλουτίσουν τα νερά.

Σχετικές δοκιμές θα μπορούσε να γίνουν για τη ξενική ποικιλία *Salmo Iriseus* που θα μπορούσε, νομίζουμε, να εγκλιματισθεί εύκολότερα στις συνθήκες του τόπου μας επειδή αντέχει και τις σχετικά υψηλές θερμοκρασίες του κλίματός μας.

Λογικότερο θα ήταν αν κοντά σε κάθε ρέμα νερού που θα ήθελε κανείς να εμπλουτίσει με τέτοια ψάρια, ιδρύονταν ένα τέτοιο ίδρυμα μικρό και απλό με τη φροντίδα των άλιευτικών συνεταιρισμών και τη σχετική υπόδειξη των ειδικών.

Οι διάφοροι συνεταιρισμοί των Ιχθυοτρόφων περιοχών, μπορούν να προβαίνουν στην ίδρυση εργοστασίων που θα τροφοδοτούνται με ψάρια, που ψαρεύονται απ' τους συνεταιρισμούς κοντά στους τόπους της παραγωγής και αν είναι δυνατόν κοντά σε κέντρα συγκοινωνίας για να είναι εύκολη η μεταφορά τους.

Β) Ώστρακοτροφία.

Η ανάπτυξη της άνυπαρκτης σχεδόν στην Ελλάδα άστρακοτροφίας και μυτιλοτροφίας θα μπορούσε ν' αποδώσει πολλά και η παραγωγή μυδιών και στρείδιων να πολλαπλασιασθεί πλουτίζοντας τη λαϊκή μας οικονομία.

Μία λογική εγκατάσταση άστρακοτροφείου και μυτιλοτροφείου θα μπορούσε να έχει πλούσια απόδοση.

Μέρη αρκετά κατάλληλα για την εκτέλεση του σκοπού αυτού, μας φαίνεται να υπάρχουν πολλά στους διάφορους κόλπους του Σαρωνικού, του Θερμαϊκού, σε ωρισμένες τοποθεσίες του Εύβοϊκού κ. ά., αρκεί η εγκατάσταση να γίνεται σε μέρη τέτοια που να μη εμποδίζεται η άκτοπλοία και όπου να υπάρχει μικρός συννοικισμός ψαράδων που μπορούν να λαμβάνουν φροντίδα και ν' ασκούν τη σχετική επίβλεψη.

Για τη πραγματοποίηση του σκοπού αυτού, καλό θα ήταν να μεταφερθούν απ' την Ιταλία δέσμες πάνω στις οποίες να έχουν αναπτυχθεί μικρά στρείδια και σχοινιά γεμάτα με λάρβες μυδιών.

Είναι επίσης σκόπιμο για την ίδρυση άστρακοτροφείων να μετακληθούν τρεις ως τέσσαρες τουλάχιστον δασοτρόφοι Ταρανίνοι που θα χρησιμοποιηθούν σε δασκάλας στους ντόπιους εργάτες.

ΣΤ') Μόνιμα συστήματα αλιείας (θυνεία).

Σημασία μεγάλη για τη Χώρα μας έχει το ψάρεμα του τόννου που γίνεται στην Ελλάδα με πρωτόγονο σχεδόν τρόπο με ακίνητα απλά δίκτυα. Μόνο σε μερικά μέρη υπάρχει κάποια μικρή τελειοποίηση που μοιάζει κάπως τις τονάρες «άνόδου και καθόδου» που συναντούμε στην Ιταλία.

Με το σύστημα αυτά ψαρεύουν έκτος απ' τον τόννο και τη τονίνα και άλλα σκομβροειδή (κοπάνια και παλαμιδες).

Είναι ανάγκη να καθιερωθούν και σ' έμας όλα τα νεώτερα συτήματα θυνείων, ή δε εγκατάστασή τους να γίνει σε τόπους που έχουν βεβαιωθεί περάσματα τόννου.

Φρονούμε ότι, προτού να προβούμε στην εγκατάσταση τέτοιων μόνιμων δικτύων, θα ήταν αναγκαίο να επισκεπτόνταν τις θέσεις στις οποίες κάνουν την εμφάνισή τους τόννοι, εμπειρικοί, τεχνικοί και υδροβιολόγοι οι οποίοι κατόπιν να εκτελέσουν όλα τ' απαιτούμενα για την τοποθέτηση τέτοιων δικτύων.

Η εκμετάλλευση των θυνείων ν' αφεθεί στους οργανωμένους ψαράδες.

Δυστυχώς σήμερα δεν γίνεται συστηματικό ψάρεμα τόννου γιατί στην Ελλάδα δεν έχει μελετηθεί ή μεταναστευτική κίνησή τους και δεν έχουν ερευνηθεί και καθοριστεί οι περιοχές διαχείμανσης και ωτοκίας.

Συνεταιρισμοί ψαράδων ειδικευμένων στο ψάρεμα του τόννου, μπορούν με την οικονομική επιχορήγηση του Κράτους, υπό μορφήν μακροπροθέσμων δανείων, να προβαίνουν έπειτα από σχετικές υποδείξεις στη τελική εγκατάσταση και λειτουργία των θυνείων.

Ζ) Μέτρα προστασίας της Ιχθυοπαράγωγη.

Σπουδαιώτατο τέλος μέτρο είναι η λήψη αυστηρών μέτρων προστασίας της αλιείας με την απαγόρευση του ψαρέματος σε ωρισμένες εποχές για τη προστασία του γόνου.

Τα απαραίτητα επιστημονικά εφόδια και τα τεχνικά μέσα για την εφαρμογή των παραπάνω μέτρων, δεν θα ήταν διόλου δύσκολο να βρεθούν στον τόπο μας.

Ένα από τα νεοελληνικά λοιπόν προβλήματα που πρέπει να λυθούν για να επιτευχθεί η ανοικοδόμηση και η λαϊκή α.α.δημιουργία της χώρας μας είναι και το Ιχθυοοικονομικό, που βρίσκεται γενικότερα στο πλαίσιο του όλου άλιευτικού προβλήματος.

Είναι πια καιρός να δοθεί περισσότερη προσοχή για την προαγωγή κι' εξύψωση του τόσο παραμελημένου άλιευτικού κλάδου, και να συμπληρώσει με τις έλλειψεις μας και να αναδιοργανώσουμε την Ιχθυοτροφία στη χώρα μας πάνω σε καινούριες βάσεις.

Θά'αν γι' αυτό όμως απαραίτητο, προτού ακόμα με τις ένοικιάσεις και τη ληστρική μισοδοτική εκμετάλ-

λευση, εκμηδενισθεί ολότελα ο Ιχθυοοικονομικός πλούτος, να διαλυθούν άμέσως οι μισθώσεις των Ιχθυοτροφείων και ν' αποδοθούν αυτά στους οργανωμένους συνεταιρικά ψαράδες που είναι οι φυσικοί διαχειριστές του πλούτου αυτού. Με την βοήθεια κι' επιστημονική καθοδήγηση των ειδικών των Ύπουργείων Έθν. Οικονομίας και Γεωργίας που χρησιμοποιούνταν μέχρι σήμερα μονάχα σαν διακοσμητικά πρόσωπα, να μπουν οι βάσεις να παρθούν τ' απαραίτητα προστατευτικά μέτρα και να εκτελεσθούν τα αναγκαία έργα για τη πρόοδο της αλιείας και την ανάπτυξη της Ιχθυοοικονομίας.

Η άλιευτική μεταρρύθμιση στο τομέα αυτό που αποτελεί τη κυριώτερη βάση του πολύπλοκου προβλήματος της θεμελίωσης της Ιχθυοτροφίας, επιβάλλεται ν' αντιμετωπισθεί όσο μπορεί πιο γρήγορα, με πρώτο βήμα προς τη ριζική επίλυση, τη κατάργηση του αντιοικονομικού και αντιεπιστημονικού συστήματος της μισοδοτικής εκμετάλλευσης των Ιχθυοτροφείων και της μεσαιωνικής και βάρβαρης φορολογίας από μέρους του κράτους.

Το μεταπολεμικό κράτος έξω από κάθε κομματική δέσμευση οφείλει ν' αρθεί στο ύψος των κρίσιμων περιστάσεων και να βαδίσει ακολουθώντας το παράδειγμα των γειτονικών δημοκρατικών κρατών, προς μία ριζική άλιευτική μεταρρύθμιση σύμφωνα με το δικαιοπνεύμα των λαοκρατικών μας απαιτήσεων. Είναι περισσότερο από κάθε άλλη φορά επιβεβλημένη η αναθεώρηση της ολιγαρχικής άλιευτικής πολιτικής μας που δίνει στην άλιευτική μας οικονομία τη μορφή της φεουδαρχικής εκμετάλλευσης και έχει σαν αποτέλεσμα τον αποκλεισμό του ψαρά από ένα σπουδαίο κοινωνικό πλούτο.

Η άλιευτική μεταρρύθμιση, με το να εξασφαλίζει καλύτερες βιωτικές συνθήκες και ευκαιρίες για οικονομική χειραφέτηση των ψαράδων μας, δεν αποτελεί μονάχα προϋπόθεση για την εξύψωση της Ιχθυοτροφίας σε εύρωστο πλουτοπαραγωγικό κλάδο, αλλά είναι

συγχρόνως και ανάγκη κοινωνικής δικαιοσύνης και λαϊκής πρόνοιας.

Θεσσαλονίκη, Μάρτιος 1945

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αθανασοπούλου : Αι λίμνες του όροπέδιου της Δυτ. Μακεδονίας. — **Αποστολίδου :** Οι Ιχθείς των γλυκών υδάτων της Θεσσαλίας. — **Ανανιάδου Κ. :** La pesca delle acque dolci in Grecia. — **Bollet. d'Ictiologia, Roma,** Ιούλιος, 1943. — **Αντωνιάδου :** Το άλιευτικόν πρόβλημα, περιοδικόν «Τεχνική». — **Benecke :** Handbuch der Fischzucht und der Fischerei. — **Bettoni :** Piscicultura. — **Brunelli :** I problemi della vallicultura. — **Baldi :** Ricerche limnologiche. — **Griffini :** Ittiologia Italiana. — **Günther :** Catalogue of the fishes in the British Museum. — **Br.-hm :** Les poissons et les Cruisances, Paris. — **Canicci :** Valliculture. — **Στεφανίδου :** Poissons d'eau douce. — **Η Έλλην. Ιχθυοπανία :** — **Σερμπέτη Χρ. :** Το άλιευτικόν πρόβλημα, «Τεχνική». — **Παναγιωτοπούλου :** Ιχθυοτροφία. — **Η Αλιεία. (Έλλην. Εγκυκλοπαίδεια).** — **Καλοκουβάδου :** «Αλιευτική Επιστήμη», 1936, «Άρθρον περί Αλιείας». — **Παπαχρήστου :** «Άγροτική Οικονομία» της Α.Τ.Ε. — **Η Αλιεία και οι συνεταιρισμοί. — Ignatief :** Περιοδ. «Ο ψαράς της λευκής θάλασσας», μετάφραση. — **Ginof. Bl. :** Περιοδ. «Βιομηχανία Τροφίμων», μετάφραση. — **Raveret-Wattel :** La pisciculture. — **Supino :** La carpa. **Canni Biologici et pratici Supino Ictiologia applicata. — Vicinieri :** «Η βελτίωση της Ιχθυοτροφίας». — **Walter :** Süßwasserfische. — «Συνεταιριστής». — **Άρθρον, Οι άλιευτικοί συνεταιρισμοί. — Αλιευτική Επιστήμη. — Ζέβγου Γ. :** Έφημ. «Ριζοσπάστης». — **Άρθρον «Προβλήματα ανοικοδόμησης. — Στατιστική Ύπουργείου Έθν. Οικονομίας, 1938 - 39. Οικονομ. Έπετηρίς της Ελλάδος, 1939. Άρθρον Μικέλη Ν. :** «Η Αλιεία και η Σπογγαλιεία». Το άλιευτικόν ζήτημα της Ελλάδος του άνωτάτου Οικονομ. Συμβουλίου. — **Άρθρο Έφημ. «Μπόρμπας. Μετάφραση. «Η ανοικοδόμηση στη Γιουγκοσλαβία», 3 Ιουλίου 1945.**

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ "ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ,"

"ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΡΟΣ ΑΠΟΦΥΓΗΝ,"

Οι πόν κάτω γραμμές είχαν γραφτεί για το «πρόγραμμα» της Κυβέρνησης Κανελλόπουλου, της τελευταίας στη σειρά των «υπερσοσιακών» μετακατοικικών κυβερνήσεων που η οικονομική τους πολιτική ένα χρόνο μετά την απελευθέρωση έφερε στο οικονομικό χάος κι' ωδήγησε σε αδιέξοδο τη χώρα και στον τομέα της άνασυγκρότησης. Οι κυβερνήσεις αυτές χωρίς κανένα λαϊκό έρεισμα, χωρίς αντιπροσώπευση των κομμάτων και παρατάξεων του δημοκρατικού ελληνικού λαού, βασίστηκαν στη τρομοκρατία, στη βία και εκπροσώπησαν τα συμφέροντα της μεγαλοαστικής ολιγαρχίας που συνεχίζοντας τις παραδόσεις της τεταρτοσυγουστιακής δικτατορίας θέλει να κρατήσει τον εργαζόμενο λαό κάτω από τις πιο σκληρές συνθήκες εκμετάλλευσης για να εξακολουθήσει να συσσωρεύει κέρδη μονοπωλιακά δεσμεύοντας την ανάπτυξη της οικονομίας και κρατώντας τον τόπο στο χαμηλό επίπεδο μιας καυσοτρατημένης μισοαποικιακής χώρας.

Ο «Ανταίος» έκανε κριτική ανάλυση της αντιλαϊκής οικονομικής πολιτικής των κυβερνήσεων αυτών στα προηγούμενα του τεύχους.

Σήμερα αλτθάνεται την υποχρέωση πριν προβεί στην υπόδειξη των μέτρων που νομίζει ότι θα συντελέσουν στην απόσχιση των βρώων της αποκατάστασης της οικονομίας από τους ώμους του εργαζόμενου ελληνικού λαού να δώσει την πιο κάτω σύντομη κριτική των «μέτρων» της κυβέρνησης Κανελλόπουλου.

Τα «μέτρα» αυτά άνοιξαν διάπλατες τις πόρτες για την αποκορύφωση της οικονομικής εκμετάλλευσης του λαού από το μεγάλο κεφάλαιο. Για το λόγο αυτό λοι-

πόν παρουσιάζονται σαν το καλλίτερο παράδειγμα «προς αποφυγήν» από την σημερινή πολιτική κυβέρνηση.

Στις 9/11/45 εξαγγέλθηκαν από τον κ. Κασσιμάτη τα νέα μέτρα οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης Κανελλόπουλου και εξέδόθη και ανακοινωθέν της κυβέρνησης που περιέχει τα 7 σημεία—δρους οικονομικής πολιτικής που θ' ακολουθήσει η Κυβέρνηση. Στα σημεία αυτά συμφώνησαν (και με βάση αυτή τη συμφωνία εκδόθηκε το ανακοινωθέν) οι οικονομικοί σύμβουλοι—εκπρόσωποι της μεγαλοαστικής δεξιάς: Μάξιμος, Διομήδης, Πεσμαζόγλου, Μαντζαβίνος, Σίδερης, Ζολώτας κ. ά.

Είναι φανερό κι' από τον τρόπο και το χρόνο της σύνταξης του νέου προγράμματος κι' από τα πρόσωπα που έλαβαν μέρος στον καταρτισμό του, ότι πρόκειται για μια «βιαστική» και «κλειστή» πράξη της κυβέρνησης ανάμεσα στους γνωστούς κύκλους της μοναρχικής δεξιάς που προσπάθησε να τη χρίσει και με την έγκριση των ξένων πρέσβων, Άγγλικας και Αμερικνης.

Τ' ότι το πρόγραμμα καταρτίσθηκε μακριά όχι μόνο απ' τον εργαζόμενο λαό και τα κόμματά του, αλλά έξω κι' απ' αυτά τ' αστικά κόμματα του κέντρου, μαρτυρεί κι' η αποδοκιμασία του προγράμματος απ' όλες τις εφημερίδες του κέντρου «Κ. Νέα», «Βήμα», «Ελευθερία» κλπ.

Ποιοι είναι οι λόγοι όμως που ο λαός και οι πολιτικές παρατάξεις του, αποδοκίμασαν το πρόγραμμα αυτό μονομιάς απ' τη στιγμή που εξαγγέλθηκε, που άκούστηκε, δηλαδή απ' το ραδιόφωνο, χωρίς να δώσουν

καμμία προθεσμία δοκιμασίας όπως έκαναν με το πρόγραμμα του κ. Βαρβαρέσσου;

Οι λόγοι αυτοί σε γενικές γραμμές μπορούν να συνοψισθούν στις εξής διαπιστώσεις.

1) Το «πρόγραμμα» στηρίζεται σε βαριά φορολογία όλων των ειδών πρώτης ανάγκης, των ειδών της ΟΥΝΡΡΑ κι' όσων ακόμα θάρρουν στο μέλλον απ' το εξωτερικό. Η φορολογία αυτή πέφτει αποκλειστικά στους ώμους των εργαζομένων.

2) Οι μισθοί, αποδοχές, διανομές κλπ. μένανε πολλές φορές κάτω από τις ανάγκες πούχει να καλύψει το λαϊκό εισόδημα (100% αύξηση των μισθών από τον Ιούνιο και ύψωση τιμαρίθμου από Αύγουστο ως Οκτώβρη μονάχα 300%) Χώρια οι καινούριες φορολογίες που τραβάνε ακόμα πιο ψηλά τις τιμές.

3) Η παραγωγή δεν κινείται ούτε σε βαθμό που ν' απορροφάει τους άνεργους, ούτε για τη παραγωγή φτηνών προϊόντων για τη λαϊκή κατανάλωση.

4) Ιδιαίτερα ο αγροτικός πληθυσμός με το φόρο του λαδιού των έλνων και την ύψωση ακόμα πιο πάνω της τιμής των ειδών της ΟΥΝΡΡΑ και των βιομηχανικών προϊόντων συνθλίβεται κι' εξαθλιώνεται ακόμα περισσότερο.

3) Ταυτόχρονα ο λαός διαπιστώνει πως το κεφάλαιο των δοσιλόγων κι' η πλουτοκρατία μένουν ανέξελεγκτα και ουσιαστικά άφορολόγητα.

Αυτές οι διαπιστώσεις από τη πλευρά κάθε εργαζόμενου με τη τετραγωνική τους όμοτητα θάτανε αρκετές για την καταδίκη του «προγράμματος» πεινάς της κυβέρνησης Κανελλόπουλου. Ας προχωρήσουμε όμως στην εξέταση του συνονθυ-εύματος των μέτρων αυτών κι' από την οικονομική τους πλευρά σε σχέση με την ανασυγκρότηση και τα δημόσια οικονομικά της χώρας:

Ο κ. Κασσιμάτης έκανε τη διαίρεση των μέτρων του σε μέτρα που άφορουν το δημοσιονομικό, το οικονομικό και το πρόβλημα ανασυγκρότησης της χώρας. Αρχίζουμε από τα τελευταία.

Στα μέτρα ανασυγκρότησης αντιστοιχούν οι δροι, 2, 4, 5 και 7 του ανακοινωθέντος.

Διαπιστώνουμε κατά σειρά:

1) Ότι τα μέτρα δεν ασχολούνται με το ζήτημα της οργάνωσης της παραγωγής παρά μόνο για ό,τι αφορά παροχή πιστώσεων στη βιομηχανία (δρος 4ος) υπό έλεγχο. Ο δρος αυτός (και ο 2ος), όμως δεν διαγράφουν κανένα μέτρο ούτε για το τρόπο και τους δρους που θα γίνεται η βιομηχανοποίηση των πρώτων ύλων της ΟΥΝΡΑ, ούτε για τους δρους που τυχόν θα έλεγχταν οι παραγωγοί άλλων βιομηχανικών προϊόντων, ούτε για το πως θα μπαίνουν στη παραγωγή τα προϊόντα κι' οι ύλες που θα εισαχθούν με τη παροχή συναλλάγματος στους εμπόρους ούτε για τη θέσπιση ελέγχου στη πιστωτική δράση του τραπεζιτικού κεφαλαίου.

Οι δηλώσεις και ο «χάρτης» της οικονομικής πολιτικής της Κυβερνήσεως φαίνεται αντίθετα να δημιουργούν μόνο δικαιώματα για τους τραπεζοβιομηχάνους και εμπόρους.

Οι εισαγωγές θα γίνουν με «θαρραλέα παροχή συναλλάγματος», με «βραχύτατη διαδικασία», με «ευρύτητα περιθώρια κέρδους στους ιδιώτες», με «απόλυτο έλευθερία και χωρίς καμμία παρέμβαση στη διάθεση των εισαγομένων κλπ.».

Ακόμα σαν να μην φτάνει αυτό θα παρέχονται πιστώσεις για τη παραγωγή στους βιομήχανους και για το εξωτερικό εμπόριο στους εμπόρους.

Από τα παραπάνω μέτρα βγαίνει απάνω κάτω η εικόνα της ανασυγκρότησης, όπως την φαντάζεται η Κυβέρνηση Κανελλόπουλου:

α) Το κεφάλαιο (εμπορικό, τραπεζικό, βιομηχανικό) όχι μόνο εξακολουθεί να μένει ασύδοτο, αλλά επισημοποιείται και βραβεύεται ή ασυδοσία του σε όλους τους τομείς της οικονομικής δράσης.

β) Το Κράτος καλεί επίσημα το κεφάλαιο και του

ανάθετει χωρίς καμμία δέσμευση τη διαχείριση όλων των ζητημάτων της ανασυγκρότησης. Του υπόκειται μεγάλα κέρδη και του εξασφαλίζει ασυδοσία υπό τον όρον να «εξοικήσει» να γίνει ο κύριος εκτελεστής και πρωτεργάτης της... καπιταλιστικής ανασυγκρότησης. Του εξηγεί δηλ., ότι μπορεί να εγκαταλείψει πια τη τακτική της άναμνης και ν' αποδυθεί σε κερδοφόρες επιχειρήσεις έχοντας του α' το εξασφαλισμένες τις πολιτικές και οικονομικές προϋποθέσεις που θέλει για να κινηθεί.

γ) Η ντόπια παραγωγή στο πρώτο στάδιο της ανασυγκρότησης αποξενώνεται από αυτήν και το κύριο βάρος της ενίσχυσης της αγοράς πέφτει στα είδη από το εξωτερικό, είδη καταναλωτικά που θα πέσουν σε μια εξαρθρωμένη οικονομία που τη μαστίζει η ανεργία κι' η έλλειψη αγοραστικής δύναμης και που συνεπώς ούτε την ίδια την ανασυγκρότηση θα προωθήσουν ούτε και θ' απορροφηθούν από την αναιμική της αγορά. Η εξάρτηση της ελληνικής οικονομίας από το εξωτερικό γίνεται μεγαλύτερη και η συσώρευση των κεφαλαίων της για μια ακόμα φορά τοποθετείται στη ξένη αγορά.

δ) Όσο για την καθ' αυτό ανασυγκρότηση δηλ. τον τεχνικό εξοπλισμό της χώρας και τη παραγωγική της δραστηριότητα αυτή... αναβάλλεται για την εποχή που θα ειςπραχθούν οι επανορθώσεις και που θ' άρχισουν ν' αποδίδουν τα έσοδα από το συναλλάγμα και το παρακράτημα πάνω στα εμπορεύματα που η ιδιωτική πρωτοβουλία θα φροντίσει να υπάσει σε ποσότητα βέβαια και είδη της άρεσκείας της από το εξωτερικό. Έτσι στον τομέα «ανασυγκρότησης» όχι μόνο αναβάλλεται η λύση, αλλά ακόμα εξαρτιέται από την καλή θέληση του ασύδοτου κεφαλαίου της ολιγαρχίας ή πραγματοποίησή της.

2) Σ' αυτό που ονομάζει ο κ. Κασσιμάτης «οικονομικό» πρόβλημα παρατηρούμε:

Η έλευθερία για τις εισαγωγές και το ανέξελεγκτο των κερδών και των τιμών όχι μόνο δεν λύνουν το νομισματικό, αλλά το μπλέκουν ακόμα περισσότερο.

Το Κράτος με το σύστημα του παρακράτηματος δρος (3) και (7) της Ισοπέδωσης ξένων και έγχωρων τιμών γίνεται μέτοχος των κερδών που παρέχει στην ολιγαρχία. Έτσι ελπίζει να βρει τους πόρους που του λείπουν για την Ισοσκέλιση του προϋπολογισμού. Το σύστημα αυτό πάει να δημιουργήσει μια νέα πηγή έσόδων όπως τα έσοδα από τα έφοδια της ΟΥΝΡΑ.

Το πρόβλημα όμως δεν λύνεται με τέτοια ταμειακά τεχνάσματα. Γιατί:

α) Τα ποσά του παρακράτηματος είναι πηγή αμφιβολη και όχι σταθερή αφού η εισαγωγή εμπορευμάτων θα εξαρτηθεί απ' τη δυναμικότητα της αγοράς που σήμερα είναι εκμηδενισμένη. Οι εισαγωγές για εμπορεύματα για επένδυση των δραχμών τους και η διοχέτευση στην αγορά θα γίνεται πάλι σε μονοπωλιακές τιμές και με βραδυ ρυθμό.

Τα κρατικά έσοδα όμως είναι δυνατό να στηριχθούν στις διακυμάνσεις της πρωτοβουλίας των εισαγωγών που σήμερα κι' όλος ζήτησαν πιστώσεις για την εισαγωγή των εμπορευμάτων απ' όπου θ' αποκομίσουν τα «ευρύτατα» κέρδη τους; Έπειτα οι εισαγωγές θα προτιμήσουν να φέρουν λιγότερα εμπορεύματα μεγαλύτερης αξίας (είδη πολυτελείας κλπ.) παρά περισσότερα είδη πλατείας κατανάλωσης που δεν μπορεί ν' απορροφήσει η αγορά.

β) Κι' αν ακόμα πραγματοποιήσει μερικές ταμειακές εισπράξεις το Κράτος δεν θα μπορέσει —εφ' όσον η παραγωγή δεν θα κινηθεί και δεν θ' πραγματοποιηθεί εισροή σε φτηνές τιμές ειδών κατανάλωσης από τη ντόπια παραγωγή να βρεί το Ισοδύναμο των 63 δις δραχμών που ξεπερνάνε σήμερα τις κυκλοφοριακές ανάγκες.

Το άνοιγμα κυκλοφοριακών αναγκών και δγκου κυκλοφορίας θα εξακολουθήσει να μεγαλώνει: I) Γιατί οι βιομήχανοι ασύδοτοι να έμεταλλευτούν τις πρώτες ύλες θα πλάσσουν λίγα και ακριβά προϊόντα. II) Γιατί η συμετοχή των εργαζομένων με τους χαμηλούς μισθούς και τη φορολογία θα γίνεται στο κοινωνικό εί-

σόδημα όλο και μικρότερη. III) Γιατί στην ύπαιθρο το νόμισμα θα εκτοπίζεται από τις συναλλαγές και οι ψηλές τιμές των βιομηχανικών ειδών θα αναγκάζουν τους παραγωγούς να κρατούν μακριά απ' την κατανάλωση το προϊόν τους.

Έτσι η κυκλοφορία θα περιορίζεται όλο σε στενότερα πεδία μέσα στα οποία η δυσαναλογία της με τις κυκλοφοριακές ανάγκες θα φαίνεται ακόμα μεγαλύτερη. IV) Αν οι φορολογίες δεν αποδώσουν όπως σφαλώς θα συμβεί (βλ. πιο κάτω και Αγγέλου σελ. 267 Ανταίου) δεν θα επιστρέφει νόμισμα στο δημόσιο ταμείο και θα ώθείται η κυβέρνηση προς τα ταχυπιστήριο. Όσο για τη σύγκριση προπολεμικής κυκλοφορίας και σημερινής, παρατηρούμε πως δεν μπορεί να γίνεται τέτοια σύγκριση χωρίς να παίρνεται υπ' όψη το ύψος των κυκλοφοριακών αναγκών που έφτανε τα 60 δις χαρτ. + 40 δις τραπεζίτ. λησμοί κλπ. και με γρήγορο ρυθμό κυκλοφορίας, ενώ σήμερα το πεδίο της κυκλοφορίας και οι ανάγκες είναι ελάχιστες και ο δγκος τους και η ταχύτητα με τη φυγή προς το χρυσό τεράστια.

Έδώ ο κ. Κασσιμάτης ακολουθεί την αγοράία αντίληψη σύγκρισης δγκου χαρτονομίσματος και χρυσού καλύμματος που δεν παίρνει υπ' όψη το βασικό συντελεστή: κυκλοφοριακές ανάγκες.

3) Στο δημοσιονομικό μέρος του προγράμματος παρατηρούμε:

Ότι το εισόδημα των λαϊκών στρωμάτων γίνεται κι' εδώ ο στόχος της οικονομικής πολιτικής του κ. Κ.

Αν συγκρίνουμε την επιβάρυνση από τους πρωτοφανείς σε έκταση και ύψος καταναλωτικούς φόρους: Καπνός, λάδι, έληες, τρόφιμα ΟΥΝΡΑ, έφοδια εξωτερικού, είδη μονοπωλίου και το δειλό —για τα μάτια— ποσοστό επιβάρυνσης 50% των τραπεζοβιομηχάνων των τριών πρώτων πινάκων της έκτακτης εισφοράς μένουμε θαυμάζοντας το ύψος της κυνικότητας της «νέας πολιτικής»!

Βλέπουμε ακόμα ότι από τους φόρους σε βάρος του λαού όλοι σαν έμμεσοι φόροι θα εισπραχθούν από το εισόδημά του. Αλλά ακόμα από το εισόδημά του θα εισπραχθούν και οι άμεσοι φόροι πλουτιστών, εισφοράς κλπ., αφού το ανέξελεγκτο κεφάλαιο θα μπορέσει ευκολώτατα να επιρρίψει στην κατανάλωση με αύξηση των τιμών όπως έκανε ως σήμερα, την εισπραξη κι' αυτών των φόρων.

Είναι πιθανή τώρα η εισπραξη αυτών των φόρων; Για μέν τους άμεσους ή διαφυγή που παρουσιάστηκε ως σήμερα θα εξακολουθήσει, αφού κανένα ουσιαστικό μέτρο δεν παίρνεται (έξω από την περίφημη «εκτόπιση»).

Για τους έμμεσους, ή πείρα από το παρελθόν μας έδειξε ότι μέσα σ' ένα χρόνο τα έφοδια της ΟΥΝΡΑ έδωσαν 8 δις μονάχα Είναι αδύνατο σήμερα —και αυτό θα έκδηλωθεί με άποχή από την κατανάλωση— στο λαϊκό εισόδημα να έσπαρκεει στην πληρωμή αυτών των φόρων.

Έτσι κι' η Ισοσκέλιση του προϋπολογισμού αφού θα έξα ολουθήσουν τα έσοδα κατοχής και οι αναλήψεις από την τράπεζα του Δημοσίου που έφτασαν σ' ένα έλλειμμα 37 δις εκατομμυρίων στους λογαριασμούς του ως σήμερα, θα ματαιωθεί.

Τα εμπορεύματα τώρα απ' το εξωτερικό μ' όλη την παρότρυνση που γίνεται στους εισαγωγείς, να πάρουν συναλλάγμα και να πλουτίσουν, είναι το ίδιο άρβαιο αν θ' αποδώσουν (άλλως τε δεν μπορούν να θεωρηθούν τακτικά έσοδα) για τους λόγους έλλειψης αγοράς πεύ αναφέραμε. Το βιωτικό έπιπεδο βλέπουμε με τα μέτρα αυτά να πέφτει, οι τιμές να παίρνουν τον άνθηφορο και ο προϋπολογισμός να μην κλείνει. Έτσι και το δημοσιονομικό μέρος του «προγράμματος» είναι μια μεγάλη μπλόφα.

Και μένουν οι μισθοί και τα μεροκάματα που πάνω τους ξεσπάει η μανία του προγράμματος. Οι εργάτες και οι ιδιωτικοί υπάλληλοι δεν παίρνουν παρά ελάχιστα, οι δημόσιοι 150% του μισθού του Ιουνίου, δηλαδή λιγότερο από τίποτα.

Έτσι την εξαρθρωμένη ως σήμερα οικονομία ή νέα κυβέρνηση τη διαλύει οριστικά και «έκποιεί» σε δημόσιο πλειστηριασμό:

Το συναλλάγμα στους εισαγωγείς.

Την εργατική δύναμη και τις πρώτες ύλες στους βιομηχάνους και επιχειρηματίες.

Τους αγρότες στο φορατζή και στον έμπορο.

Και η ανασυγκρότηση αναβάλλεται για την περίοδο εκείνη που υπόκειται η κυβέρνηση ότι θα έχει άποταμιεύσει αρκετά έσοδα για να οδηγήσει τη χώρα στην ανοικοδόμηση!

Όσο πετύχει ν' απομακρυνθεί από το πνεύμα της πολιτικής αυτής, ή καινούργια κυβέρνηση, τόσο πιο πολύ θα πλησιάζει σε λύσεις που θα μοιράσουν τα οικονομικά βάρη ισόμερα ανάμεσα στο κεφάλαιο και την εργασία ανάλογα με την πραγματική άντοχή του καθενός στην σημερινή κρίσιμη περίοδο.

Θεωρούμε λοιπόν την παραπάνω κριτική σαν μια προειδοποίηση προς την κυβέρνηση που βγήκε από την τελευταία πολιτική κρίση με το σκοπό να εξασφαλίσει την ομαλότητα για το διάστημα ως τις προσεχείς εκλογές.

Ας προσέξει ή Κυβέρνηση σ' ένα βασικό σημείο: Ότι δεν αρκεί ή καλή θέληση των μελών της, αλλά χρειάζεται ακόμα μια σθεναρή προσπάσια του συμφέροντος των πλατειών στρωμάτων του εργαζόμενου λαού απέναντι στην επιβουλή της κερδοσκοπικής ολιγαρχίας των τραπεζοβιομηχανικών κύκλων που θα προσπαθήσουν περισσότερον από άλλοτε —νοιώθοντας να «διακυβεύονται» τα συμφέροντά τους— να σπρώξουν την κυβέρνηση σε επικίνδυνο δρόμο νοθευμένων αντιλαϊκών λύσεων.

Οι στήλες αυτές πρόθυμες να επαινέσουν κάθε ειλικρινή προσπάθεια για την έξοδο της χώρας από το σημερινό χάος, έχουν το ίδιο ταχθεί από τον προγραμματικό σκοπό του περιοδικού αυτού για να καυτηριάσουν και να πολεμήσουν κάθε λύση που θα έθετε σε κίνδυνο το λαϊκό συμφέρον.

Δ. Μ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

“ΕΠΙΣΤΗΜΗ—ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ”

Ειδοποιούνται τα ιδρυτικά μέλη της Έταιρείας ότι τα προσωρινά γραφεία της εγκαταστάθηκαν στην οδό Αριστέιδου 3 (5ος όροφος, αριθ. Γραφείου 9 Περιοδικό «Ανταίος»). Πληροφορίες κλπ. κάθε μέρα από τις 11 — 1 μ.μ. (ΑΠΟ ΤΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ)

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

Στη Μελέτη: Γύρω από το ύγειονομικό πρόβλημα της Χώρας. Τεύχος 11.

Στη σελίδα 251 στήλη 2 γραμμή 4 από το τέλος αντί: 1942 να γίνει: 1932.

Στη σελίδα 252 στήλη 1 γραμμή 17 αντί: Joung να γίνει: Young.

Στη σελίδα 252 στήλη 1 γραμμή 5 από το τέλος αντί: ή να γίνει: και.

Στη σελίδα 252 στήλη 1 γραμμή 3 από το τέλος αντί: αν να γίνει: όχι.

Στη σελίδα 252 στήλη 2 γραμμή 31 αντί: 200 να γίνει: 20.

Στη σελίδα 252 στήλη 2 γραμμή 38 αντί: αντί: 200 να γίνει: 20

Στη σελίδα 253 στήλη 1 γραμμή 30 αντί: Sidney να γίνει: Sidney.

Στη σελίδα 253 στήλη 1 γραμμή 38 αντί: Surile να γίνει: Smile.

Στη σελίδα 253 στήλη 1 γραμμή 39 αντί: Cave να γίνει: Care.

Η ΑΝΤΙΓΝΩΜΙΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΩΣ

Επήραμε εκ μέρους του μηχανικού κ. Θ. Γ. Ραυτοπούλου και δημοσιεύουμε παρακάτω ένα άρθρο—απάντηση στο άρθρο του συνεργάτη μας κ. Σταυροπούλου «Οι λίμνες της Δασσαρητίας κι η ελληνική οικονομία», που δημοσιεύθηκε στο 11ο τεύχος του περιοδικού μας. Ο κ. Ραυτοπούλος εκθέτει τις γνωστές απόψεις του στο ζήτημα των λιμνών Δασσαρητίας και διατυπώνει τις θέσεις του. «Αν και οι «θέσεις» αυτές είναι βασικά αντίθετες προς τις απόψεις του περιοδικού και παρ'όλο που σε μερικά σημεία η μαχητικότητα του άρθρου εμπίπτει και σε διαφανή επίθεση κατά εργασιών άλλων επιστημόνων, ο «Αντίοχος», πεδίο ελεύθερης συζήτησης στα προβλήματα που άφορουν στην ανοικοδόμηση της Χώρας, δεν ενόμιζε πως έπρεπε να άποκλείσει το άρθρο. Σιّد προσεχώς ελπίζουμε ότι θα έχουμε απάντηση του κ. Σταυροπούλου και δηλώσαμε ότι με πολλή μας ευχαρίστηση θα δημοσιεύσουμε κάθε επιστημονική εργασία που μπορεί να προαγάγει το θέμα.

Ο συνάδελφος κ. Σ. Ν. Σταυρόπουλος δημοσιεύει στο 11ο τεύχος του «Ανταίου» εν είδος απαντήσεως εις τὰ άρθρα ἡμῶν τοῦ «Ἑλληνικοῦ Αἵματος» καὶ τῆς «Ἑλλάδος» διαπνέεται προφανῶς περισσώτερον ἀπὸ τὰς ἰδίας αὐτοῦ ψυχικὰς καὶ ἰδεολογικὰς προκαταλήψεις παρὰ ἀπὸ τὴν ἀντικειμενικότητα τῆς ἐπιστημονικῆς κρίσεως.

Εἰς μίαν ὑπόθεσιν, πού ἀφορᾷ τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ὁλόκληρον, καὶ πού ἐτέθη παρ' ἡμῶν ἐπὶ τάπητος, ἀδιάφορον ἂν ὀρθῶς ἢ ἐσφαλμένως, θὰ ἀνέμενε κανεὶς κριτικὴν ἀντικειμενικὴν καὶ ἐπιχειρήματα ἀπληγάσιμα προκαταλήψεων. Δὲν νομίζομεν δὲ ὅτι εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν συζήτησιν χρειάζεται νὰ παρεμβάλλεται τὸ γνωστὸν δημοκοπικὸν κήρυγμα περὶ ταφῆς αἰωνοβίων ἀκαριαίως ἑλληνικῶν ὁργανισμῶν «κάτω ἀπὸ ὅλον τὸν ὄγκον τῶν βουνῶν τῆς Ἑλλάδας», ἢ ὁ χαρακτηρισμὸς ὅτι προτείνομεν νὰ ἀρπαγῇ τὸ «βλῆς τοῦ φωτός» καὶ τὰ τοιαῦτα, διὰ τὰ ὅποια βεβαίως πολὺ ἀπέχομεν ἀπὸ τοῦ νὰ θέλωμεν νὰ δώσωμεν διὰ τῶν γραμμῶν αὐτῶν οἰανδήποτε ἀπάντησιν.

Μεταξὺ ὁμῶς τῶν προφανῶς προσφιλῶν εἰς τὸν κ. Σταυροπούλου πολιτικῶν ἀποψεων πού παρεμβάλλονται εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν ἀντιρρήσεών του καὶ ἀποτελοῦν τὸ κύριον σῶμα τοῦ ἀρθροῦ, ὑπάρχουν καὶ τινες τεχνικαὶ καθαρῶς ἢ καὶ προσωπικαὶ παρατηρήσεις, ἐφ' ὧν εἰμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἐπανέλθωμεν.

Ἐν πρώτοις, εἶναι ἐντελῶς ἐσφαλμένη ἡ ἀντίληψις, ὅτι μὲ τὰ σημερινὰ μέσα τοῦ πολέμου διὰ νὰ ἰδρυθοῦν τὰ ἐργοστάσια ἐπὶ τῶν λιμνῶν τῆς Δασσαρητίας ἢ Δασσαρητίας ὁπως τὴν θέλει ὁ κ. Σταυρόπουλος — αὐτὴ νὰ ἦταν ὅλη ἡ διαφωνία ἡμῶν πρὸς τὸν δημοτικιστὴν τεχνικόν, πού βρῖσκει τὸν καιρὸν νὰ βυθίζεται καὶ εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἐτυμολογίας τῶν ἀρχαίων ὀνομάτων—πρέπει νὰ ὑπάρξῃ ἐδαφικὴ ζωὴ ἀσφαλείας μέχρι—οὔτε λίγο οὔτε πολὺ—Δίβρης καὶ Τυράννων. Τὸ θέμα ἔχει ἀρμοδίως μελετηθῇ, δὲν νομίζομεν δὲ ὅτι ὁ κ. συνάδελφος θὰ ἀγνοῇ εἴτε τὴν ὑπαρξίν ἐργοστασίων συνοριακῶν, φερ' εἰπεῖν ἐπὶ τοῦ Ρήνου, ἀπεχόντων ἐκατοντάδας μίλλας μέτρων ἀπὸ τοῦ ξένου ἐδάφους, εἴτε τὴν πολεμικὴν καταστροφὴν ἐργοστασίων εἰς τὴν καρδίαν ἐχθρικῆς ἐπικρατείας.

Σφαλερὰ εἶναι ἐπίσης ἡ ἀντίληψις, ὅτι μόνον ἂν ἐκλείψουν τὰ κεφαλαιοκρατικά καθέστῳτα αἱ ὑδατικά δυνάμεις αὐτὰ θὰ εἶναι δυνατόν νὰ ἐξυπηρετήσουν καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀλβανίαν. Διότι εἰς τὴν προπολεμικὴν κεφαλαιοκρατικὴν Εὐρώπην αἱ συνοριακαὶ ἐκμεταλλεύσεις καὶ αἱ ἡλεκτρ. ἐνεργειακαὶ ἀνταλλαγὰς ἦσαν συνηθέσταται, ὅπως θὰ πεισθῇ ὁ κ. συνάδελφος, ἐὰν ἐξφυλίσῃ τὸ εἰδικὸν περὶ διεθνῶν ἐνεργειακῶν ἀνταλλαγῶν σύγγραμμα τοῦ Kittler ἢ ἀνατρέξῃ εἰς τὰ σχέδια τοῦ Πανερωματικῆς ἡλεκτρικοῦ δικτύου. Καὶ βεβαίως ὁ ὑποφαινόμενος, ἔχων τέλος πάντων κάποιαν πείραν ἡλεκτρ. ἐκμεταλλεύσεων, οὐ

δέποτε εἶναι δυνατόν νὰ κατηγορηθῇ ὡς μὴ δυνάμενος νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ γενικὸν συμφέρον ὅπως καὶ ἡ γείτων Ἀλβανία, μὲ τὰς εἰς καταναλωτικὸν ὄγκον ἐλαχίστας ἀνάγκας τῆς, τροφοδοτεῖται ἀπὸ τὰς ἐπὶ ἑλληνικῶν καταναλώσεων οικονομικῶς στηριζομένας ὑδροηλεκτρικὰς ἐπὶ τῶν λιμνῶν πραγματοποιήσεις. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅποιον μόνον θεωρεῖ ὁ πραγματοποιήσεις. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅποιον μόνον θεωρεῖ ὁ ὑποφαινόμενος ὡς ἀπὸ ἐθνικῆς ἑλληνικῆς ἀλλὰ καὶ γενικῶς-τροφικῆς ἀποψέως ἀντενδεδειγμένον, εἶναι νὰ παραμένουν αἱ λίμναι ἀνεκμετάλλευτοι λόγῳ τῆς φυσικῆς ἀδυναμίας τῆς Ἀλβανικῆς οικονομίας νὰ ἀπορροφήσῃ τόσον μεγάλην κατανάλωσιν, καὶ ἔτσι νὰ ἐπανεέλθῃ μὲ τὸν καιρὸν ἡ παλιὰ τῶν Ἰταλῶν ὄρεσις, πρὸς ἀνάληψιν νέων βαλκανικῶν περιπετειῶν.

Περαιτέρω τὸ ἐπιχείρημα τοῦ κ. συνάδελφου ὅτι ἡ Ἑλλάς θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἱκανοποιημένη ἂν φθάσῃ τὰς καταναλώσεις τῆς Γαλλίας τοῦ 1938, νομίζομεν ὅτι καταρρίπτεται ἀφ' αὐτοῦ, ἰδίᾳ ἐὰν ποτὲ πραγματοποιηθῇ τὸ πρόγραμμα τῶν ἡλεκτροβόρων βιομηχανιῶν, μαζὺ μὲ ἕνα γενικώτερον ἐξηλεκτρισμὸν τοῦ σπιτιοῦ. Δὲν ἀδικούμεν τὸν κ. συνάδελφον διὰ τὴν εὐκολίαν μὲ τὴν ὁποίαν μὲ ἕνα ρητορικὸν σχῆμα, κενὸν ἐπιστημονικὸν περιεχόμενον, προσπαθεῖ νὰ παρακάμψῃ τὴν ἐπὶ ἀριθμητικῶν στατιστικῶν δεδομένων στηριζομένην ἐπιχειρηματολογίαν τοῦ ἡμετέρου ἀρθροῦ τῆς «Ἑλλάδος». Διότι βέβαια εἰς τὴν προθυμίαν τοῦ ἑθνικοῦ τὸν ἀλτροτισμῶν, δὲν βλέπει τὴν σημασίαν τῆς διαφορᾶς τοῦ νὰ ἔχουν μὲν αἱ γειτονικαὶ ἐπικράτειαι τεράστιον ἐνεργειακὸν πλοῦτον ἀχρηστον εἰς αὐτὰς σχεδὸν ἑσάει, ἡ δὲ Ἑλλάς μόνον διὰ εἰκοσι τὸ πολὺ χρόνια θὰ μπορῇ νὰ ὑπολογίσῃ εἰς τοὺς ἰδίους πόρους.

Τὰς διορθώσεις ἐξ ἄλλου τὰς ὁποίας ὁ κ. συνάδελφος μὲ εὐχέριαν καὶ μὲ τὸ ἐπιβάλλον χιλιῶν Boucher ἐπιφέρει εἰς τὸ ἡμέτερον σχέδιον ὁργανώσεως τοῦ μεζίνος ἡλεκτρικοῦ ἐξοπλισμοῦ τῆς χώρας, δεχόμεθα εὐγνωμόνως, πλὴν ὁμῶς δὲν θὰ ἱκανοποιησῶμεν τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ μεταβάλωμεν συμπεράσματα πού μᾶς ἐστολίσαν μόχθον δεκαετηρίδων, προτείνοντες ἀφελῶς τὴν κατασκευὴν π.χ. διπλῶν γραμμῶν κλπ. μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ αὐξήσωμεν τὸ κόστος τῆς μεταφερομένης ἐνεργείας.

Πιστεύομεν ὅτι ὁ κλασσικὸς συνδυασμὸς ἀντλητικοῦ ταμειυτῆρος καὶ ἀπλῆς γραμμῆς μεγάλου μήκους καθιστάμενος ἐφικτός, κατὰ λαμπρὸν τρόπον, χάρις εἰς τὴν ὑπαρξίν τῆς Λίμνης Παράλιμνης, ὑποβιβάζει τὸ κόστος τῆς μεταφερομένης ἐνεργείας μέχρι σημείου πού κανένα ἄλλο σχέδιον δὲν ὑπόσχεται νὰ φθάσῃ. Ὁ κ. συνάδελφος δὲ πού βέβαια θὰ ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν πραγματοποιήσιν τῶν ἡλεκτροβόρων βιομηχανιῶν θὰ κατανοήσῃ ἐλπίζομεν κάποτε ὅτι ὅλα τὰ ἄλλα σχέδια εἶναι σχεδὸν ταυτόσημα λόγῳ κόστους ἐνεργείας, πρὸς τὸν ἀποκλεισμὸν τῆς δυνατότητος ἡλεκτροβόρων βιομηχανικῶν ἐκμεταλλεύσεων ἰδρυομένων ἐπὶ τῶν κυρίως βιομηχανικῶν ζωνῶν τῆς χώρας.

Ὁμοίως εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν ἱσοτιμίαν πού μᾶς ὑπόσχεται κατὰ τὴν ἐκ μέρους του κρίσιν τῶν ἰδεῶν καὶ μελετῶν μας, ὅς μᾶς ἐπιτρέψῃ ὁμῶς νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἀδιὰφόρος πρὸς τὴν τυχόν ἐπικράτησιν κοινωνικῶν θεσμῶν καὶ πολιτευμάτων διαφόρων πρὸς τὰ σημερινά, τὰ πνευματικὰ δικαιώματα τῆς ιδιοκτησίας θὰ μένουν, μεταξὺ πραγματικῶν ἀνθρώπων, τοῦ πνεύματος, σεβαστὰ καὶ θὰ εἶναι πάντοτε μίᾳ ἀπρέπεια νὰ ἀποσιωπάται πρὸς πολιτικὴν καὶ μόνον ἐκμετάλλευσιν ἢ εἰς τὴν πρόδον τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως συμβολῇ οἰοῦντοτε ἀτόμου ἢ ὁργανισμοῦ ἑσῶ καὶ ἂν προέκυπται περὶ ἐχθίστου πολιτικοῦ ἀνταπάλου. Ἀναλόγως θὰ μείνῃ ἀπρεπὲς νὰ παραγνωρίζεται ἡ βοήθεια καὶ ἡ πρωτοβουλία παντὸς ὁργανισμοῦ πού δύναται νὰ ἐνισχύσῃ τὴν ἐρευνά τῆς ἐπιστήμης, ὅπως συνέβη μὲ τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν πού ὑπὸ τὰς σκληρὰς συνθήκας τῆς κατοχῆς δὲν ἤρνηθη νὰ βοηθήσῃ, μὲ τὰ μέσα βέβαια τῆς ἐποχῆς, τὴν ἐργασίαν ἑλλήνων ἐπιστημόνων, πού ὡς λεχθῇ πρὸς τιμὴν τῶν, τόσον ὀλίγην ἐπέδειξαν ἐπιθυμίαν φιλοκεροῦς τῶν

ἀνατεθεισῶν ἐντολῶν ἀναδοχῆς. Ἄλλως τε γνώρισμα τῶν ἀντικειμενικῶν ἐπιστημονικῶν συζητήσεων εἶναι πάντοτε ἡ ἀκριβὴς διάκρισις μεταξὺ πρωτογενοῦς καὶ δευτερογενοῦς ἡγῆς τῶν ἰδεῶν καὶ ἡ προσήλωσις ὅχι εἰς φιλικὰ συναδελφικά ἢ συναγωνιστικά συναισθήματα ἀλλὰ ὁ ἔρως πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ προσπάθεια τῆς ἀντικειμενικῆς ἀναζητήσεως νέων ἰδεῶν.

Τέλος, ἐπὶ τοῦ ἐπιχειρήματος τοῦ κ. Σταυροπούλου, ὅτι οἱ πάντες ἐπιχειρήθημεν εἰς δεδομένα τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, καὶ ὅτι συνεπῶς εἶναι «περίεργον» νὰ διατυπώνεται ἡ παρατήρησις περὶ ἀνεπαρκούς τηρήσεως τῶν ἐπιστημονικῶν ἐθίμων κατὰ τὴν ἐκ τῆς τεχνικῆς βιβλιογραφίας ἀνεξέλεγκτον ἢ καὶ κάποτε σκόπιμον σταχυολόγησιν πληροφοριῶν καὶ ἀπόδοσιν αὐτῶν εἰς συμπτωματοποιήσεις κηδεμόνας καὶ ὅχι εἰς τοὺς γεννήτορας, ἐπιθυμοῦμεν νὰ παρακαλέσωμεν τὸν κ. συνάδελφον νὰ μᾶς ὑποδείξῃ, ἂν γνωρίζῃ πού θὰ δυνάμεθα νὰ ἀνευρεθῶμεν τὴν πρωτογενῆ πηγὴν δημοσίων ἀνακοινώσεων, ὡς π.χ. περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν παλαιότερων ἀριθμῶν τῆς ὑδροδυναμικῆς ἀξίας τῶν ἑλληνικῶν ὑδατοπτώσεων, περὶ τῆς πραγματικῆς δυναμικότητος τοῦ Ἀχελώου, εἰς ὃν μέχρι πρό τινας κατελογίζομεν ἐπισήμως δυναμικότητα 400.000.000 ὠρ. χιλιοβ., περὶ τῆς ἀξίας τῶν χειμερινῶν παροχῶν τῶν ἑλληνικῶν χειμάρρων, δι' οὗς πλὴν τοῦ Βουραϊκοῦ—Κράθιδος σχεδὸν οὐδεμία ἐπίσημος πλήρης καὶ συνεχὴς σειρὰ μετρήσεων ὑπάρχει, περὶ τῶν δυνατότητων τῆς ὑδροηλεκτρικῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν λιμνῶν τῆς Δασσαρητίας, διὰ τὰς ὁποίας ἡ προμελετῆ δὲν εἶναι καθόλου πόχειρος, ὡς πρέπει νὰ τονίσωμεν πρὸς τιμὴν τῶν συνεργασθέντων μεθ' ἡμῶν συνάδελφων, περὶ τῶν ἀντλητικῶν ταμειυτῶν τῆς Ἀντιόχου καὶ τοῦ Ἀμβρακίου.

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΑΣ

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ Η ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ

Α. Ἀγγελόπουλου

Τὸ Οἰκονομικὸ Πρόβλημα τῆς Ἑλλάδος

Ἀθήνα, 1945—Σελίδες 204

Τόσο πρὶν ὅσο καὶ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, βιβλία πού νὰ καταπιάνονται μὲ τὸ πρόβλημα τῆς ἀνοικοδόμησιν σὲ μὴ καθολικῇ τοῦ ἔκφρασις ὅπως εἶναι ἡ οἰκονομικὴ του μορφή, ἐκδόθησαν σπάνια. Εἴτε γιὰ τὸ συγγραφεῖς τῶν πῶ πολλῶν βιβλίων ἦταν τεχνικὸ καὶ θεωροῦσαν εὐκόλο νὰ λυθῇ τὸ οἰκονομικὸ πρόβλημα ἂν οἱ τεχνικὲς λύσεις πού πρότειναν πραγματοποιήσαν, εἴτε γιὰ τὴ συνθετικὴ δουλειὰ τῆς μετουσίωσιν τῆς οἰκονομικῆς θεωρίας στὴν πράξιν ἔχει παραμείνει ἔξω ἀπὸ τὴ σφαῖρα τοῦ ἐνδιαφερόντος τῶν «ἐδικομένων» ἐπιστημόνων πού ξεχωρίζουν τὴν «αὐστηρὴ» καὶ «καθαρὴ» ἐπιστῆμιν ἀπὸ τὴν «πολιτικὴν», ὅπως περιφρονητικὰ αὐτοὶ ἀποκαλοῦν τὴ σπουδαιότερη καὶ τελειότερη λειτουργία μῆς κατ' ἐξοχὴν κοινωνικῆς ἐπιστήμης ὅπως ἡ οἰκονομικὴ, πού τὴ τελείωσιν τῆς καὶ τὴ δικαιοσύνη τῆς δὲν μπορεῖ νὰ βρῖσκει παρὰ μόνον στὴν ἐξαγωγή συμπερασμάτων γιὰ σωστὴ κοινωνικὴ δράση, γιὰ ἕνα λῆμα ἀπὸ τοὺς παραπάνω λόγους ἡ οἰκονομικὴ μας φιλολογία εἶναι φτωχὴ σὲ τέτοια βιβλία.

Ἐτσι καταντᾷ νὰ βλέπουμε τὰ σπουδαιότερα ζητήματα γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ζωὴ τοῦ τόπου νὰ συνθλάβονται κάτω ἀπὸ «αὐτονόητες» καὶ «κλασσικὲς»—διὰ βαρὺ ἀντικοινωνικὰ καὶ ξεπερασμένες—«θεωρητικὰς» αὐθαίρετες τοποθετήσεις.

Τέτοια τοποθέτησις ἔγινε καὶ στὸ ζήτημα τῆς βιωσιμότητος τῆς χώρας στὶς πολλαπλές του ἐκδηλώσεις ἀπὸ μὴ μερίδα «ἐδικομένων» κλπ., πού αὐτοὶ «δὲν κάνουν πολιτικὴν», ὅπως κατηγοροῦν τοὺς ἄλλους (ὡς γιὰ τὴν πολιτικὴν εἶναι ἐπιστῆμη), ἀλλὰ ἀντιεπιστημονικὴ ἀλχημεία «πολιτικῆς» καὶ «ὕψλης θεωρίας», ἀνάλογα μὲ τὰ συμπεράσματα κάθε φορά, μίᾳς μικρῆς—ἐλαχίστης εὐτυχῶς—τάξης τῆς κοινωνίας πού τὰ συμπεράσματα τῆς ἐκφράζουν μὲ συνέπεια.

Οἱ θεωρητικοὶ αὐτοὶ παρυσιάζουν, οὔτε λίγο οὔτε πολὺ, καὶ τὴ χώρα καὶ τὸ λαὸς τῆς ὅταν ἕνα μηχανικὸ

κοῦ, περὶ τῆς πραγματικῆς ὑδροδυναμικῆς ἀξίας τοῦ Ἀλιάκμονος (ὅχι βέβαια τῆς κατὰ Boucher) καὶ τοῦ Λαδωνός, περὶ τοῦ ὑπὸ τάσιν 220 KV. ἐθνικοῦ δικτύου, τοῦ ὁποίου ἡ ἡλεκτρικὴ ἐπεξεργασία τιμᾷ διαπρεπῆ Ἑλλήνων ἡλεκτρολόγων, περὶ τῆς μεταφορᾶς τῆς ἐνεργείας δι' ἀπλῆς γραμμῆς ἐν συνδυασμῷ πρὸς ἀντλητικὸν ταμειυτῆρα ἰδρυόμενον παρὰ τὸ κέντρον καταναλώσεως καὶ δὴ ἀδιαφόρως πρὸς τὸ ἂν ὁ συνδυασμὸς ἐγένετο ἢ ὅχι ἀποδεκτὸς ἀπὸ τοὺς φίλους τοῦ κ. συνάδελφου, περὶ τοῦ τρόπου καὶ τῆς σημασίας τῆς χειρσαίας ἐπὶ τοῦ Ρίου συνδέσεως, εἰς ἣν φαίνεται ὁ κ. συνάδελφος ἀποδίδων ἡλεκτρικὴν οἰκονομικὴν σημασίαν, ἣν δὲν κατέχει πραγματικῶς, περὶ τῶν ἀντλητικῶν ἀποξηράνσεων τῶν λιμνοθαλασσῶν Μεσολογίου, Πρεβέζης καὶ διαφόρων ἄλλων λιμνῶν, περὶ ἰδρυομένων τῶν Ἀθηνῶν ἐξ Ὑλίκης καὶ περὶ πολλῶν ἄλλων προτάσεων ἰδεῶν καὶ μελετῶν, περὶ ὧν ἴσως ἐσφαλμένως πιστεύομεν, ὅτι ἐγεννήθησαν μέσα ἀπὸ τὰς ἐργασίας πού ἐνεθάρρυνεν ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα ἀπ' εὐθείας ἢ διὰ μέσου τῶν θυγατέρων αὐτῆς εἰδικῶν Ἑταιριῶν.

Ἡ μὴπως πιστεύει ὁ κ. Σταυρόπουλος, ὅτι ἡ προσπάθεια τῆς διανοῆς νέων κατευθύνσεων τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρευνῆς, στερεῖται σημασίας, διότι ὑπάρχουν ἐπὶ τῶν σχετικῶν προτάσεων ἀντιρρήσεις, ἡ δὲ δὲν ἦλθον πρὸς τὸ κοινοῦ ἐν ὅλῃ τῶν τῇ λεπτομερείᾳ αἱ σχετικαὶ μελέται, αἱ ὁποῖαι ἐν τούτοις ἔτοιμοι καθ' ὅλα ἀναμένουν τὴν κρατικὴν καὶ μόνον ἐκείνην ἀντίληψιν πού θὰ θελήσῃ νὰ ἐξοικονομήσῃ ἀπὸ τὸν εἰς τὴν πολιτικολογίαν ἀφειδῶς διατιθέμενον τυπογραφικὸν χάρτην, ὀλίγας δεσμίδας ἱκανὰς νὰ πραγματοποιήσουν τὴν ἐκδοσὴν ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων ἐξυπηρετούντων τὸ οὐσιαστικὸν μέλλον τοῦ ἔθνους;

ἄθροισμα «ὕλικῶν» πού δὲν μποροῦν νὰ συντεθοῦν σὲ καμμιὰ ἀνώτερη μορφή παραγωγικῆς προσπάθειας γιὰ τὴν ἐπιβίωσιν τοὺς ἂν δὲν δημιουργήσουν ἕνα «ζωτικὸ χῶρον» κ' ἕνα «υπόβαθρον» πού θὰ λύσει τὰ ἅλута ζητήματα τῆς καταδικασμένης στὴ «φτώχεια καὶ τὴν ἀνέπαιρεια» χώρας μας ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἡσιόδου!

Γι' αὐτοὺς τοὺς κυρίους ἡ τεχνικὴ πρόδοσις, οἱ μορφές τῶν ἀναπτυσσόμενων παραγωγικῶν σχέσεων πού ὀδηγοῦν στὸ σοσιαλισμὸ (πού «υπόβαθρον» του, ὅπως εἶναι γνωστὸ στὴ θεωρίᾳ καὶ στὴ πράξιν, δὲν ἔχει τὸ ἀφηρημένο «μέγεθος» καμμιᾶς καὶνοῦριας Ἀτλαντίδας, ἀλλὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν παραγωγικῶν μέσων τῆς κοινωνίας), δὲν εἶναι τίποτα ἀξιοσημείωτο γιὰ αὐτοὺς οἱ κύριοι τὴν ἐποχὴ τῆς πυρηνικῆς ἐνεργείας πού ἴσως εἶναι μίᾳ καὶνοῦρια βιομηχανικὴ ἐπανάστασις, δὲν δνερεῖνται παρὰ μερικὰ ἑκτάρια τῆς γῆς πού μ' αὐτὰ θὰ «σώσουν» τὴ Χώρα μας, φτάνοντας, τὸν «καὶνοῦργιον», τὸν «ἐπεκτατικόν», ὅπως θὰ μπορούσε νὰ τὸν πεῖ κανεὶς, πολιτισμὸς τοὺς.

Σκοπὸς μας σήμερὰ εἶναι νὰ μιλήσουμε γιὰ τὸ βιβλίο τοῦ καθηγητῆ Α. Ἀγγελόπουλου, πού ἀντιθετὰ μὲ πολλοὺς συνάδελφους του, δὲν φαίνεται νὰ τοποθετεῖ τὴ λύσιν τῶν ζητημάτων τῆς Χώρας του στὴν «ἐξ ὕψους» ἢ στὴν «πρὸς τὰ ἔξω» πολιτικὴν, ἀλλὰ πού στὶς διακόσιες σελίδες του καταπιάνεται μὲ τὸ ἄμεσο οἰκονομικὸ πρόβλημα τῆς χώρας.

Τὸ βιβλίο τοῦ κ. Ἀγγελόπουλου ἐκδόθηκε τὸ περασμένον Μᾶν. Μολοντοῦτο τὰ ζητήματα πού θίγει μὲνουν ἀκόμα ἐπικαίρα, φλέγοντα καὶ πρὸ πάντων ὄλута. Κ' εἶναι φυσικὸ νὰ μὲνουν ὄλута ἀφοῦ δὲν πραγματοποιήθηκαν οἱ στοιχειώδεις πολιτικὲς προϋποθέσεις γιὰ τὴν ἐπιλύσιν τοὺς, ὅσες πολὺ σωστὰ θεωρεῖ ὅταν ἀπαραιτήτως ὁ συγγραφεὺς του.

Τὸ βιβλίο χωρίζεται σὲ ἔξη μεγάλες ὑποδιαιρέσεις πού περιλαμβάνουν 1) Τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας πρὶν τὸ πόλεμον. 2) Τὴν κατάστασιν τῆς οἰκονομίας μετὰ τὴν φασιστικὴ λήστευσιν καὶ καταστροφὴ. 3) Ἐξέταση τῶν οἰκονομικῶν τῆς χώρας μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν. 4) Τὶς προτάσεις τοῦ συγγραφέα γιὰ τὴν ἀποκατάστασιν καὶ τὴν ἀνασυγκρότησιν τῆς οἰκονο-

μίας με ένα σχέδιο παραγωγικής εργασίας (απόσπασμα του μέρους αυτού δημοσιεύτηκε στο 3ο τεύχος του «Ανταίλου»). 5) Τα πρώτα μέτρα για την άποκατάσταση της οικονομίας και 6) Τις οικονομικές σχέσεις της χώρας με το εξωτερικό.

Θα σταθούμε στη σύντομη αυτή επισκόπηση του βιβλίου του καθηγητή Άγγελόπουλου σε όρισμένα μονάχα σημεία που νομίζουμε ότι πρέπει να συζητηθούν από αυτές τις στήλες.

α) Στο σημείο που γίνεται η τοποθέτηση του οικονομικού προβλήματος κάθε χώρας έχουμε βασικές αντιρρήσεις: ο κ. Α. υποστηρίζει ότι «πρέπει να κατασκευάσουμε όσο περισσότερα μπορούμε αγαθά και υπηρεσίες, πρέπει ν' αυξήσουμε το εθνικό εισόδημα, για να μπορούμε να έχουμε βελτίωση στην οικονομική κατάσταση των διαφόρων κοινωνικών τάξεων». Έδώ εντοπίζεται το οικονομικό πρόβλημα κάθε χώρας και «όρθη οικονομική πολιτική είναι εκείνη που μπορεί να πετύχει το μέγιστο της παραγωγικότητας της οικονομίας, χρησιμοποιώντας τα περιωρισμένα παραγωγικά μέσα κατά τον πιο ορθολογικό τρόπο».

Νομίζουμε ότι η αύξηση της παραγωγικότητας δεν αρκεί να παρουσιάζεται σαν γενικός και άρηκτος σκοπός της οικονομίας. Θεωρούμε ότι η αύξηση της παραγωγικότητας πρέπει να συνδέεται και ν' απορρέει από παράγοντες ποιοτικής μεταβολής.

Η ποιοτική μεταβολή στην οικονομική οργάνωση της Κοινωνίας μπορεί να βασιστεί μονάχα σε μία κοινωνική μεταβολή που θ' αλλάξει τις παραγωγικές σχέσεις και θα ελευθερώσει τις παραγωγικές δυνάμεις για να τις συνδέσει ξανά με την εργασία σ' ένα ανώτερου περιεχομένου κοινωνικοοικονομικό σύστημα όπως είναι ο σοσιαλισμός. Το οικονομικό πρόβλημα λοιπόν μπορεί να λυθεί όχι με την αύξηση της παραγωγικότητας σε οποιαδήποτε πλαίσια (σ' α' πλαίσια της σημερινής οικονομίας ή αύξηση της παραγωγικότητας οδηγεί στο πλουτισμό του κεφαλαίου μονάχα και τελικά στις κρίσεις κι' έτσι αντί ν' ανεβάσει ρίχνει το βιοτικό επίπεδο), αλλά με την μεταβολή των πλαισίων της ίδιας της οικονομικής πραγματικότητας, που θα οδηγήσει μία χώρα μέσ' από σειρά (ανάλογα με τις ιδιομορφίες καθυστέρησης κλπ., που παρουσιάζει) αναγκαίων κοινωνικών και οικονομικών μεταβολών στη σοσιαλιστική οργάνωση της οικονομίας της.

Χωρίς μεταβολή λοιπόν της διάρθρωσης της οικονομίας και των κοινωνικών συνθηκών της παραγωγής, δεν πραγματοποιείται η «συμμετρική» όπως την ονομάζει ο κ. Α. ικανοποίηση των αναγκών όλου του λαού.

Αν και πιστεύουμε ότι ο κ. Α. συμφωνεί με τις πιο πάνω απόψεις, νομίζουμε ότι θα χρειαζόταν και να τις τοποθετήσει σαν βάση του εισαγωγικού του κεφαλαίου.

β) Στην περιγραφή των κυρίων χαρακτηριστικών της ελληνικής οικονομίας ο κ. Α. τονίζει πολύ σωστά —υποστηρίζοντας ότι υπάρχουν στην Ελλάδα τα οικονομικά μέσα για τη συντήρηση και την ανάπτυξη του πληθυσμού της— ότι πρέπει να παίρνουμε σαν βάση για την εκτίμησή τους, την δυνάμει και όχι την στατική κατάσταση της οικονομίας. Με το πνεύμα αυτό εξετάζει το δημογραφικό πρόβλημα σαν οικονομικό πρόβλημα.

Ο οικονομικός παρασιτισμός, η εξάρτηση από το εξωτερικό, ο εξωτερικός δανεισμός, το ανεμετάλλευτο των παραγωγικών πηγών της χώρας και η έλλειψη οικονομικού προορισμού είναι τα κύρια χαρακτηριστικά της οικονομίας μας που εξηγούν το χαμηλό εθνικό εισόδημα.

Νομίζουμε όμως πως η εξήγηση των λόγων που δημιούργησαν τα χαρακτηριστικά αυτά και που δεν άφηναν την οικονομία ν' αναπτυχθεί στο επίπεδο των προοδευμένων χωρών της Ευρώπης, ήταν άπασα αληθινή να γίνει έτσι που να διαγράφονται οι κοινωνικές ατίμιες της τέτοιας ή άλλης οικονομικής διάρθρωσης της χώρας.

Συνεπώς η οικονομική δυστομία του κεφαλαίου που υποστηρίζει ότι υπάρχει στη χώρα ο κ. Α. και ο οικονομικός παρασιτισμός δεν μπορεί να εξη-

γηθούν απλώς με την έλλειψη ορθής παραγωγικής πολιτικής όπως γίνεται στο βιβλίο. Το ίδιο και η αντιπαραγωγική χρησιμοποίηση των δανείων, το άνεμετάλλευτο του εδαφικού κλπ. πλούτου και η εξάρτηση από το εξωτερικό.

Η έλλειψη προγράμματος κλπ. είναι το αποτέλεσμα και όχι το «κινούν» αίτιο της καθυστέρησης μορφής της οικονομίας και γενικότερα το χαρακτηριστικό της καπιταλιστικής αναρχίας στην οικονομία.

Για τη χώρα μας βέβαια το χαρακτηριστικό αυτό εκφράζεται και στην τεχνική καθυστέρησης της από τις ιδιομορφίες συνθήκες της οικονομίας της.

Οι συνθήκες αυτές είναι: 1) Ότι στη χώρα μας δεν αναπτύχθηκε η συσσώρευση κεφαλαίου μέσα στην αγορά του έσωτερικού, που να ωθήσει το κεφάλαιο στην αξιοποίηση του πλούτου της. Η ελληνική οικονομία δεν εξαρτήθηκε απλώς από την αγορά του εξωτερικού για την τοποθέτηση των προϊόντων της και την αγορά ετοιμών προϊόντων μα και παραχώρησε στο ξένο κεφάλαιο τις ζωτικές θέσεις της. Η εξάρτηση από το ξένο κεφάλαιο ήταν και πιστωτική και παραγωγική. Τα μεταλλεία της, τα νερά της, οι μεταφορές της, τα τεχνικά έργα κατά κύριο λόγο ήταν πεδίο επιχειρηματικής δράσης του ξένου κεφαλαίου. Έτσι το ντόπιο κεφάλαιο περιωρίστηκε στο να μοιραστεί με το ξένο την έσωτερική αγορά και μάλιστα περιωρίστηκε στην εκμετάλλευση των κλάδων εκείνων που δεν έθιγαν τα συμφέροντα του ξένου κεφαλαίου. Αυτό τόκανε (δπως διαπιστώνει στο σημείο αυτό και ο κ. Α. πολύ σωστά) με εκμετάλλευση του καταναλωτικού κοινού, με μονοπωλιακή μορφή και με ίδρυση μιας ελαφράς δασμοβάρους βιομηχανίας. Η μη αξιοποίηση του πλούτου της χώρας δεν οφείλεται στην έλλειψη βουλίας κέρδους αλλά στην επιθυμία του ξένου κεφαλαίου να «άρνει» ανενόχλητο αυτούσιες τις πρώτες ύλες απ' τον τόπο και να μας τις μεταπωλεί σε μορφή μισοκατεργασμένων, ή κατεργασμένων τελικά προϊόντων. Αυτός είναι ο βασικός αντιπροδοευτικός ρόλος που παίζει στην ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων της χώρας το ξένο κεφάλαιο και ο δορυφόρος του: το ντόπιο κεφάλαιο. Αιτία είναι η μορφή και το περιεχόμενο της σχεδόν αποκλειστικής εκμετάλλευσης της χώρας μας που αφήνει άπραγη στο βάθος τους το βιβλίο.

II) Η οικονομική διάρθρωση της χώρας μας καθορίζεται στα κύρια χαρακτηριστικά της (που αναφέρει και ο κ. Α.) από την αντιπαραγωγική πιστωτική κατάσταση του κεφαλαίου και την έπιση αντιπαραγωγική επένδυση του σ' όρισμένες κατηγορίες επιχειρηματικής δράσης. Έτσι εκτός από την τοποθέτηση ασημαντού κεφαλαίου για την ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας, παρατηρούμε την κίνηση της λειτουργίας της οικονομίας μας να γίνεται μέσ' από την εμπορική και μεσιτική δράση του κεφαλαίου κατά κύριο λόγο και την ανάπτυξη κλάδων παρασιτικών που απομυζούν την κατανάλωση συνήθως με μορφή μονοπωλιακή. Η φορολογία, οι δαμοί, ο τόκος, η επεξεργασία των προϊόντων που εισάγονται από το εξωτερικό και η πώλησή τους είναι οι άγωνοι απομυζήσης του ήμερομισθίου του εργάτη και του εισοδήματος του αγρότη που δεν αρκεί ούτε για μία απλή αναπαραγωγή. Νομίζουμε ότι κι' αυτές οι θέσεις θάτανε άπαραίτητο ν' αναφερθούν στο βιβλίο για να θεμελιώσουν τις κύριες απόψεις του.

Οι δύο κατηγορίες λόγων που άπαριθμήσαμε, υποστηρίζουμε ότι καθορίζουν την όψη της ελληνικής οικονομίας και καθορίζουν τη δράση της υπόπιας άρχουσας άλιγαρχίας. Αποτέλεσμα λοιπόν των λόγων αυτών είναι το «αντιοικονομικό» και «αντικοινωνικό» σύστημα της οικονομικής πολιτικής κι' όχι ατρία τους όπως αφήνουν να φαίνεται τα σχετικά μέρη του βιβλίου.

Οι δύο κατηγορίες λόγων που άπαριθμήσαμε, υποστηρίζουμε ότι καθορίζουν την όψη της ελληνικής οικονομίας και καθορίζουν τη δράση της υπόπιας άρχουσας άλιγαρχίας. Αποτέλεσμα λοιπόν των λόγων αυτών είναι το «αντιοικονομικό» και «αντικοινωνικό» σύστημα της οικονομικής πολιτικής κι' όχι ατρία τους όπως αφήνουν να φαίνεται τα σχετικά μέρη του βιβλίου.

γ) Στα κεφάλαια που άφορούν τη λήστευση της ελληνικής οικονομίας στο διάστημα της κατοχής, όπου παραθέτει ο συγγραφέας λεπτομερή στοιχεία, νομίζουμε ότι παραλείπεται η εξέταση του ρόλου της ελληνικής άλιγαρχίας σαν σύμμαχου και βοηθού του κατκτητή και οι μεταβολές που προκλήθηκαν στην οικο-

● ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟ ΡΕΥΜΑ

Με πρωτοβουλία της Όμοσπονδίας Ηλεκτρισμού έγινε την 23 ηρ. μ. στο θέατρο Αρ. υρπούλου συνέδριο Αθηναϊκών και Πειραιϊκών Οργανώσεων όπου αναπτύχθηκαν οι συνθήκες υπό τις οποίες έγιναν οι περιορισμοί του ηλεκτρικού ρεύματος και οι ατίμιες που δόθηκαν σ' αυτή την αναχρονιστική και επιζήμια λύση. Πραβρέθηκαν πολλοί αντιπρόσωποι συνδικαλιστικών οργανώσεων, ο πρόεδρος του Έμποροβιομηχανικού Έπιμελητηρίου Πειραιϊά, ο διευθυντής της Έταιρείας ύπονομων κ. ά. Την Έπισημυνική Έταιρεία «Έπιστήμη—Ανοικοδόμηση» αντιπροσώπευε ο Γ. Γραμμαίας της προπύτανης κ. Ν. Κιτσίκης και τον «Ανταίο» ο συνεργάτης μας μηχανικός κ. Σ. Σταυρόπουλος. Μίλησαν ο πρόεδρος της Όμοσπονδίας Ηλεκτρισμού κ. Χαραγκιώνης, ο ύπομηχανικός του εργοστασίου Αγ. Γεωργίου κ. Ριτσιώνας και από μέρους της Ένωσης Ηλεκτροτεχνικών ο κ. Αλιγιζάνης, σαν εισηγητές. Κατόπιν μίλησαν οι κ. κ. Κάντζιας, Σταυρόπουλος και Κιτσίκης.

Από την όλη συζήτηση διαπι-

νομική ζωή από τη μετάταξη της λαϊκής άποταμίευσης των φτωχών στρωμάτων και των μεσίων στα χέρια της μερίδας αυτής. Η διαμετρική αντίθετα πόλωση της φτώχειας και του πλούτου στο διάστημα της κατοχής και η συσσώρευση που πραγματοποιήθηκε από την ντόπια κεφαλαιοκρατία σε βάρος των λαϊκών στρωμάτων θα ήταν ζωτικό θέμα που θάπρεπε να περιληφθεί στη μελέτη του καθηγητή.

δ) Στα ύπόλοιπα τμήματα που ο κ. Α. εξετάζει τα της άποκατάστασης και άνασυγκρότησης της οικονομίας, έχουμε να παρατηρήσουμε, ίδίως μετ' την πείρα των «ύπηρεσιικών» με άδεκμοβονών κυβερνήσεων, ότι από τα μέτρα που πρότείνει ο κ. Καθηγητής μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο άμεσο διάστημα που περνάμε μονάχα μερικά: όπως του έλε χου (κι' έδω πρέπει να προστεθεί η συμμετοχή του λαϊκού παράγοντος) και της κινητοποίησης της πα ανωγής, της διανομής των έφοδίων, των συγκοινωνιών (και του έφοδιασμού του άγρότη με έφοδια κλπ. προσθέτουμε) Όσο για το σέδιο παραγωγικής εργασίας για την άποκατάσταση της οικονομίας, που εκθέτει ο κ. Α. νομίζουμε, ότι πόν την έξασφάλιση υονιμωτέρων πολιτικών προϋποθέσεων (και τέτοιες πτοδέχεται σωστά ο κ. Καθηγητής τα πλαίσια μιας Λαϊκής Δημοκρατίας) δεν θα μπορέσει να έσομοσει ε' υπ' επιτυχία έστω και μετ' το τέλος της πολιτείας των ύπηρεσιικών κυβερνήσεων.

Η πείρα από την άντίδραση του χρηματιστικού κεφαλαίου δείχνει ότι είναι άύνατη η έξουδετέρωση του κωίς να άλωθούν τα προνόμια των μονοπωλιακών θείων του στη πτραννή μεγάλη κλίμακα (βαβιομηχανίες) κτ' στην πίστη (συγκρότημα μεγάλων Τραπεζών Έθικής) με την έθνοποποίησή τους.

Όσο για τα μέτρα που δεχόμαστε παραπάνω άπ' όσα πρότείνει ο κ. Α. βοσκουμε, ότι μπορούν να συνκρατήσουν τη καταβράχωση της οικονομίας προσωρινά και ν' άνακουφίσουν τον εργαζόμενο λαό.

Πραλείψιμε είν' άλλθια πολλά άκόμα σημεία που έπρεπε να έφεραστον από το βιβλίο του καθηγητή Άγγελόπουλου. Αδ' ό έγινε για να μπορέσει να δοθεί σε σχετική έκταση η γνώμη μας στα λίγα σημεία που

ΣΤΙΓΜΕΣ

στάθηκε πώς άπ' τα όκτω καζάνια του έργοστασίου δουλεύουν τα τέσσερα, πώς αόλοι τών καζανιών 30 κιλών έφθασαν να έχουν βάρος 13 κιλών (τι λέει ο έλεγχος μηχανολογικών έγκαταστάσεων άπάνω σ' αυτό;) Πώς από τις τέσσερες τουρμπίνες δουλεύουν οι δυο και άπ' αυτές η μία ύποφέρει από λίπανση και η άλλη από το ηλεκτρικό της μέρος, πώς λείπουν πτερύγια τουρμπινών, πώς το ηλεκτρικό δίκτυο είνε σε κατάσταση τρισόθλια και ύπκειται σε κινδύνους διακοπής, πώς τελικά κινδυνεύουν να μείνωμε σε μία στιγμή χωρίς ηλεκτρικό ρεύμα με νεκρωμένη όλη τη βιομηχανική κίνηση στην Αθήνα και τον Πειραιϊά;

Διεπιστώθη όμως και το τερατώδες γεγονός ότι όλα αυτά όφείλονται στο πείσμα της ΗΕΑΠ ή όποια σώνει και καλά άπόλυσε, με βάση Κανονισμό που δεν έχει έγκριθεί από το Δημόσιο, 416 τεχνί-

τες και ύπαλλήλους, δηλαδή το 1/6 του προσωπικού της και για να μην έτελεσθούν οι διαταγές και άποφάσεις έπαναπρολήψεως της λοχυρίζοιαν ότι δεν είχε άνάγκη από προσωπικό και ότι όλα πήγαιναν πρσφμα στις έγκαταστάσεις της. Χώρια το ότι άνάμεσα στους άποχυθέντες άνηκαν και νέοι που έωσαν το έργοστάσιο από την γερμάνική άντίναξη προκινδυνεύοντας τη ζωή τους και ήσαν κάτοχοι συγχαρητηρίων γραμμάτων της Έταιρείας γι' αυτό. Διαπιστώθηκε άκόμη ότι οι διευθύνοντες την Έταιρεία δεν έφρόντισαν τόσους μήνες από την άπελευθέρωση να έφοδιασθούν με όλικά και άταλλάκτα, ποίος ξέρει τι οικονομικούς συνδυασμούς έπιδιώκοντας σε βάρος του λαού και των δύο πόλεων.

Τελικά έγκρίθηκε ψήφισμα των αντιπροσώπων του λαού Αθηνών—Πειραιϊας που καταγγέλλει όσα έγιναν και προτείνει λύσεις. Στην έπιτροπή έπιδόσεως του ψηφίσματος έκλήθη να πάρει μέρος και ο αντιπρόσωπος του «Ανταίου».

Έκείνο που έκανε θλίβηρ έντύπωση και παρατηρήθηκε έπισημα από τους εργατικούς συνέδρους, είνε ότι το Τεχνικό Έπιμελητήριο άν και προσκαλεσμένο να αντιπρο-

βηροήσαμε κυριώτερα να άπασχολήσουν τις στήλες μας αυτές που μ' όλο που θέλουμε να έχουν το πλάτος όχι μιας τυπικής κριτικής, όπως δυστυχώς συνηθίζεται, δεν υποοούν από λόγους γενικότερους στενότητας χώρου του περιοδικού να πάρουν άκόμα τις διαστάσεις που χρειάζεται.

Έκτός όμως από της πιο πάνω κριτικές παρατηρήσεις μας στις θέσεις του κ. Α., παρατηρήσεις που άκριβώς θέλουν να νομιμοποιήσουν τη συζήτηση γύρω από τα τόπο ζωτικά θέματα για την ελληνική οικονομία που θίνει το βιβλίο του κ. Α.—και είπαμε, ότι η έκδοση β βλίων με τέτοιες μορφές θέματα είναι δυστυχώς σπάνια γ' α τους λόγους που αναφέρθηκαν σ' την εισαγωγή της κριτικής—πρέπει να συνοψίσουμε και τα συμπεράσματά μας για την κύρια κατά τη γνώμη μας συμβολή του βιβλίου αυτού σ' η μελέτη των προβλημάτων της άνοικοδομησης, άντικείμενο άλλας τε και του «Ανταίου».

1) Η έρναία του καθηγητή Άγγ. λόπουλου στηρίζει την έπιστημονική άλήθεια της βωσιμότητας της χώρας μας που μπορεί και πρέπει ν' άξιοποιηθεί με την πρσγωγική εργασία των κατοίκων της και να άναπτυχθεί τεχνικά και οικονομικά.

2) Δείχνει ότι τίτλα της κακοδαιμονίας (ή άλλη πλευρά του ίδιου ζητήματος) της χώρας μας στάθηκε η πολιτική της άρχουσας τάξης, ή, μάλλον η έλλειψη κάθε πολιτικής και ή άσίο η και παρασιτική εκμετάλλευση των πόρων της και της έρναίας της άπο της.

3) Υποστηρίζει θετικά ότι από την άναρχία της εκμετάλλυσης ποέτει να περάσουμε μέσ' από συγκεκριμένους πολιτικές συνθήκες έξουσας λαϊκού χαρακτήρα και ποιεχόμεν' υ στην σχεδιοποίηση της παραγωγής, και

4) Δείχνει μία ήπείραντη πίστη στις δημιουργικές ικανότητες και τη δύναμη άνο κοδομητικής έργασίας της χώρας (μέσ' στις κατάλληλες συνθήκες) του ελληνικού λαού και πραγματικά πρωτοπόρου παράγοντα της.

Θά περιμένουμε με το ίδιο ενδιαφέρον την έκδοση της επινύσιας μελέτης (που προανγγέλλει ο κ. καθηγητής στο βιβλίο του) με τον τίτλο: «Σ' έμεινε για το οικονομικό σέδιο της Ελλάδας». Ελπίζουμε να δει σύντομα το φως της δημοσιότητας.

Δ. Μ.

σωπεύσει τὸν τεχνικὸ ἐπιστημονικὸ κόσμον στὸ συνέδριον δὲν ἔστειλε ἀντιπροσώπῳ του Δεῖγμα καὶ οὗτὸ τῆς νοοτροπίας τῆς σημερινῆς του Διοικήσεως.

Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ Π. ΚΟΚΚΑΛΗΣ

Απὸ τὴν Ἀμερικὴ μᾶς ἦρθε ἡ εἴ-
δωσις πὺς ὁ καθηγητὴς τῆς χειρουργικῆς
στὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ἀθῆναις
μας διαλεχτὸς συνεργάτης τοῦ «Ἀν-
ταίους» κ. Πέτρος Κόκκαλης, ἐξελέ-
γη ἰδρυτικὸ μέλος τῆς Διεθνοῦς Ἑ-
ταιρείας Χειρουργικῆς, πού ἐδρεῖται
στὸ Σικάγο. Χαιρετίζουμε τὴν μεγάλ-
ην εἰδωσὶν καὶ ἀπὸ τῆς στήλης αὐ-
τῆς διορίζουμε στὸν ἀξιότιμον κ.
Καθηγητὴ τὰ θερμὰ μας συγχορητή-
ρια. Ἀλήθεια, δὲν μπορούσε νὰ γί-
νει μεγαλύτερος μπάτσος γιὰ τὴν
Ἀκαδημαϊκὴ διανόησιν τῆς μεταδε-
κεμβριανῆς Ἑλλάδος πού ἐπιβρα-
βεύονται τὰ ἀνίκανα ἔθνα τοῦ
Πανεπιστημιακοῦ δοσιλογισμοῦ, ἔθε-

σε εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Ὑπουργεί-
ου—τοῦ ἀμαρτωλοῦ Ὑπουργείου
τῶν Μπαλάνου καὶ Θεοδωρακοῦ
λου—ἐπιστημονικὲς ἀξίες ὅπως οἱ
καθηγητὲς Π. Κόκκαλης, Α. Ἀγγε-
λόπουλος, Α. Σβῶλος, Γ. Γεωργιάδης,
Ν. Κιτσίκης, κλπ. Εἶναι καιρὸς πιά
ἡ νέα Δημοκρατικὴ Κυβέρνησις τοῦ
κ. Σοφουλῆ νὰ θέσῃ τέρμα στὴν κα-
τάστασιν αὐτὴ πού τόσο μᾶς ἐξέθε-
σε καὶ μᾶς ἐκθέτει στὴν διεθνῇ κοινῇ
γνώμῃ ἐπανασφέροντας στὴ θέσιν
τοὺς τοὺς καθηγητὲς πού ἀπολύθη-
καν μόνο καὶ μόνο γιὰτὶ τίμησαν τὴν
ἐταιρείαν τοῦ τόπου μας ἐπὶ τὴν συμ-
μετοχὴν τοὺς στὸ κίνημα ἀντίστασης.

Η ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ «ΑΡΧΕΙΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ»

Ἡ ἐταιρεία «Τὰ Νέα Βιβλία Α.Ε.»
πού ἡ ἐκδοτικὴ τῆς προσπάθεια τι-
μᾶται ἀληθινὰ τὸ τόπο μας, ἀποφάσισε
κί' ἀνήγγειλε τὴν ἐκδόσιν ἐιδικῶς πε-
ριοδικῶ μετὰ τὸ τίτλον «Ἀρχεῖον Ἐθνι-
κῆς Ἀντίστασης». Στὸ περιοδικὸ αὐτὸ,

σύμφωνα μετὰ τὴ σχετικὴ ἀνακοίνωσι
τῆς ἐταιρείας, θὰ δημοσιεύονται ὅλα
τὰ ἱστορικὰ μνημεῖα τῆς σύγχρονης
ἐπικῆς δημιουργίας τοῦ τόπου μας·
τοῦ κινήματος ἐθνικῆς
ἀντίστασης.

Εἶναι περιττὸ βεβαίαν νὰ μιλήσου-
με ἐδῶ περισσότερο γιὰ τὴ μεγάλη
σημασίαν πού ἔχει μιά τέτοια ἐκδο-
σις, γι' αὐτὸ περιορίζομαστε νὰ τονί-
σουμε τὴν ὑποχρέωσιν πού ἔχουμε ὁ-
λοὶ μας νὰ βοηθήσουμε ὅσο μπορού-
με τὴν προσπάθειαν αὐτὴν στέλνοντας
στὴ διεύθυνσιν τῆς Ἐταιρείας (Ἀρι-
στείδου 4), ὅ,τι ἐπισημασμένα ἢ ἰδιω-
τικὰ ἔγγραφα ἢ ἄλλο ὕλικον ἔχουμε ἀπὸ
τὸ κίνημα ἐθνικῆς ἀντίστασης ἢ πα-
ρέχοντας σχετικὰς μ' αὐτὸ πληρο-
φορίας.

Καταλήγοντας ἐκφράζουμε τὴ χαρὰ
μας, γιὰ τὴν ἀνάληψιν τῆς ὥρας αὐ-
τῆς πρωτοβουλίας ἀπ' τὴν ἐταιρείαν
«Τὰ Νέα βιβλία» τῆς ὁποίας οἱ ὡς
τώρα ἐκδόσεις, ἐγγυῶνται γιὰ τὴν ἐπι-
τυχίαν καὶ τῆς καινουργίας αὐτῆς προ-
στάθειάς της.

ΑΠ' ΤΗΝ ΠΛΕΥΡΑ ΤΗΣ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

Τὸ Δελτίον τοῦτο ἔχει σκοπὸ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τοὺς φίλους
ἀναγνώστες μας, πού θὰ ἤθελαν νὰ παρακολουθήσουν
κάπως πὺς συστηματικὰ διάφορα εἰδικὰ ζητήματα σχε-
τικὰ μετὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ τόπου μας.

Τὰ παρακάτω ἄρθρα βρίσκονται στὰ Περιοδικὰ: «Ἀγγλο-
ἐλληνικὴ Ἐπιθεώρησις», «Ἀνταῖος», «Βιομηχανικὴ Ἐπι-
θεώρησις», «Γεωργικὴ», «Δημοκρατικὴ Ἐπιθεώρησις»,
«Δημοκρατικὰ Χρονικά», «Ἐλεύθερα Γράμματα», «Ερ-
γατικὴ», «Κομμουνιστικὴ Ἐπιθεώρησις», «Νέα Γενιά»,
«Νέα Κοινωνία», «Οἰκονομικὰ καὶ Ἐμπορικὰ Φύλλα»,
«Οἰκονομολόγος Ἀθηνῶν», «Οἰκονομικὰ Χρονικά», «Πα-
ρατηρητής», «Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις», «Σοσιαλιστικὴ Ἐπι-
θεώρησις», «Τεχνικὴ καὶ Τραπεζοῦπαλληλικὴ Φωνή».

Οἱ ἀριθμοὶ μέσα σὲ παρενθέσεις δείχνουν τὴν ἡμέραν καὶ
τὸν μῆνα, οἱ ἔξω ἀπ' τὴν παρένθεσιν τὸν ἀριθμὸν τοῦ
φύλλου καὶ τὸν περιοδικόν. Τόπος ἐκδόσεως εἶναι ἡ
Ἀθήνα.

ΔΗΜΟΣ Μ.

Γενικά

Π. Κουβέλη: Τὸ πρόβλημα τῆς ἀπασχολήσεως καὶ αἱ πλου-
τοπαραγωγικαὶ δυνατότητες τῆς χώρας. «Οἰκονομ.
Ἐμπορ. Φύλλα» 4 (5.8).

Π. Κουβέλη: Γιὰ τὸ βίωσιμον τῆς Ἑλλάδος. «Ἀνταῖος»
7 (1.9).

Σ. Κυδωνιάτου: Ἡ ἀνασυγκρότησις τῆς ὑπαῖθρου. «Δη-
μοκρ. Χρονικά» 7 (1.8).

Σ. Μάξιμου: Γιὰ τὸ βίωσιμον τῆς Ἑλλάδος. «Ἀνταῖος»
7 (1.9).

Α. Σούντρα: Ἡ ἀνοικοδόμησις στὰ πλαίσια τῆς κοινωνικῆς
ἀναμόρφωσης. «Γεωργικὴ» 4 (Αὐγουστος 1945).

Οἰκονομικά

Α. Βαρβέτσου: Τὸ οἰκονομικὸ ἀνοσιούργημα. «Δημοκρ.
Χρονικά» 9 (28.8).

Κ. Δόσιου: Αἱ διατηρήσεις. «Πολιτ. Ἐπιθεώρησις» 9 (1.8).

Κ. Κρίστη: Τὸ οἰκονομικὸ καὶ κοινωνικὸ πρόβλημα. «Δη-
μοκρ. Χρονικά» 8 (20.8).

Α. Μ.: Οἱ ὑπεύθυνοι γιὰ τὴν πολιτικὴν τοῦ Βαρβαρέσου.
«Ἀνταῖος» 7 (1.9).

Α. Πάλλη: Ἡ Ἑλληνικὴ οἰκονομία. «Πολιτ. Ἐπιθεώ-
ρησις» 9 (1.8).

Β. Πατσέλη: Τὸ οἰκονομικὸ πρόγραμμα τοῦ ἐργατικοῦ κόμ-
ματος τῆς Ἀγγλίας. «Οἰκονομ. Ἐμπορ. Φύλλα»
5 (20.8).

Σ. Σωμερλίτη: Τὸ πρόβλημα τοῦ χουσοῦ κανόνα. «Σοσιαλ.
Ἐπιθεώρησις» 2 (Αὐγουστος 1945).

Ἀγροτικὴ οἰκονομία.

Β. Ἀργινιώτη: Σημερινὰ ἀγροτικὰ προβλήματα τῆς Αἰτω-
λοακαρνανίας. «Δέφτερος Μωριάς» 67 (Αὐγουστος
1945).

Α. Καλογρεῖα: Τὸ πρόβλημα τῶν λιπαρῶν καὶ τοῦ λαδιοῦ.
«Γεωργικὴ» 4 (Αὐγουστος 1945).

Σ. Καρατζᾶ: Τὰ τρακτέρ πού μᾶς στέλνουν. «Γεωργικὴ»
4 (Αὐγουστος 1945).

Γ. Μανιάτη: Ἡ πατάτα Τεγέας. «Γεωργικὴ» 4 (Αὐγου-
στος 1945).

Μ. Μασοῦ: Ἡ ἀγροτικὴ ἐπανάστασις. «Παρατηρητής» 8
(Αὐγουστος 1945).

Σ. Πανάγου: Ἐγγειοβελτιωτικὰ ἔργα. «Γεωργικὴ» 4 (Αὐ-
γουστος 1945).

Ζ. Παπαθανασίου: Ἡ βαμβανοπαραγωγὴ μας. «Γεωργικὴ»
4 (Αὐγουστος 1945).

Γ. Πικροῦ: Τὸ λιπασματικὸ ζήτημα στὴν Ἑλλάδα. «Γε-
ωργικὴ» 4 (Αὐγουστος 1945).

Ζ. Ραζι: Ἡ ἀγροτικὴ μεταρρύθμιση στὴν Οὐγγαρία.
«Ἀνταῖος» 5 (29.7).

Π. Ρόκου: Τὰ καπνὰ λεία πολέμου. «Γεωργικὴ» 4 (Αὐ-
γουστος 1945).

Π. Ρόκου: Ἡ συγκέντρωσις τῶν καπνῶν. «Γεωργικὴ» 4
(Αὐγουστος 1945).

Μ. Σουλτανόπουλου: Ἀγελαδοτροφία Ἀττικῆς. «Γεωργικὴ»
4 (Αὐγουστος 1945).

Γ. Σ.: Τὸ ἀγροτικὸ πρόβλημα. «Κομμουν. Ἐπιθεώρησις»
41 (Σεπτέμβριος 1945).

Β. Τσαμπάση: Ἡ ἀγελαδοτροφία τοῦ Ἀσπροπύργου. «Γε-
ωργικὴ» 4 (Αὐγουστος 1945).

Βιομηχανία.

Α. Ἀγγελόπουλου: Ἡ ἐσωτερικὴ ὁργάνωσις τῶν βιομηχανι-
κῶν ἐπιχειρήσεων. «Ἀνταῖος» 5 (29.7) καὶ 6 (15.8).

Μ. Γεηγοριάδης: Διὰ τὴν ἐθνικὴν μας βιομηχανίαν. «Οἰκο-
νομολόγος Ἀθηνῶν» 1420 (28.7).

Α. Βεληγιάννη: Τὸ βιομηχανικὸ συγκρότημα Ἀχαΐων. «Οἰ-
κονομ. Χρονικά» 5—7 (1.9).

Α. Βεληγιάννη: Ἡ βιομηχανία μετὰ τὸν πόλεμον. «Βιομηχ.

Ἐπιθεώρησις» 130 (Αὐγουστος 1945).
Ι. Μαντζουράνη: Κατευθύνσεις ὁργανώσεως τῆς βιομηχα-
νίας. «Οἰκονομ. Χρονικά» 5—7 (1.9).
Ε. Παυλίδης: Αἱ ἐθνικαὶ μας βιομηχανίαι. «Δημοκρ. Χρο-
νικά» 7 (13.8).
Αἱ κλωστικαὶ ὕλαι τοῦ μέλλοντος. «Βιομηχ. Ἐπι-
θεώρησις» 130 (Αὐγουστος 1945).

Καύσιμα — Ἠλεκτρικὴ ἐνέργεια.

Α. Ἀγγελόπουλου: Τὸ ἐνεργειακὸν πρόβλημα στὸ πρῶτον
οἰκονομικὸ σχέδιον. «Σοσιαλιστ. Ἐπιθεώρησις» 2 (Αὐ-
γουστος 1945).

Ν. Γουπάρη: Ὁ λιγνίτης. «Δημοκρ. Χρονικά» 10 (3.9).

Μ. Πεσινικίδης: Λιγνίτης καὶ ὕδατοπτώσεις. «Πολιτ. Ἐπι-
θεώρησις» 9 (1.8).

Κ. Στυλιανίδου: Τὸ ἐνεργειακὸν πρόβλημα Θεσσαλονίκης.
«Πολ. Ἐπιθεώρησις» 9 (1.8).

Ἐμπόριο.

Γ. Ἀσημακόπουλου: Τὸ Ἑλληνικὸν εἰσαγωγικὸν ἐμπόριον.
«Οἰκονομολόγος Ἀθηνῶν» 1423 (18.8).

Α. Πετρίδου: Σταθμὸς διαμετακομ. ἐμπορίου εἰς τὸν Παι-
ονιά. «Βιομηχ. Ἐπιθ.» 130 (Αὐγουστος 1945).

Φορολογικά.

Γ. Μάμουκα: Ἡ φορολογικὴ πολιτικὴ τοῦ Βαρβαρέσου.
«Οἰκονομολόγος Ἀθηνῶν» 1420 (28.7).

Β. Πάνου: Ἡ πολιτικὴ τοῦ Βαρβαρέσου. «Νέα Κοινωνία»
7 (18.8).

Συγκοινωνία.

Α. Πίππα: Ἡ διαμόρφωσις τῶν διαφορῶν δικτύων τῆς
χώρας. «Οἰκονομ. Χρονικά» 5—7 (1.9).

Ἡ ἐμπορικὴ, ναυτιλία. «Οἰκονομολόγος Ἀθη-
νῶν» 1423 (18.8).

Ἔργασια.

Α. Ἀμπατζή: Τὸ πρόβλημα τῆς ἐργασίας. «Ἀνταῖος» 6
(15.8), 7—8 (1.9).

Σ. Μ.: Τὸ πρόβλημα τῆς ἀνεργίας. «Εργατικὴ» 4 (1.8).

Ντεράμπιν: Εἶνε δυνατό νὰ ὑπάρξῃ ἀνεργία στὴ Σοβιε-
τικὴ Ἑνωσις; «Εργατικὴ» 4 (1.8).

Μ. Ροζίδης: Ὅταν σταματᾷ ἡ δουλιὰ. «Νέα Γενιά» 54
(1.8) καὶ 55 (15.8).

Α. Σταματελάτου: Τὸ ἐργαζόμενον παιδί τῶν πόλεων. «Πο-
λιτ. Ἐπιθεώρησις» 9 (1.8).

Ἀσφαλίσεις.

Τὸ ταμεῖον προνοίας τῶν ὑπαλλήλων τῆς ἐμπο-
ρικῆς τραπεζῆς. «Τραπεζοῦπαλληλικὴ Φωνή» 20 (13.8).

Συνδικαλιστικά.

Β. Χ.: Ὁ συνδικαλιστικὸς Τύπος. «Τραπεζοῦπαλ. Φωνή»
19 (6.8).

Συμπεράσματα ἀπὸ τὴν παγκόσμιαν συνδικαλ. Διά-
σκεψιν. «Εργατικὴ» 4 (1.8).

Υγεία.

Β. Βοῖλα: Αἱ τραγικαὶ συνέπειαι τοῦ λιμοῦ. «Δημοκρ. Χρο-
νικά» 6 (6.8).

Γ. Καρμινωτέρου: Τὶ χρειάζεται ἡ Ἑλλάς διὰ νὰ ἐξυγιαν-
θῇ. «Πολιτ. Ἐπιθεώρησις» 9 (1.8).

Γ. Πάγκαλου: Ἡ ὑγειονομικὴ πολιτικὴ στὴ λαϊκὴ Δημο-
κρατία. «Σοσιαλιστικὴ Ἐπιθεώρησις» 2 (Αὐγουστος
1945).

Α. Παπαδάκη: Μηχανισμὸς λειτουργίας Ὑπουργείου Ὑγεί-
νης. «Δημοκρατ. Χρονικά» 9 (27.8).

Α. Σαράτση: Δέκα ὑγειονομικὰ προβλήματα. «Δημοκρατ.
Χρονικά» 8 (20.8).

Ἡ διατροφή τοῦ λαοῦ. «Ἀνταῖος» 7 (1.9).

Τὸ ὑγειονομικὸν πρόβλημα στὸ ἐξωτερικόν. «Γα-
ερικὴ Γνώμη» 11 (15.8).

Παιδεία.

Α. Βογιατζή: Ἡ γεωργικὴ ἐκπαίδευσις. «Σοσιαλ. Ἐπι-
θεώρησις» 2 (Αὐγουστος 1945).

Κ. Δεσποτοπούλου: Σκέψεις γιὰ τὴν παιδείαν. «Ἀνταῖος»
5 (29.7).

Ἐδισαόν: Πανεπιστήμια—ἀνώτατες Σχολαί, Θεσσαλονίκη.
«Πολιτ. Ἐπιθεώρησις» 9 (1.8).

Κ. Κόντου: Τὸ ἐκπαιδευτικὸν μας πρόβλημα. «Νέα Κοι-
νωνία» 6 (1.8).

Κ. Κεντηνοῦ: Ἐνα πρόβλημα ἠθικῆς στὴν ἐκπαίδευσίν μας.
«Νέα Κοινωνία» 8 (3.9).

Κ. Μαρίνη: Σχολεῖον καὶ Κοινωνία. «Ἐλεύθερα Γράμμα-
τα» 12 (27.7).

Ὁ νέος βρετανικὸς ἐκπαιδευτικὸς νόμος. «Ἀγ-
γλοελληνικὴ Ἐπιθεώρησις» 6 (Αὐγουστος 1945).

Διάφορα.

Β. Ἀγγελίδης: Γόρην ἀπὸ τὴν βόμβα τοῦ ἀτόμου. «Κομ. Ἐ-
πιθ.», 41, (Σεπτέμβριος, 1945).

Σ. Βαλιούλη: Ἡ μονοπωλίωσις τοῦ ἐλαίου καὶ ἡ ἀντίδρασις
τῶν βιομηχανῶν. «Νέα Κοινωνία», 8, (3.9).

Β.: Ἀλιευτικὰ ζήτήματα Αἰτωλοακαρνανίας. «Δέφτερος
Μωριάς» 67 (Αὐγουστος 1945).

Α. Ζάχου: Ἡ οἰκονομικὴ σύνθεσις καὶ ὁ πλοῦτος τῆς Αἰτω-
λου. «Βιομηχ. Ἐπιθεώρησις» 130 (Αὐγουστος 1945).

Θ. Κ.: Ἡ διάσπασις τοῦ ἀτόμου. «Ἀνταῖος» 6 (15.8).

Γ. Κώπ.: Ἡ διάσπασις τοῦ ἀτόμου. «Γαερικὴ Γνώμη»
11 (15.8).

Η. Μαβρία: Ἀτομικὴ ἢ ὁμαδικὴ πρωτοβουλία; «Νέα Κοι-
νωνία» 8 (3.9).

Δημόν Λαμποβίτη: Ὁ ρόλος τοῦ ξένου κεφαλαίου στὴ χῶ-
ραν μας. «Κομμουνιστ. Ἐπιθεώρησις» 44 (Σεπτέμ-
βριος 1945).

Α. Μπακάμπαση: Τὸ καπνικὸν «Δημοκρατ. Χρονικά» 9 (6.8).

Γ. Mc Allister: Αἱ κηπουπόλεις Λίττονουορθ καὶ Γουέλ-
γουντ. «Βιομηχ. Ἐπιθεώρησις» 130 (Αὐγουστος 1945).

Ε. Ρ. Ρε: Ἡ Σοβιετικὴ Ρωσία καὶ ἡ Ἀγγλία. «Ἀγγλο-
ελληνικὴ Ἐπιθεώρησις» 6 (Αὐγουστος 1945).

Α. Ρουσοπούλου: Ὁ Πραγματικὸς Σοσιαλισμός. «Δημοκρατ.
Χρονικά» 6 (6.8).

Κ. Σιδέρη: ΑΣΟ, ΚΥΔΕΠ κλπ. ὁργανισμοὶ ἐκμετάλλευσ-
εως. «Ἀνταῖος» 6 (15.8) καὶ 7 (1.9).

Α. Στεφάνου: Τὸ δασικὸν μας πρόβλημα. «Δημοκρ. Χρο-
νικά» 9 (27.8) καὶ 10 (3.9).

Π. Τσαμπάση: Λαϊκὴ τέχνη καὶ βιοτεχνία. «Ἀνταῖος» 6
(15.8) καὶ 7 (1.9).

Α. Φουντοῦλη: Ἡ ἀτομικὴ βόμβα καὶ αἱ συνέπειαι τῆς.
«Οἰκονομικὰ Χρονικά» 5—7 (1.9).

Τὸ σύστημα τῆς βρετανικῆς Συμπολιτείας. «Ἀγ-
γλοελ. Ἐπιθ.» 6 (Αὐγουστος 1945).

Αἱ εὐθύναι τῆς ἐργατικῆς τάξεως. «Παρατηρητής»
8 (Αὐγουστος 1945).

Καναδάς. «Παρατηρητής» 9 (Αὐγουστος 1945).

Ἡ ἐπιστημονικὴ Κρίσις τῆς Εὐρώπης. «Οἰκονομ.
Ἀθηνῶν» 1422 (11.8).

Τὰ πενταετή σχέδια. «Οἰκονομολόγος Ἀθηνῶν»
1423 (18.8).

Τὰ καρτέλ. «Οἰκονομ. Ἀθηνῶν» 1423 (18.8).

Βάμβαξ καὶ βαμβακερά. «Οἰκονομ. Ἀθηνῶν»
1423 (18.8).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

Οἰκονομικά

Πανάνγος: Βιομηχανικά καὶ ἐμπορικὰ προβλήματα, σελ.
111, ἐκδ. «Ἐστίας» Γ. Κολλάρου 1945.

Δίκαιο—Νομικά

Ἰωάν. Παπακυριακοπούλου: Δικαιοπλαστικὴ ἐξουσία
τοῦ Ποινικοῦ Δικαστοῦ. Συμβολὴ εἰς τὴν δογματικὴν
ἔρευναν τοῦ ἀδικήματος. «Nullum crimen sine lege»,
σ. 135, 1945.

Διάφορα

Ζ. Ζωγράφου—Γ. Ζέβγου—Β. Μπαρτζιώτα: «Ἀκροναυ-
πλία—Διαλέξεις». Ἐκδ. Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς Κ.Κ.Ε.
σελ. 69, 1945.

Ν. Ζαχαριάδης: Θέσεις γιὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Κ.Κ.Ε.. Ἐκδ.
Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς Κ.Κ.Ε. σελ. 57, 1945.

Δέκα χρόνια ἀγώνος (1935—1945). Ἐκδ. Κεντρικῆς Ἐπι-
τροπῆς Κ.Κ.Ε. 1945.

ΧΑΡΟΥΜΕΝΟΣ ΒΟΛΓΑΣ

Τὸ ποτάμι — ψυχὴ τῆς Ρωσικῆς γῆς —
ἐνσαρκώνει τώρα τὴ χαρούμενη ζωὴ της.

Στις ὄχθες τοῦ Γέρο — Βόλγα,
ἔσβυσαν πὰ οἱ ἀντίλαλοι ἀπ' τοὺς
παληοὺς μελαγχολικοὺς ρυθμούς.

Τὰ χαρπὰ τραγούδια τοῦ Λαοῦ χαί-
δεύουν τὰ νερά τοῦ Σοβιετικοῦ Βόλγα.

..... τὴν καινούργια αὐτὴ φυσιογνωμία τοῦ Βόλγα καὶ τῆς Ρωσικῆς
γῆς, δίνει σὲ μιὰ δελκτικὴ ἐκφραση, τὸ κινηματογραφικὸ κομψοτέχνημα:

ΧΑΡΟΥΜΕΝΟΣ ΒΟΛΓΑΣ

Μέσα στὸ δέμα τοῦ ἔργου, ἀναζει ἡ ἀρχαία Ἑλλη-
νικὴ ἄμιλλα, σὲ μουσικοὺς ἀγῶνες, ἀναβαπτισμένη στὸ
ψυχικὸ κλίμα τοῦ Σοβιετικοῦ τοπίου καὶ τῆς λαϊκῆς ψυχῆς.

Εἶναι μιὰ ταινία τῆς "ΣΟΒ-ΦΙΛΜ", ὅπου
κυριαρχεῖ ὁ ρυθμὸς τῆς μουσικῆς καὶ τοῦ χοροῦ

ἀπὸ τὴ δευτέρα 3 Δεκεμβρίου στὸ "ΙΝΤΕΛ"